

Izbaža ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, ponoči tud
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 96

Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 99

Podružnice: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.842 - Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.442.

Današnja številka obsega 16 strani in stane 3 Din.

Ljubljana, 9. septembra.

Svet Društva narodov je akceptiral glede begunskega posojila Bolgariji po- goje, ki jih je stavila Jugoslavija pri tej priliki. Iz dosedanjih poročil ni dovolj razvidno, v katere podrobnosti tega sodelovanje naše države in ostalih dveh bolgarskih sosedov pri kontroli o upo- rabljuje posojila. Gotovo pa je, da je naše sodelovanje zagotovljeno v bistvenem delu in da nam ostane garantiran vpogled in ingerenca na to, kako bo raz- polagala sofijska vlada z izdatno vsoto, ki jo je dobila v Angliji.

Naš uspeh je priznanje ugleda, ki si ga je pridobila naša kraljevina v med- narodnem svetu. Hkrati je to priznanje naših tež v balkanski politiki, specialno kar se tiče odnosov do Bolgarije. Predstavitelji držav v Društvu narodov so s tem izrekli, da se strinjajo z našo taktiko in jo smatrajo za upravi- čeno in pravilno. To je tem važneje, ker se je še pred nedavnimi poročali, da angleški krogi našemu sodelovanju pri kontroli niso naklonjeni. Očitno je, da je na odločitev glede bolgarskega posojila zelo vplival konflikt med Bol- garijo na eni ter Jugoslavijo, Rumuni- jo in Grško na drugi strani. Ta akcija, v kateri je naša država, ki je bila v prvi vrsti prizadeta, pokazala s svojo mirno in vse prej kot nestrpnost taktiko, da ji ni za šikaniranje sosedov, marveč edino- le za pomirjenje in konsolidacijo raz- mer ob mejah, je bila zelo dober uvod v razpravo o kontroli nad uporabo begunskega posojila. Zakaj na ženev- skem forumu ni moglo ostati brez učin- ka dejstvo, da so vse tri bolgarske so- sode popolnoma edine in soglasne v svojih pritožbah zoper Bolgarijo. Nujna posledica tega je morala biti, da se jim prizna pravica do kontrole.

Zadeva z bolgarskim begunskim po- sojilom bi bila tedaj v prvem stadiju rešena. Sedaj gre za to, da so visoke vsote, ki so jih angleški finančniki po- stavili sofijski vladi na razpolago, za- res dobro porabijo in da se z njihovo pomočjo odstrani zlo, ki je danes naj- večja nesreča balkanskih narodov, med njimi tudi Bolgarije same. Z jugoslo- venske strani se je ponovno naglašalo, da nismo zoper begunsko posojilo samo, marveč le proti temu, da bi se uporabi- lo, ali točneje zlorabilo, ne za odpravo begunske bede, marveč za tajno podpo- ro revolucionarnim organizacijam in njih ojačenju; tega se je bilo vzpričo znanih zvez med makedonskimi in so- fijijskimi vladnimi krogi upravičeno bati. Ako se s kontrolo prepreči zloraba in se posojilo zares uporabi za zaposli- tev, za materialno preskrbo emigran- tov in beguncev, ki so se iz Dobruže, Trakije in Makedonije zatekli v Bolga- rijo, tedaj bo posojilo izvršilo izredno humano nalogo in ves Balkan si bo od- dahnil.

Mi poznamo fanatizem ljudi, ki vodijo organizacije makedonskimi, po- znamo njihove metode in mentaliteto, zato moramo ostati skeptični do kraja. Naloga naše diplomacije je, da dela po isti taktiki, ki se je tako dobro obnesla zadnji čas in da ima zbran dokazilni material, s katerim lahko vsak trenutek pred mednarodnim forum dokaže bolgarsko krivdno za obsejne konflikte. V današnjem stanju na Balkanu in v Evropi je to najsigurnejše sredstvo, da pridemo do popolnega uspeha.

Iz odbora za izenačenje davkov

Beograd, 9. septembra. p. Po kratkem odmoru je skupščinski odbor za izenačenje neposrednih davkov danes nadaljeval svojo sejo. Na vrsto je prišel čl. 94., ki govori o dohodarini trgovinskih delniških družb. Proti vladni stilizaciji tega člena so nastopili poslanci dr. Popović, Demetrovič, dr. Seč- čerov, Stojadin Pavlovič in Pešić. Finančni minister dr. Perić je predlagal po- debat, naj se razprava o tem členu odgodi. Pri- hodnji člen 95. se nanaša na eksistenčni mi- nimum. Samostojni demokrati Demetrovič je predlagal, naj se opreže dohodarino pro- jemki invalidov, dohodki humanitarnih za- vedov ter okrožni urad za zavarovanje de- lavcev. Minister je zahteval, naj se rezerva- rira boljši eksistenčni minimum. Člen je bil nato sprejet s to rezervo. Z malen- kostnimi izpremembami je bil zatem spre- jet čl. 96. Seja se jutri popoldne nadaljuje. Značilno je, da so se Pavle Radić in drugi radićevski poslanci pridružili stališču sa- mostojnih demokratov.

Poljski falzifikatorji dolarjev pred sodiščem

Lvov, 9. septembra. (brž.) Pred porotnim sodiščem se je začela včeraj razprava proti bivšemu docentu inženjerju Paykentu za- di ponarejanja stoderalskih novčanic. Pay- kert je izredno spretno ponarejeval ameri- ške bankovce, tako da so jih celo strokov- njaki le po naključju spoznali za falzifi- kate.

Ofenziva pašicevcev v polnem razvoju

Ostri protinapadi «Samouprave» na Radića. — Konference v radikalskem klubu. — Sklicanje kongresa NRS. — Povratek N. Pašića v Beograd.

Beograd, 9. septembra. p. Na vče- rajšnji Radićev napad v «Domu» na glavno radikalsko glosilo odgovarja danes «Samouprava» v še ostrejšem to- nu in obkłada Radića in njegove prista- še z raznimi priimki.

Davi se je povrnil v Beograd mini- ster za socijalno politiko in zastopnik ministra pravde Milan Simonović, ki se že delj časa mudi zunaj Beograda in o katerem govore, da nalašč sabotira delovanje vlade radi nasprotstva več- ine ministrov proti Pašiću. G. Simonović je imel danes konferenco z ministrskim predsednikom Uzunovićem. Tudi v ra- dikalskem klubu so bila danes živah- nejše posvetovanja, ki se jih je udele- ževal tudi predsednik vlade. Okrog raz- nih skupin je zagonetno hodil stari ra- dikalski prvak Aca Stanojevič. Jasno se vidi, da se pripravljajo pašicevci na širokopotezno akcijo, da pomagajo svo-

jemu šefu do zadoščenja. Njihova ofen- ziva je v polnem razvoju.

Dobro informirani krogi zatrjujejo, da se je na konferencah, ki jih je te dni imel radikalski prvak Aca Stanojevič z raznimi strankinimi funkcionarji, do- segel sporazum, da se pred novim za- sedanjem Narodne skupščine vrši kon- gres radikalske stranke. Dan kongresa in program bo določil Pašić, čigar po- vratek se pričakuje do 20. t. m. Sklica- nje kongresa pomeni zmago pašicev- cev, ker ni dvoma, da je ogromna več- ina delegatov z dežele na Pašićevi strani.

Beograd, 10. septembra. r. G. Pašić krene iz Monte Carla jutri ali v soboto. Ustavi se v Cavtatu pri Dubrovniku. V Beograd dospe najkasneje do 4. ok- tobra, mogoče pa je tudi, da odgodi svoj prihod v prestolico do 18. oktobra.

Ministrski svet razpravlja o proračunu

Nesoglasja resortnih ministrov s finančnim ministrom. — Situ- acija v konfliktu med vlado in rudniki. — Zasedanje Narodne skupščine.

Beograd, 10. septembra. p. Po daljši pavzi se je danes zopet sestel ministrski svet. Navzočih je bilo komaj polovica ministrov. Glavna razprava je veljala novemu proračunu. Minister Perić je predložil svoj proračunski projekt, a debata je pokazala ostru nasprotstva. Ministri so se pritoževali, da jim je fi- nančni minister njihove proračune po- vsem zmrčeval. Z dr. Perićem je pri- šel navzkriž tudi prosvetni minister Trifunović kot zastopnik ministra ver. Spor je nastal zaradi kredita, ki ga je zahteval Miša Trifunović za samostan sv. Vladimirja. Finančni minister ni ho- tel odobriti tega kredita, čeprav ga je že zdavnaj vlada sklenila.

Zadeva krize v premogovni indus- triji še vedno ni rešena. Vaš dopisnik se je obrnil zvečer do prometnega ministra dr. Jovanovića za informacije. Minister je izjavil, da bo to vprašanje rešil skupaj s trgovinskim ministrom dr. Kra- jačem. Naglašal je, da vztraja na tem, da znižajo rudniki cene premogu. Ako lastniki premogovnikov tega ne store, bo minister odredil, da dobivajo odsej železnice kurivo iz državnih premogov- nikov. Ako se v teh premogovnikih ne bo nakopalo dovolj kuriva, se bo po- večala kapaciteta rudnikov.

Ministrski svet se je danes bavil tudi s pogodbo, sklenjeno med monopolno upravo in Societé Generale du Tabac,

zaradi prodaje našega tobaka v inozem- stvo. Vlada je svoječasno odklonila to pogodbo. Po seji je izjavil minister no- varinarjem, da ta stvar sedaj ne spada več v njegov resort, ampak v samostoi- no monopolno upravo. Dr. Perić je na- glašal, da je ministrski svet odklonil to vprašanje, ker noče, da bi se država kartelirala v pogledu prodaje tobaka. Kar se tiče sestave proračuna, je izjavil finančni minister, da do budgeti že vseh resortov v načelu izdelani in da se v pondeljek začne definitivna stilizacija enotnega proračuna. Minister je nagla- šal, da bo prihodnji proračun mnogo manjši, kot dosedanj.

Trgovinski minister dr. Krajač je izja- vil vašemu dopisniku, da bo začel jutri proučevati vprašanje krize v zasebnih premogovnikih.

Minister za narodno zdravstvo, dok- tor Slavko Miletić, se je nocoj odpeljal v Maribor.

Beograd, 10. septembra. r. Za 2. ok- tobra ob 10. dopoldne je sklicana seja skupščinskega odbora za pretres zaka- na o stanovanjih.

Po dosedanjih dispozicijah prične Na- rodna skupščina zasedati dne 4. okto- bra s svečano sejo v čast češkoslova- ške parlamentarne delegacije. Govori se, da bo takoj nato skupščina odgode- na do 18. oktobra.

Pribičević o nevzdržnosti političnega položaja

Sijajen zbor SDS na Korčuli.

Split, 9. septembra. r. Ob ogromni ude- ležbi prebivalstva se je včeraj vršilo na Korčuli zborovanje SDS, na katerem je go- voril voditelj SDS Svetozar Pribičević. Od blizu in daleč so prihili točani deloma peš, deloma z malimi ladijami in okraše- nimi čolni z bližnjih otokov. Velika mani- festacijska povorka z zastavami in zastavami, ki se je formirala pred hotelom «De la Vil- le», le g. Pribičevića spremitja na zboro- vališče med živahnimi ovacijami. Dočim so na ladjah v pristanišču grmeli možnarji in na bližnjih gričih plapolali kresovi. Ob navdušenem prijetju množice je Pribiče- vič izrekel daljši govor, v katerem je po- sebno poudarjal jugoslovensko ideologijo SDS ter kritično obeležil današnje politič- no situacijo.

Ni predavmo, ko je Radić na zboru v Vrhopolju dejal, da se bo kraljevo žetlo zlo- milo na hrvatskih hrbtih. A danes — je iz- javjal Pribičević — vidite Radića kot kra- ljevega slugo, ki dondaja narodno kraljevo pozdrave ter črpa od njega vso moč svoje stranke. Ni se zlomilo kraljevo žetlo, mar- več se je zlomila Radićeva republika. Prav smo imeli, ko smo napovedovali, da se bo tudi »sporazum, otepal radikalom in ra- dićevcem ob glavi. Ti zavestniki si danes predhacivajo najgrše žalitve in radikal- javno priznavajo, da je Pribičević pravilno povdarjal, da z Radićem ni mogoče delati; na vse strani iščejo zvez. Mi lahko s po- nosom gledamo na svojo prošlost in s pol- no nado v bodočnost. Radikalno-radicev- ski sporazum je že danes politična rušev- na. Politika obojanja je skrahirala, »kakor to tudi mora biti, ako stranke pridobivajo svoje glasove z ordinaro demagogijo. V tem pogledu so radikalji popolnoma slinili Radiću, oni so srbski radićevci, dočim so radićevci hrvaški radikalji. Vsi vidite, da Radić zadnje čase igra vlogo šarlatana na vrvi in izgublja ravnotežje. Na Hrvatskem ne more na svoje zbere dobiti niti 2 do 300 ljudi. Končal je svojo karijero in čim ga vrželo iz vlade, kar se bo kmalu zgo- dilo, se bo vsa njegova vojska raztelepala kakor rakova deca.

— 20 Radićevih poslancev je vložilo ob- tožbo proti dr. Nikiću, ki je izstopil iz stranke, ter ga obtožujejo najtežjih zloči- nov, a vendar Radićevi ministri še nadalje

Nove obtožbe proti R. Pašiću

Včeraj je bil v anketnem odboru zaslišan Dragiša Stojadinović, ki je ponudil dokaze o novih korupcijskih aferah Rade Pašića.

Beograd, 10. septembra. r. Anketni odbor je danes dopodne nadaljeval svoje delo in je zaslišal inspektorja Dragišo Stojadinovića, ki je v daljših izjavah podal vse podrobnos- ti, ki so mu znane o aferah s tvornico v Adamovu in o famoznem čeku za 100 mil- lionov dinarjev. Izrazil je svojo pripravi- nost, da odkrije še kakih 15 do 20 novih afer g. Radomirja Pašića, o čemer da ima originalne dokumente. Med drugim je nave- del, da ima g. Rade Pašić odprt ogromen tekoči bančni račun, iz katerega da je raz- vidno, da je dobil v imenu provizije 4 mil- ljone dinarjev, ker je izposloval, da glavna kontrola ni razširila svojega delokroga (?) na Trboveljsko premogokopno družbo. Vlad- ni člani anketnega odbora so bili vrlo iz- nenadeni z odkritjem Dragiša Stojadinovića in so se trudili prepričati, da nove afer- ne prodrejo v javnost, toda opozicija je na- stopila vrlo energično in zahtevala, da se vsi novo navedeni primeri podrobno pro- učijo. Govorili so posebni poslanci Svetislav Popović, Timotijević, Hodžar. Samostojni demokrati so se postavili na stališče, da

anketni odbor mora pretrpeti vse navedene afer- e, ker da je to v duhu Interpelacije; naglasili so potrebo, da anketni odbor, od kogar cela javnost pričakuje uničenje ko- rupcije, mora stvar urediti tako, da bo Dra- giša Stojadinović pismeno obrazložil afer- e pred anketnem odboru dal na vpogled vse originalne dokumente. Ker so radikali temu predlogu nasprotovali, so samostojni demo- kratji zapretili, da se bodo takoj odstranili iz anketnega odbora, ker ne marajo sode- lovati v taki komediji. Razvila se je daljša debata in je končno bil predlog samostojnih demokratov sprejet.

Jutri bo zaslišan Stevan Popović, pod- ravnatelj francoske Hipotekarne banke, ki je izvršila izplačilo čeka za 100 milijonov dinarjev, nadalje radikalski poslanec Velja Popović, ki je takrat bil šef kabineta g. Pa- šića, ter beograjski odvjetnik Tartaglia. Sa- mostojni demokrati zahtevajo, da se zasliši tudi g. Rade Pašić, gospa Milin in dr. svetnik Rudolf Sardelić, radi katerega je Rade Pašić grozil gospej Milinovi.

Drzen roparski napad na srezkega poglavarja

Žalostna slika o varnostnih razmerah v Južni Srbiji. — Službe- na potovanja šefa javne varnosti.

Beograd, 9. septembra. p. Načelnik od- dela za javno varnost v notranjem min- istrstvu Žika Lazić se je odpeljal nocoj v Zagreb, kjer ostane do sobote. V Zagrebu ima uradne opravke. Kakor se čuje, je ne- gov prihod v Zagreb v zvezi z zadevo are- tiranih komunistov, ki so že izročeni so- dišču. V soboto se odpelje Žika Lazić na Bled, da poroča kralju o razmerah javne varnosti v Južni Srbiji. Po njegovih podat- kih, ki jih je pred kratkim osebno zbral na lcu mesta, je javna varnost v Južni Srbiji, kakor izjavljajo v notranjem ministrstvu, izvršna. Dogodki pa demantirajo to izja- vo, kakor se vidi iz vesti, ki prihajajo iz Vučitrna o drzem roparskem napadu na srezkega poglavarja Nikolića.

Vučinu, 9. septembra. n. Svoči okrog 21. se je na cesti med kolodvorom in krajem Vučinu dogodil drzen roparski napad, ki je zahteval žrtve. Srežki načelnik Nikolić se je peljal s svojo hčerko Nadeždo in se- strino Jordanjo Fortunčičovo ter političnim pisarjem Stubićem s svojim avtomobilom po

samoiti cesti. Naenkrat je skočilo nekaj maskiranih roparjev v vojaški obleki, ki so bili skriti ob cesti, pred avtomobil in po- zvali so šoferja Petra Jovanovića, naj usta- vi. Šofer je vozil z vso naglo naprej. Roparji so začeli nato streljati za avtomobi- lom ter so razbili pnevmatiko. Avto se je ustavil. Nikolićeva hčerka Nadežda je bila na mestu mrtva. Srežki glavar je dobil hu- de rane na roki, politični pisar Stubić pa na prsih. Roparji so nato izropali potnike, nakar so vabili šoferja, naj vozi dalje in iz- ginili v gozdu. Ranjenec so takoj prepe- ljali z drugim avtomobilom v Kosovsko Mitrovico. Ta drzen roparski napad je pov- zročil v Vučitrnu ogromno razburjenje. Oblastva so takoj poslala orožnike, da za- sledujejo roparje, vendar doslej še niso mogli najti sledov. Tudi še ni ugotovlje- no, ali gre za albanske kačake. Nekateri domnevajo, da je vodil roparje neki bivši orožnik, ki je bil pred kratkim odpuščen in službe.

Prihod nemške delegacije v Ženevo

Včeraj popoldne je prispela nemška delegacija v Ženevo, da prisostvuje današnjemu svečanemu sprejemu v Društvo narodov. Končno uveljavljenje locarnskih dogovorov. — Splošno zado- voljstvo nad sprejemom Nemčije v Društvo narodov.

Ženeva, 9. septembra. s. Vlak, s katerim je dospel nemški zunanji minister dr. Stre- semann s svojim spremstvom, je pripeljal točno po voznem redu ob 17.17 na ženevski kolodvor. Na kolodvoru je bila zbrana veli- ka množica ljudstva, ki jo je držala v redu z velikim trudom policija. Od oficijelnih osebnosti so bili navzoči nemški poslanik in Bernu Müller, nemški generalni konzul v Ze- nevi Aschmann, avstrijski poslanik in Bernu Dipauli in češkoslovaški poslanik in Bernu dr. Krofta. Dr. Stresemann in člani nemške delegacije so izstopili iz posebnega voza ter se podali takoj po pozdravu v svoj hotel, kjer so imeli razgovor o jutrišnji svečani seji Društva narodov. Za dopoldansko sejo sta določena samo pozdravni govor predsednika dr. Ničinča in govor dr. Stresemanna. Poleg tega bo govoril v imenu vseh drugih članov Društva narodov francoski zunanji minister Briand, ki bo govoril obenem tudi v imenu onih državnikov, ki so izdelali locarnsko po- godbo.

Ženeva, 9. septembra. (brž.) V današnji plenarni seji je pri razpravi o razširjenju delovanja Društva narodov izrazil delegat George Foster upanje, da bo sprejem Nem- čije v Društvo narodov ojačil prijatelstvo ameriških držav napram Društvu narodov. Robert Cecil se je nato pritoževal, da se ne izvajajo dovoljno zaključki Društva narodov in je navedel kot primer dejstvo, da je od 34 držav, ki so podpisale oговорo o opijumu, komaj šest ratificiralo to konvencijo.

Ženeva, 9. septembra. (brž.) Svet Društva narodov je imel danes le formalno sejo in je nadalje razpravljal o poročilu odbora. V kro- gi Društva narodov se pojavlja upor proti načrtu, da naj bi Svet ne imel seje pred novo izvolitvijo nestalnih članov. Izjavljajo, da je treba dati Nemčiji zadoščenje in jo na posebni seji Sveta pozdraviti, Nemčija naj bi vstopila v Svet v oni sestavi, kakor je bila, ko je zaprosila za sprejem v Društvo narodov.

London, 9. septembra. (brž.) Vstop Nemčije v Društvo narodov pozdravljajo tukajšnji po- litični krogi kot dogodek neizmernega pome- na. Izmena in shranitev ratifikacijskih listin pri Društvu narodov bo sledila najbrže že v malo urah.

«Westminskers Gazette» pravi, da locarn- ski pakt popolnoma garantira nedotakljivost francoske - nemških meja. V zameno je pri- znano Nemčiji stalno mesto v Društvu naro- dov in obenem popolna enakopravnost v so- delovanju za stabilizacijo političnih in go- spodarskih razmer v Evropi. Dosedanja od- nosnost Nemčije od Društva narodov je

ustvarjala neprestano napeto ozračje, ki je oviralo končno pomirjenje Evrope. Tudi Francija mora vstop Nemčije v Društvo narodov pozdraviti, ker je s tem končno vzpo- stavljeno diplomatsko ravnanje. Obstoji upanje, da bo sledilo v kratkem olajšanje za- sedbenega stanja v Porenju, ki bo še bolj ublažilo francosko - nemške politične odno- šaje.

«Daily Telegraph» povdarja, da bo prišlo Društvo narodov z vstopom Nemčije pri narodih, ki še ne pripadajo tej velevažni insti- tuciji, v popolnoma drugo luč. Sedaj se ne more govoriti več o premaganih in smago- valcih in to bo gotovo prej ali slej pripra- vilno ameriške Zedinjene države do tega, da bodo revidirale svoje pasivno stališče na- pram Društvu narodov, in oalabito ameriško mnenje o militaristični Evropi. Končno na- glaša, da bo Nemčija sedaj lahko sodelovala pri izvolitvi nestalnih sedežev.

Paris, 9. septembra. (brž.) Večina listov izraža svoje zadovoljstvo nad sprejemom Nemčije v Društvo narodov in povdarja ob- enem, da je dodelitev nestalnega sedeža Poljs- ki sedaj zagotovljen. Zahtevajo obenem, da se takoj uveljavijo locarnski dogovori in hvali- lijo njihove povzročitelje. Nekateri listi izra- žajo bojazan o prihodnjem zadržanju Nem- čije, vendar pa izražajo upanje, da bo Nem- čija vztrajala na sedanji poti, «Home libre» povdarja, da bo vstop Nemčije v Društvo na- rodov izključil politiko nasilja.

Ženeva, 9. septembra. d. Francoski zuna- nji minister Briand je izjavil snoči, da se čuti srečnega vsled poteka včerajšnje dopoldan- ske seje Društva narodov. Dejal je, da je šele z vstopom Nemčije v Društvo narodov locarnska pogodba dobila pravo vrednost. Se- danj je Ren postal mednarodna reka, ker teče med dvema v širini 60 km demobiliziranimi bregovima in je pod zaščito Društva narodov.

O locarnski pogodbi, izjavljajo merodajni krogi, da je šele sedaj postala pravnoveljav- na. Pogodba ima namreč dva pogoja: spre- jete Nemčije v Društvo narodov in predlož- tev ratifikacij generalnemu tajništvu v Žene- vi. Francija je že predložila v Ženevi bese- dilo locarnskih pogodb. Sedaj manjka le še prava ratifikacijska pogodba, ki se predloži že prihodnje dni.

Katastrofa ruskega parnika

Riga, 9. septembra. (brž.) Radi hudega viharja se je potopil pred mestom ruski parnik. Pogrešajo 10 mož posadke in 30 pot- nikov.

Odlikovanje Jugoslavije v Ženevi

(Od našega posebnega poročevalca.)

vi Ženeva, 7. septembra.

Izvolitev našega zunanjega ministra dr. Ninčiča za predsednika 7. rednega zborovanja Društva narodov je bila v tukajšnjih krogih sprejeta prav dobro. Casopisje prinaša Ninčičev življenjepis s podatki, ki jih je dala na razpolago naša delegacija in hvali kot njegovi dve najmarkantnejši diplomatski vrline: zmrnost in smisel za realnost.

Položaj predsednika Društva narodov, čigar funkcija traja samo tekom zasedanja, torej niti do konca septembra, je gotovo vevlegledno mesto in služi v čast in ponos državi, katere predstavnik je dosegel to pozicijo. Nedvomno in morda v prvi vrsti pa je položaj predsednika Društva narodov osebno priznanje in laskavo odlikovanje. Izvolitev dr. Ninčiča je tedaj dogodek, ki ga moramo vsi pozdraviti.

Vendar to veselje ne sme biti pretirano. Zakaj zavedati se je treba, da je mesto predsednika Društva narodov zgolj častno in njegovemu titularju ne daje nobene posebne moči. Predsednik vodi zborovanja in debate septembarskega zasedanja na plenarnih sejah in to je približno vse. Značilno je, da se velesile doslej še nikoli niso potegovala za to čast. Predsedniki plenarnih zborovanj Zveze narodov so bili doslej po vrsti ti-le: na prvem zasedanju Belgijec Hymans, na drugem Nizozemec Karnebeek, na tretjem Cilencec Augustin Edwards, na četrtem delegat Kube Cosme de la Torriente, na petem Švicar Giuseppe Motta, na šestem zastopnik Kanade Dandurand. Letošnjemu izrednemu zasedanju v marcu pa je predsedoval Portugalec Da Costa. Nikdar torej še ni zastopnik kake velesile bil izvoljen na predsedniško mesto Društva narodov. Velesile se zadovoljujejo z mnogo realnejšimi aduti stalnih sedežev v Svetu Društva in z onimi atributi, ki jim zagotavljajo popolno premoč ne samo v obeh korporacijah ženevske mednarodne institucije, marveč v svetovni politiki sploh. Dekorativna mesta brez moči pa radevolje prepuščajo manjšim državam.

Pred odpravo diktature na Španskem

Španija bo definitivno izstopila iz Društva narodov? — Stališče Prima de Rive o njem. — Tudi kralj želi spremembo režima. — Španski diktator odpotuje v Ameriko.

Pariz, 9. septembra. s. «Petit Journal» doznava iz Ženeve, da se bo Španija končno odločila izstopiti iz Društva narodov. Španija se ne bo zadovoljila s plemenito rezervacijo ali z izjavo desinteresanosti, temveč bo kakor Brazilija izvršila popoln prelom med Madridom in Ženevo ter odpovedala svojo članstvo.

Pariz, 9. septembra. s. «New York Herald» javlja iz Madrida, da se približuje diktatura Primo de Rive svojemu koncu. Stališče Prima de Rive je kljub zmigi nad topaniški častniki zelo ocelbeno. Sam kralj želi, da se konča diktatura. Govori se že o tem, da se bo Primo de Rive v kratkem iz zdravstvenih razlogov umaknil. Vodstvo bo najbrže prevzel vodja konservativ-

cev Guerra, ki je baje že pristal na to, da bo vladal strogo po ustavnih principih. Ko so rezervni topaniški oficirji zamenjali v Valladolidu aktivne, je prišlo do spopada, pri katerem so imeli aktivni častniki 5 ali 6 mrtvih.

Madrid, 9. septembra. (brž.) Kakor se čuje pride od 2400 častnikov, ki so se uprli proti vladi, pred vojno sodišče le 150 oficirjev. Ta sodišča bodo poslovala v raznih mestih.

Madrid, 9. septembra. (brž.) Ministrski predsednik Primo de Rivera odpotuje v spremstvu ministra za javna dela dne 27. septembra na razstavo v Philadelphiji ter bo posepil ob tej priliki ameriškega predsedalca Coolidgea.

glje, Francije, Rumunije in baltičskih držav. S tem poljskim naziranjem je karakterizirano vse, kar preprečuje uspeh sovjetskemu prizadevanju. Sovjetski predlogi se smatrajo na zapadu kot poskus, ustvariti nasprotje med državami Baltika in srednje Evrope ter Društvom narodov. Zakaj če se Poljska ali druge članice Društva narodov zavežejo na nevtralnost napram sovjetski Rusiji, se s tem stavijo v neko nasprotje z obvezanmi napram Društvu narodov, za slučaj da pride ta državni sistem v konflikt s sovjetsko vlado. To notranje nasprotje med statuti Društva narodov in nevtralnimi pogodbami po sovjetskem okusu se je že do določa predebatiralo v evropski javnosti letošnjo pomlad, ko je Nemčija po marčnem neuspehu v Ženevi podpisala s sovjetsko Rusijo prijateljsko in nevtralnostno pogodbo v Berlinu. In to je ovira, ki bi bržkone tudi v bodoče onemogočala pogodbe po željah sovjetske vlade, tako napram baltičskim državam, kot napram Poljski in drugim sosedom.

Protisovjetski afront na Kitajskem

Ko je pred dvema leti kitajska republika priznala sovjetsko vlado in stopila nato celo v zelo prijateljske odnose z njo, se je to po svetovnem casopisju komentiralo kot zelo važen dogodek. Pričakovano se je, da se rusko-kitajsko prijateljsko poglobi še bolj in da ostane ena poglavitnih osnov nadaljne politike v Aziji. Pričakovano se je namreč, da se postavi Kina na rusko stran popolnoma in da se bo dala potegniti v tok splošne ruske azijske politike, ki stremi za osamosvojitvijo azijskih narodov, kar pomenja povečini hkrati po-vojanje nasprotstva do Anglije. Pričakovano se je, da se z rusko pomočjo izvede reorganizacija Kitajske, krvaveče v anarhiji brezkončne notranje vojne.

Lansko poletje so se po vseh kitajskih mestih pričeli delavski in dijaški nemiri, ki so imeli izrazito protisovjetski značaj in ki jih je vodila ideja socialne, gospodarske in nacionalne osamosvojitve Kitajske. Pekinska vlada z Fengjuhsiangom na čelu se je postavila z vso odločnostjo na stran tega nacionalnega gibanja in kmalu so se pričakale konference z zastopniki velesil, ki naj bi ustanovile temelje kitajski carinski in trgovinski samostojnosti in odpravile

vse raznovrstne privilegije Evropejcev na kitajskih tleh. Sovjetska Rusija je na vso moč podpirala to gibanje in njen poslanik v Pekingu, Harakhan, ki ga hvalijo kot enega najboljših boljševiških diplomatov, je imel kmalu na Kitajskem izredno velik ugled.

Naposled je kitajska komunistična stranka nastopila aktivno in si z oboroženo silo prisvojila oblast v Kantonu, kjer je bil že pokojni dr. Sunjatsen ustvaril mnoge pogoje za boljševizem z režimom svoje stranke, ki je bila zadnja leta že skoro povsem socialistična. Kantonska komunistična vlada je pričela širiti svojo oblast tudi v sosedne predele. V Pekingu je bil Fengjuhsiang sicer odločen pristaš zavezništva s sovjetsko Rusijo, vendar proti komunizmu samemu.

Potem je prišel odločen preobrat na Kitajskem. Čangtsolin in Vupeju, nekdanja nasprotnika, sta sklenila zvezo in z združenimi armadami udarila na Peking ter ga zavzela. Nacionalna armada se je morala umakniti proti Kalzanu v smeri na Mongolijo, Feng sam je odpotoval v Rusijo, bilo je videti, da je konec sovjetom prijazni stranki na Kitajskem. Čangtsolin in Vupeju sta odločno nasprotnika sovjetske Rusije in še bolj komunizma, osobito prvi, ki je že imel v Mandžuriji konflikte z Rusi.

Zadnji čas se je situacija zopet nekoliko spremenila. Nacionalna armada se je očividno z rusko pomočjo, nekako restavriral ter pričela z ofenzivo v smeri na Peking. Istočasno pa je kantonska komunistična vlada zbrala precejšnjo armado in jo poslala proti severu, da udari v bok Vupejuju in razbremeni ta način Fengjuhsiang. Načrt se je posrečil, Vupejujeve čete so bile ob Jangtsekiangu poražene.

Taka je bila situacija, ko je Čangtsolin pozval Karakhana, da zapusti Peking. Ta afront zmagovitega generala proti sovjetskemu poslaniku ni nič presenetljivega; napovedoval se je že dolgo in je postal samoobsebi umljiv, odkar je notranja vojna na Kitajskem dobila značaj borbe proti komunistični in sovjetski Rusiji prijazni stranki.

Za izid te borbe so danes nedvomno boljše šance Čangtsolina in Vupejuja. Da bi se Rusija aktivno vmešala, ni verjetno, ker bi imelo to brez dvoma za posledico nastop Japonske, ki podpira imenoma dva generala, morda tudi intervencijo Amerike ali Anglije. Pač pa se nudi ugodna prilika za ojačenje sovjetskega vpliva v Mongoliji in kitajskem Turkestanu; ali bo sovjetska vlada dovolj močna, da izrabli priliko?

Popolno ukinjenje drugojezičnih šol v Italiji

Rim, 10. septembra. s. Agentura Radio Nazionale doznava, da se bodo s 1. oktobrom v drugojezičnih šolah Italije izvršile velike izpremembe. S 1. oktobrom se bodo namreč nemški spodnji razredi realke v Bolcanu, slovenska spodnja realka v Vidmu ter še obstoječi razredi učiteljske v Tolminu in Bolcanu izpremenili v kurse z italijanskim učnim jezikom. Redni profesorji teh zavodov, ki nimajo izpizov za pouk v italijanskem jeziku, se bodo eventualno premestili na mesta, z nemškimi, slovenskimi ali hrvaškimi poučnim jezikom (ki jih nikjer ni Op. ur.) Ostale učiteljske moči bodo umirovljene.

Prepoved uvoza inozemskega blaga v Italijo

Rim, 9. septembra. (brž.) Na podlagi dveh odlokov je pooblastila vlada finančnega ministra, da sme do 30. junija 1927 v spozrazumu z ministrskimi predsednikom in ministrom za gospodarstvo zvišati carinske postavke in prepovedati uvoz inozemskega blaga.

Politične beležke

Pozno so se spomnili

Kakor poroča «Kmetaki list», je imelo pretekli ponedeljek sejo načelstvo Pucljeve stranke, ki je sprejelo resolucijo, katere dejansko pomenja nezaporno radičevskemu parlamentarnemu zastopstvu, še bolj pa radičevskim članom vlade. Resolucija zahteva, naj se biveše deželne in okrajne ceste podražijo, kakor se je to zgodilo s samoupravnimi cestami drugod, in naj se za njihovo vzdrževanje porabi biveše avtonomne dolo-klade, ki jih plačujemo še danes v obliki državnih pribitkov. Resolucija zahteva tudi zgraditev železniških prog Rogatec - Krapina in Sevnica - St. Janž ter naglašajo potrebo železniške zveze Slovenije z morjem. Zanimivo je končno tudi to, da ugotavlja resolucija, da so naše ceste danes brez pravega gospodarja in ektrbnika, ker še sedaj nimamo odtvortvorjenih v ustavi določenih okrožnih skupščin. To, kar zahteva resolucija načelstva Pucljeve stranke, so že stare zahteve slovenskih davkoplačevalcev, zlasti pa SDS, ki je vedno zahtevala, naj se ustava izvede v vseh podrobnostih, da dobimo samoupravne skupščine in s tem dekoncentracijo državne uprave in možnost reševanja lokalnih gospodarskih vprašanj v okviru samoupravnih skupščin. Ugotavljamo, da vlada RR doslej v tej smeri še ni storila, da parlamentarno zastopstvo radičevske stranke doslej še nobenih tozadevnih zahtev ni postavilo v Beogradu in da radičevski ministri po pol- drugoletnem sodelovanju v vladi niso napravili niti enega koraka za ureditev teh zahtev slovenskih gospodarskih krogov, ki ne dajmo šele od včeraj. Načelstvo Pucljeve stranke se je zelo pozno spomnilo, kaj bi morala biti dolžnost radičevskih zastopnikov v vladi večini, kar objavlja resolucija ne zahteva ničesar novega. Veliko bolj umestno bi bilo, ako bi načelstvo SKS pozvalo ministra Puclja in slovenske radičevske poslan-

ce sploh na odgovor, zakaj te zahteve še niso izpolnjene in kaj pravzaprav delajo v vladi večini. Resolucija sicer pravi, da nalaga načelstvo SKS glede železniških prog Rogatec - Krapina in Sevnica - St. Janž svojim parlamentarnim zastopnikom, da pri bodočih glasovanjih o kreditih za nove železniške zgradbe napravijo funkcijo, kar je pravzaprav indirektna nezaupnica nesposobnosti radičevskih poslancev in zlasti ministra Puclja, toda ta zahteva je samo udarec v vodo, ker slovenski radičevski poslanci niso odvisni od načelstva SKS, ampak od St. Radiča, ki se krčevito drži sedanjega sporazuma z radikali ne glede na zahteve davkoplačevalcev, najmanj pa slovenskih.

G. Pucelj in ljubljanski gerenti

Nedavno je dožlil «Kmetaki list» ministra Maksimoviča in velikega župana dr. Baltiča krivde, da ljubljanski občinski gerenti še niso odstavili, zadnji «Kmetaki list» pa umniči že vojsko oblast, in sicer zato, ker niso vsi generali polnočestvilno prišli k otvoritvi razstave «Ljubljana v jeseni» pozdravit — ministra Puclja. Nekoč je klerikalni poslanec Brodar trdil, da so vsi generali na strani dr. Korošca, glasilo ministra Puclja trdi sedaj, da so na strani ljubljanskih gerentov. Ako pomislimo, da so najnovejši zavezniki Pucljeve stranke brez generalov, je ta ugotovitev za ministra Puclja res hudo žalostna, vsekakor pa razveseljuje za ljubljanske gerente, za katerimi stoji cela vojska. Kdo se naj še upa iti nad ljubljanski magistrat? Ali naj gre morebiti Pucelj s takim generalom. Kakor je St. Radič, ki po vsakem koraku naprej napravi enega nazaj? Pa še nekaj groznega je odkril «Kmetaki list». Pravi namreč, da zaradi ljubljanskega občinskega sveta «trpi ugled celokupne vlade in da se nam po pravici smeje vs politični svet doma in na tujem.» Kaj miali morebiti gospoda pri «Kmetakem listu», da so ljubljanski občinski gerenti iz Radičevskega sodstva? — Naravnost perpleksni pa smo bili, ko smo čitali v osebem glasilu g. Puclja, da generaliteta bojkotira tega člana kr. vlade. Kaj pa je gosp. minister za božjo voljo zagrešil, da se nahaja v konfliktu z vojsko? Pojasnilo je tu nujno potrebno.

TPD in radičevci

G. Albin Prepeluh je na klavnem radičevskem zboru na Bledu trdil, da se je v boju med TPD in prometnim ministrstvom radi povenitve premoaga postavilo «Jutro» na stran TPD. To je laž, tem držejša, ker je stališče našega lista jasno razvidno iz naših člankov in poročil. Res je, da smo grajali način, kako je vlada začela ta boj, ker je ž njim spravila v nevarnost eksistenco tisočev rudarjev in njihovih družin, ne da bi zanje kolikarj poskrbela. Ako je vlada začela s TPD boj zaradi povenitve premoaga, je storila prav, ni pa postopala pravilno, ker ni ničesar ukrenila, da bi se onemogočila brezposelnost tisočev odpuščenih rudarjev. G. Albin Prepeluh je bil včasih socialist, seveda bolj teoretičen kakor pa praktičen, kljub temu pa se mu čudimo, kako more zagovarjati vladno brezbržnost napram brezposelnosti tisočev rudarjev, ki je vendar še nedavno započel v «Kmetakem listu» živahno akcijo za pridobitev delavstva v radičevsko stranko. Zdi se nam, da se je socialistična miselnost upravnega svetnika Steinbeissovega podjetja in delničarja raznih podjetij hudo izpremenila. Zanimivo je tudi, kaj piše o boju s TPD «Kmetaki list». Da bi opravičil brezbržnost vlade napram odpuščenim in brezposelnim rudarjem, trdi, da je prometni minister javno izpovedal, da si upa prihraniti na leto pol milijarde dinarjev, če bi kupoval premog po svetovnih tržnih cenah. S takimi ogromnimi številkami hočejo radičevci preslepiti javnost, da ne bi videla obupnega položaja delavstva. Stvar pa je dejansko precej drugačna. Prometni minister kaj takega, kakor navaja «Kmetaki list», sploh ni mogel izjaviti, ker znašajo celokupni izdatki prometnega ministrstva za premog po proračunu za l. 1925-26 nekaj nad pol milijarde dinarjev. Ako bi torej prometni minister hotel prirediti pol milijarde, bi moral sploh ustaviti ves železniški promet, ker bi mogel nabaviti premog samo še za peči v ministrstvu. Take nestvarne trditve, kakor jih navaja «Kmetaki list», boju vlade s TPD ne morejo koristiti, pač pa samo škodovati akciji za brezposelne rudarje, ker prikrivajo dejanski položaj. Ako bi se vlada zavedala svoje velike odgovornosti, bi morala v boju s TPD predvsem povečati obratovanje v državnih rudnikih in zaposliti v trbovskih premo-govnikih odpuščene rudarje. Sicer pa si je treba zapomniti, da je g. Prepeluh napadel naš list zato, ker se je zavzel za brezposelne rudarje. Na to se naj spomnijo pri volitvah v trgovsko in obrtniško zbornico tudi oni trgovci in obrtniki, ki so v premo-govnih revirih navezani na konzumenta — rudarja.

Kulturnost radičevskih poslancev

Zadnji «Kmetaki list» je objavil članek pod naslovom «Neverjetna umazanost». Reči moramo, da si pisec članka, v katerem se zavzema za sodelovanje radičevcev s klerikalci pri volitvah v Trgovsko zbornico, ni mogel izbrati primernejšega naslova. V tem članku se čita, da je «SDS na slovenskem narodnem telesu, kar je umazan in smrdiv gnojni tur na slovenskem telesu», da se ev SDS zaradi vse gnuloba, ki jo izločuje slovensko narodno telo, da hoče SDS poslati v Makedonijo zadnjega rešetarja iz Ribnice, da je «SDS pri volitvah v Trgovsko zbornico vrgla od sebe svojo pos... strajo» itd. it. Pod člankom je podpisan — poslanec Andrej Kelemina. Kolikor poznamo Kelemino, kot priporočil kmet ni zmožen, da bi napisal sam take surovosti, da je odkrito obzaluje-mo, da mora dajati svoje ime na razpolago za take — izbruhe pokvarjene ljubljanske radičevske gospode.

Šesti dan razstave

Tudi včeraj je bilo razmeroma živahno na razstavišču. — Razstava psov zaključena. — Večje kupčije. — Tudi umetniki dobro prodajajo.

Kljub temu, da je bil včeraj delavnik, je bila razstava ves dan izvrstno obiskana. Največ je bilo posetnikov iz ljubljanske oblasti, med njimi številni kmetovalci. Razstavo so si ogledali tudi udeleženci pravniškega kongresa. Imeli smo nadalje precej gostov iz Srbije, trgovcev in nekaj uradnikov. Razen tega so si prišli ogledat razstavo posetniki reškega velesejma, ki so izjavljali, da napravila ljubljanska razstava kljub temu, da je samo pokrajinska, znatno ugodnejši utis kakor reški velesejem. Število vseh včerajšnjih obiskovalcev se ceni nad 9000, kar je za delavnik prav lepa številka. Vidi se, da zanimanje za razstavo narašča, kar je popolnoma pravilno, kajti skrbno prirejena razstava slovenske gospodarske in kulturne delavnosti zasluži takšno in še večjo pozornost.

Podeželski trgovci in kmetovalci so včeraj zaključevali v trgovinskem delu razstave večje kupčije. Prodajalo se je tudi včeraj predvsem sezonsko blago. Z razstavo so izredno zadovoljni naši umetniki, ki sedaj šele prvič vedo, kaj se pravi velik obisk umetnostne razstave. Kakor izvem iz umetniških krogov, je že lepo število slik razprodanih.

Mednarodna razstava psov, ki se je otvorila na praznik 8. t. m., je bila včeraj zaključena. Poročilo o rezultatih ocene prinašamo na drugem mestu. Omenjamo samo, da je ocena v splošnem bila ugodna in da je bilo več eksemplarjev klasičiranih odlično.

Ze danes lahko rečemo, da je moralen uspeh razstave izvrstno. Tujci, ki so dne posetili razstavo, so enodušno izjavljali, da smo Slovenci lahko ponosni na to razstavo, ki pokazuje dober del slovenske zmožnosti in marljivosti. Razstava bi zaslužila tudi večjo pozornost s strani vlade, ki sicer druge podobne prireditve v državi podpira v znatno večji meri. Dolžnost vlade je, da ne prezre te prireditve, ki je nedvomno važnega pomena tako za narodno gospodarstvo kakor za ljudsko prosveto.

Da je bilo včeraj živahno tudi v «malem Pratu», je jasno. Podobno je, da se zabavnih del razstave vedno bolj uveljavlja. Kar je omenbe vredno pri tem, je dejstvo, da se ta nedolžna zabava vrši lahko brez vsakega alkohola.

Umetnostna razstava v okviru pokrajinske razstave je prvič v Sloveniji sednila skoro vse slovenske umetnike k skupni razstavi. Umetnine, ki so razstavljene, žanjejo priznanje tudi s strani strokovnjakov. Opozarjamo, da so vse razstavljene umetnine na prodaj. Kulturna dolžnost Slovencev je, da podpiramo naše umetnike s čim večjim odkupovanjem umetnin.

Za nedeljo se obeta rekordni obisk. Kakor doznavamo, je za nedeljo napovedan iz mnogih krajev Slovenije obisk razstave v skupinah. Verjetno je, da bo prišlo tudi več šol. Doslej so posetile razstavo večina šole v bližini Ljubljane. Samo včeraj si je ogledalo razstavo okrog 1000 učencev in učenek pod vodstvom svojih učiteljev. Opozarjamo ponovno, naj si vsak Slovenec, ki mu kolikarj dopuščajo razmere in sredstva, ogleda razstavo slovenskega dela in slovenske sposobnosti.

Koncert godbe Dravske divizije na razstavišču bo v soboto od pol 18. do pol 19. v nedeljo pa od 11. do 12. dopoldne.

Gledališki repertoarji

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Petek, 10.: «Hoffmannove pripovedke». Gostuje tenorist Rijavec. C. Sobota, 11.: ob 20. Predstava na čast udeležencem pravniškega kongresa. Izv. Nedelja, 12.: «Grofica Marica». Gostovnja Vladimirja Majheniča. Izv.

Ljubljanska drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 11.: Predstava na čast udeležencem pravniškega kongresa. Izv.

Operne predstave na čast udeležencem jurističnega kongresa v Ljubljani. Udeleženci pravniškega kongresa je povabila mestna občina ljubljanska v soboto k operni in dramski predstavi v našem Narodnem gledališču. Del gostov gre v opero, kjer bodo imeli priliko slišati Hatzejev «Povratek» in prvo delanje Smetanove «Prodanе neveste». Ostali udeleženci se udeležijo dramske predstave. Ob tej priliki se uprizaro IV. dejanje Zupantičeve tragedije «Veronika Deseniška» in I. dejanje Cankarjeve «Za narodov blagor».

V obeh gledaliških imajo ta večer pristop samo gostje, udeleženci kongresa. Za ta večer ne velja nobena od uprave izdana izkaznica. Tenorist Rijavec v ljubljanski operi. Danes v petek, dne 10. t. m. gostuje v naši operi gosp. Josip Rijavec. Poje naslovno ulogo Hoffmanna v Offenbachovi fantastični operi «Hoffmannove pripovedke». Izven dvoma je, da je odveč pisati o odličnih umetniških in glasovnih sposobnostih tega izredno priljubljene umetnika. Njegov zopetni nastop v naši operi le s posebnim povdorkom javljamo občinstvu. Poleg njega nastopi tudi sedanja članica mariborskega gledališča gđ. Kocuvanovska, ki je v lanskem sezoni še kot konservatoristka parkrat prav srečno nastopila na našem odru. Pri predstavi poje ulogo Olimpije. Ostale uloge so zasedene sledeče: ga. Lovšetova — Antonia — ga. Poličeva — Glufiteta, gđ. Potučkova Nikolaj. Lindorfa — Coppellusa — Dapertuta in Mirakla poje gosp. Lumber. Poleg navedenih sodelujejo še gg. Mohorič, Šubelj, Zupan ter Josip in Fraa Rus. Predstava se vrši za abonente reda C. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

Meška drama «Mat» v češkem prevodu. Meška drama «Mat» je pravkar izšla v češkem prevodu po revidiranem izvirniku pisatelja Kaaverja Meška. Prevod je oskrbel Antonin Horsak, knjigo je izdala in založila «Slovaška knjižnarna» Karla Novotnega v Uherskem Hradištu. Prevod je prav dober in drama se bere kakor v originalu. Poleg Cankarja je sedaj izmed slovenskih pisateljev prevedena na češko največ Meška. Bralci, ki so večji češčine, bodo čitali to Meškovo delo s veseljem in užitkom.

Otvoritev in prvi dan kongresa pravnikov

Ob ogromni udeležbi pravnikov iz vseh pokrajin naše države je bil včeraj otvorjen kongres pravnikov in so bili podani glavni referati.

Ljubljana, 9. sept.

Prvi dan II. Pravnškega Kongresa je danes prišel s svečano otvoritvijo ob 10½ v velikih dvorani hotela Union. Pred otvoritvijo Kongresa so prispele že vsi posebni vlaki razven zagrebškega, ki je dospel s precejšnjo zakasnitvijo okrog poldne. Slovenska otvoritev se je zato morala vršiti brez udeležencev iz Banovine.

Pred otvoritvijo Kongresa se je odvijala še skupina predstavnikov Udruženja Beogradskih Pravnika v Kralji, da položijo v imenu celega Kongresa venec na spomenik blagopokojnega Kralja Petra I., Velikega Osvoboditelja.

Že pred določeno uro je bilo v Unionu vse živo, in jednako po Miklošičevi cesti. Na srečo je ta cesta dejansko lepa, reprezentativna ulica, in Ljubljana se ima zahvaliti našemu gerentskemu svetu, da se je mogla dostojno in celo ponosno postaviti pred odličnimi gosti. Od skupin prihajajočih si tudi mogel slišati prav laskava priznanja zunanjih slik, katero nudi očem naše mesto. Veležanim je pogled na kongresiste. Pravnik je pravnik, toda različne pokrajinske in morda celo konfesionalne se vendar vidijo. Večina Hrvatov iz Banovine precej ugojena, dobro rejena, v čut-awayih, žaketih, kakor da je to njihovo »narodno odelo«.

To je namreč tip, tradicionalni tip uglednega višjega kameralnega uradnika, banskega svetnika, višjega Sedmorice ali pa rejenega prvoklasno purgarskega fiškalca. Ta tip je karakterističen po neki solidni, aristokratsko-birokratski zunanjosti in se odlikuje po uglednosti, lepo počesanih bradah, zalizih, in po reprezentativnih frizurah. Odnosno še bolj reprezentativnih plešah. V gumbnicah je marsikomu zrasla modra spominčica sv. Save, in prav lepo se poda. Kadar si ogledujem te hrvatske pravniške kolege, spomnim se novel Kozarčevih, dobe od Khuenov do Maksimovića, od Kriškovića do Matka II. Laginje, in jamem kolege nazivati za »ilustrissime, domine revendissime«. Dve ilustrativni figuri evo, gledam med njimi, Polića in Silovića, dva kandelabra hrvatskega pravnika, profesorja univerzitet, — dva tipa.

Poleg teh Hrvatov-Rusov smo domačini Slovenci res, kakor dediči alpsko-nemških tradicij, in dobro je, če ob drugih gostih primerjamo tudi sami sebe, z enim očesom humorističnim, drugim kritičnim. Materiala je obilo na razpolago, domačega pravnika je, kakor se spodobi, dovolj poleg gostov. In evo, mnogi, prav mnogi se že osebnostno poznajo, pristopijo k tej ali oni skupini, vselej vsiljivo pozdravljani čuje, dobrodošlice, in z zadovoljenjem gledaš, kako se rokujejo pravniški znanjci iz vseh naših oblasti in od vseh naših oblastev.

Če je Slovenec Nemec, Hrvat Rus, je pa Srbin Francoz. Evo jih, stari in mladi, pa so skoraj vsi širokopleči, večinoma črni razven starih, ki imajo sive lase, kakor vsi stari Slovani. In ko da so se domenili, vsi so v sivih potnih oblekah, prav naglašeno francoskega kroja. Tudi njihove dame so (seveda še bolj izrazito) oblečene po francoskih vzorcih, ustnice v živo rdečo, v ostalem pa na kratko, facon garconne. Ni razlike med onimi, ki se razumejo na paragrafe ali člene, in med onimi, ki niso diplomirane. Tip francosko uglednega meščana je tako naglašen, da bi pričel najraje z nagovorom »Monsieur« in ugal ob enem ali drugem, ali je to prefekt, ali je minister, ali senator. Tu je kot reprezentant tipa na primer dr. Arangjelović, ali Blagojević (prvi univ. prof., drugi preds. odv. druž.), zopet dva kandelabra srbskega pravnika, katero se sicer more ponašati kar s celo serijo najodličnejših in tudi mednarodno priznanih kapacitet.

Ne vem, ali Dalmatinskih pravnikov ni, ali pa se ne razlikujejo tako tipično od nas. Kajti če smo mi Francozi, Rusi, Nemci, bi Dalmatince moral po tradiciji reprezentirati Italijani, Vojvodjan morda Madžari in Bosanec Turčina. Dejansko so tudi med nami vzbudili pozornost kolegi s fesi, v Angori odpravljanimi, pri nas pa »polak navade stare« še vedno »ukoreninjenimi«. Če smemo tako reči. Kolegi z belim turbarskim pasom okrog rdečega fesa so najbrže šerjatski sodje, — tako smo ugalili in gledali skoraj nič manj radovedno, kakor purgarji pred 105 leti na ljubljanski kongres treh cesarjev. Če bi takrat kdo prerokoval, da bo po preteku stoletja zborovala v Ljubljani juristarija od Kranjske gore do Caribroda, od Bakanja do Ulčine, od Bečke reke do Bitolja in od Mežice do Gjevčelije, bogme, stavili bi mu marsikatero »peinliche Frage«, bil bi »schmählich Kassierer« in oddan med bolne na umu. Tempora mutantur. Danes se že v tretje sestajamo, se ogledujemo in bližamo, imamo eno državo in eno željo: Tei državi složno služiti in ujediniti naše pravo ter doseči, da bo res pravo pravo.

Evo, ljubljanske narodne dame prihajajo in corpore. Znak, da moraš prekiniti opazovanja. Kongres ortičenja.

Dvorana je visoka, svetla, prav primerna. Okrašena je skromno, dostojno, vredno. Sredi podija kraljev kip, palme, okusno aranžirana skupina. Bureau predsedstva tvorijo gg. dr. Majaron, dr. Polić, dr. Arangjelović, dr.

Zlatarević, dr. Sajovic, na fotelj ostali gg. člani Stalnega odbora Kongresa ter referenti. Na častnem mestu je sredi njih g. general Živković, kateri se udeležuje Kongresa kot v to delegirani zastopnik Nj. Vel. kralja. Prisotni so seveda zastopniki obeh slov oblasti in ljubljanski gerenti.

Otvoritveni govor predsedn. Majarona.

Točno ob napovedani uri vstane predsednik Stalnega odbora, starosta slovenskih pravnikov g. dr. Danilo Majaron in izreče pozdravni govor. Dvorana je polno zasedena, polne so tudi galerije. Gosti pozorno slede slovenskim izvajanjem, očito povsem razumljivim. V pozdravnem nagovoru omenja g. predsednik, da želje pravnikov niso bojevitve, marveč mirljubne, mi želimo pozitivnega dela, in v tem znamenju pozdravlja vse udeležence in jim kliče, da so dobrodošli. (Prisrčen odziv avditorija). Nato še posebej pozdravlja mile goste imenom slovenskih pravnikov v Ljubljani, zapadni predstraži Jugoslavije, katera je okrnjena. (Celotni kongres živahno aklamira). Na to omenja posebne strokovne naloge tega kongresa in se sklicuje na referate ter izjavlja, da je II. Kongres jugoslovenskih pravnikov otvorjen.

Pozdrav čsl. konzula Resla.

Po tej otvoritvi poda najprej besedo zastopniku CSR, g. konzulu dr. Fr. Reslu, kateri izreče pozdravne bratske Pravnické Jednoty CSR, katera ima iste cilje in naloge, kakor jugoslovensko pravništvo. (Kongres burno odzdravlja bratskemu češkemu narodu in češkim kolegom).

Manifestacija udanosti kralju.

Na to povzame besedo predsednik kongresa g. dr. Majaron in v vznešnih besedah pozdravi Nj. Vel. kralja, vrhovnega čuvarja našega prava. Prisrčnem pozdravu se kongres odzove s trikratnim gromkim »Života!«, na kar se per acclamationem soglasno odobri predlog, da pošlje kongres Nj. Veličanstvu pozdravno depešo.

Pozdrav mesta Ljubljane.

Predsednik poda besedo predsedniku mestnega gerentskega sveta g. dr. Dinku Pucu, kateri v formalno dovršenem slovenskem in srbohrvatskem govoru izreče pozdrave Ljubljani. Brate Srbe pozdravlja, ker smo z njimi jedno, dokler živi spomin Kralja Osvoboditelja in velikih del, ki so privedla do osvobodjenja. Brate Hrvate pozdravlja v imenu še starejše zgodovine, pričete z Ljudevitom in Zvonimrom, nadaljeivane v skupnem trpljenju in ponižanju. Sava veže nas, tri veje enega naroda, naše pokrajine, spaja nas v nepretrgani skupni vezli. (Govornik nadaljuje v srbsko-hrvatskem jeziku): formalno in državno-pravno smo ujedinjeni, na vrsto prihaja stvarno nacionalno ujedinitelj. Eden pogojev je unifikacija prava, njegova kodifikacija. Mi smo poklicani skrbeti, da se v prvi vrsti pri nas uresniči vedno veljavni rek: Justitia regnum fundamentum. (Buren aplavz). V tem znamenju pozdravlja govornik imenom kraljevske prestolnice Ljubljane ta kongres, dobrodošel v našem pomerju, in mu želi uspeha.

Ministra pravde ni bilo.

Slediti bi imela svečana otvoritev kongresa po ministru pravde odn. njegovem zastopniku. A nj ga bilo in vlada ni niti poskrbela, da se v njenem imenu pozdravi pomembni zbor. Otvoritvi kongresa je pač prisostvoval notranji minister g. Maksimović, ki se je dopoldne pripeljal z Bleda, toda očitno le privatno kot pravdnik.

Meritorno delo kongresa.

S pozdravnimi nagovori je bila otvoritvena svečanost končana in pričel se je meritorni del, referati prvega dne.

Čitanje referatov je izpolnilo ves dnevni program, dasi je odbor skrajšal govorniški čas referentov in korreferentov in so se tega časa tudi točno držali. Referati sami so že znani. Stalni odbor Kongresa je izdal njih osnutke v tisku že pred kongresom, vsak član je to tiskanico dobil, o vsebini referatov in korreferatov smo v »Jutru« tudi že poročali. Zato danes njih vsebine ne bomo ponavljali, razven da dodamo vsebino dveh poznejše nadoknadenih korreferatov, ki jih v »Osnutkih« še ni. Prof. univ. v Zagrebu g. dr. Edo Lovrić »O izrednjenju bračnih prava u Kraljevini« se izreka za enako veljavnost in konfesionalne i civilne sklenitve zakona-braka. Tajnik londonskega poslanstva g. dr. Ivan Subotić dopolnjuje referat o »Pitanju državljanstva« in stavi konkretne predloge za novi zakon o državljanstvu.

Poklon spominu Prešerna.

V opoldanskem odmoru se je odposlanstvo Udruženja Beogradskih Pravnika podalo k Prešernovemu spomeniku in položilo krasen venec pred kip, v znak spoštovanja in ljubezni do največjega in prvega resničnega slovenskega pesnika, simbol naše nacionalne kulture in obenem odličnega pravnika. Ta otmena gesta beogradskega gostov bo gotovo vzbudila v vsej naši javnosti prisrčen odmev in iskreno zadovoljenje.

Popoldanska seja.

Ob treh popoldne se je nadaljevalo čitanje referatov. Popoldan je obisk nekoliko popustil, kar je pač razumljivo.

vo. V osnutku so referati znani, predbatirali se bodo še v petek v sekcijah, končno bodo in extenso še izšli v kongresni spomenici. Mnogi pravniški so zato porabili popoldne za odmor ali ogledovanje mesta in okolice, ali pa sejma, zlasti umetnostne razstave, lovci so se zanimali tudi za kinološko izložbo, nekateri za predvajanje policijskih psov, mnogi pa tudi za ogled kmetijske razstave. Vkljub vsemu temu je pa več stotin pravnikov prisostvovalo predavanjem referatov in korreferatov, in mnogim izvajanjem je sledil akcentuiran aplavz. Dasi je omenjeni govorniški čas vse predavatelje silil, da skrajšajo, se je vendar in rekel bi, baš zato, pri nekaterih pokazala posebna darovitost v prednašanju bistvene vsebine. Osebito aklamirani so bili i vsebinsko i formalno izklesani in govorniško dobro podani referati gg. Kumanudija, Blagojevića in Paunčica. Izostal pa je referat g. dr. Vesela iz Sarajeva, kateri je opravičil svojo odsotnost.

Vlada in kongres pravnikov.

Omenili smo že nerodno zadržanje vlade. Na Zboru v Zagrebu je bil prisoten resorni minister dr. Hrasnica, na I. kongresu v Beogradu resorni minister g. Trifković. Letos je resor vakanten vsled prerane smrti min. dr. Gjurčiča v avgustu, a napovedana je bila otvoritev kongresa po njegovem zameniku, ministru Simonoviću. Ta pa je brez opravičila ali vsaj sporočila izostal in šele nekaj minut pred dopoldanskim otvoritvijo je prispele telefonska vest iz Beograda, da je minister zadržan in da naj v njegovem imenu otvori kongres eden izmed gg. načelnikov resora, ki pa radi prekasnega obvestila seveda ni mogel izvršiti tega naloga. Takšno postopanje vlade je mučno, ker pomeni bagateliziranje kongresa zastopnikov tako ugledne in važne grane, kakor je naše pravo, — ali pa dokazuje, kako brezglavo in nemarno se bavijo odgovorni gospodje z instituti in institucijami, ki niso brezpomembne. Ob takšnih prilikah je seveda jasno, s kolikimi težavami se imajo boriti naši pravniški, ko žele, da se njihove težnje uresniči meritorno. Nemarnost vlade je tembolj očitna, ker je v kričnem nasprotju napram pozornosti Nj. Veličanstva, kateri je poslal k otvoritvi svojega posebnega zastopnika, Minister financ g. dr. M. Perić je bil istotako izrecno prijavljen, a je izostal. Minister notarnih zadev, g. Maksimović, je bil, kakor že omenjeno, privatni udeleženec ter se je nahajal na galeriji, očitno brez vednosti, da ga je vlada tako »polomila«.

Pozdravna brzojavka min. predsednika.

Popoldne se je med referati prečitala brzojavka, oddana v Beogradu ob 10.30, torej ob uri otvoritve, ki se glasi:

Zaleči, što sprečen poslovima nisam danas među Vama, svojim drugovima, srdačno pozdravljam drugi kongres pravnikana naše ujedinjene kraljevine u našoj lepoj Ljubljani, sa najlepšim željama za sve učesnike kongresa. Moje je duboko uverenje, da su rad i resolucije kongresa dragocen material za tako potrebnu unifikaciju našeg zakonodavstva, a preko ove, za bolje pravno uređenje i opšte konsolidovanje naše lepe kraljevine. U tom uverenju i želji za plodonosan rad kongresa kličem: Živeli svi pravnici kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca! — Nikola T. Uzunović, predsednik ministarskog saveta.

Ta brzojav je vsaj nekoliko zabrisal mučni dojem, sicer zakravljen od vladne nepozornosti.

Mirozov vojaške in železniške godbe.

Zvečer sta priredili vojaška in železniška godba po mestu mirizov, ki je zvalil na tisoče ljudi na ulice. Ljubljanski gasilci so nosili lampijone in plamenice, za godbama pa je v strnjelih vrstah korakala akademska omladina, da jajoč tako čast na kongresu zbranim »starim hišam«.

Nadaljni program.

Jutri v petek čaka kongresiste najtežji dan, debate v sekcijah. V soboto se vrši zaključno zborovanje in redakcijske resolucije, na kar si udeleženci po želji ogledajo Bled, Celje in Maribor. Za kongres se vrše vrh tega koncert, operna in dramska predstava.

PRIJATELJSKI SESTANEK V KAZINI.

Zvečer se je vršil v dvoranih Kazine prijateljski sestanek, ki ga je priredila udeležniškim kongresa mestna občina ljubljanska.

Če želedec je v neredu,

pozdraviš ga čez noč.
S kozarčkom »Florijan«
pridobiš mu zopet moč.

Edina izdelovalnica

E. JERAS in DRUG, Ljubljana-Moste.

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.
Prvič v Jugoslaviji! Popolnoma novo! Velefilm nove serije 26/27.

Pariz o polnoči

Po znanem romanu »Oče Goriot« slavnega francoskega pisatelja Honore de Balzac
V glavni vlogi nova zvezda Jetta Goudal in Lionel Barmore.
Višek pikantnosti! Prvi velefilm znanega umetnika Cecil B. De Mille-a
KINO »LJUBLJANSKI DVOR«. — TELEFON ŠT. 730.
Na modernejše kino-gledališče Ljubljane. 6502 Glasbeni umetniški užitek.

Konflikt med vlado in domačimi premogovniki

Včeraj smo objavili interesanten članek g. inž. Guliča (podpis je pomotoma izostal) o potrebi in pomenu znižanja premogovnih cen za naše narodno gospodarstvo. V konfliktu z rudniki navaja vlada tudi argument, da domači premogovniki zahtevajo višje cene, nego tuzemski rudniki. S tem je otvorena interesantna diskusija o tem vprašanju. Danes nas prosijo iz krogov prizadetih rudnikov za objavo sledečih pojasnili:

Pri cenah premoga je strogo razločevanje cene za tuzemstvo od onih za inozemstvo. Kadar rudniki ne morejo blaga razpečati na svojih normalnih tržiščih, torej v prvi vrsti v lastni državi, tedaj si prizadevajo prodati svoje nadprodukcijo v inozemstvo za vsako ceno, celo za mnogo nižjo od proizvajalnih stroškov, da na ta način vzdržijo svojo pozicijo v inozemstvu ter da zadostno zaposlujejo svoje obrate. Tako nastanejo takozvane cene »dumping«, proti katerim se stavljajo v bran z najostrejšimi sredstvi vsa gospodarska območja, ki posedujejo lastno produkcijo premoga, da s tem obvarujejo domače premogovnike pred propustom. Osebito pa se pri državnih dobavah nikler ne upošteva takih inozemskih konkurenc. Če je tedaj naša vlada prejela od posredovalcev inozemskih premogovnikov ponudbe, v katerih so postavljene bistveno nižje cene od onih domače produkcije, je to popolnoma naraven pojav. Vendar bi si po naših izkušnjah nobena vlada ne upala takih ponudb izgrajevati proti domači industriji, razen če bi jo hotela namenoma uničiti. Treba pa je tudi pomisliti, da je bilo mnogo inozemskih premogovnikov vsled slabe konjunkturalne priljubljenosti, na stotisoče ton svoje produkcije vreči na lisipališča, katerih se hočejo sedaj na vsak način iznebiti. Vsled dolgotrajnega ležanja pa so te zaloge mnogo izgubile na vrednosti tako, da prejemajo sedaj inozemski odjemalci te produkte sicer po nižjih cenah, vendar pa je ta premog zato precej slabše kakovosti. To postopanje inozemskih premogovnikov ni neznanu tukajšnjim rudnikom. Kajti oni domači rudniki, ki premog eksportirajo, so istotako primorani, posluševati se teh metod, da lahko razpečavajo svoje nadprodukte.

Če bi se vlada zanimala, po kakšnih cenah prodajajo premog v lastnih državah oni rudniki, od katerih je po raznih posredovalcih prejela ponudbe, je popolnoma jasno, da bi se lahko takoj preprčala, da te cene nikakor niso nizke ter da se ne razlikujejo bistveno od cen premoga domačih rudnikov, po katerih ga ti prodajajo v lastni državi.

Vsled tega je popolnoma naravno, da dobave premoga po takozvanih cenah »dumping« takoj prenehajo. kakor hitro nastopijo boljše konjunkturalne razmere, nakar pa inozemski dobavitelji lahko prejemajo premog samo po visokih cenah, ki pa se vsled drage tovarnine še zvišajo.

Pri presojanju konflikta je predvsem vpraševati, da potrebuje država, posebno pa železnice, skoro polovico celokupne domače produkcije. Če bi tedaj hotela država prisiliti premogovnike, da bi prodajali po tako nizkih cenah, po katerih bi železi inozemski rudniki samo začasno in le prehodno razpečavali svoje produkte, ki so jim na preostajo tedaj bi morali domači rudniki odstopiti od dobave ter znižati svojo produkcijo na polovico dosedanje. Vsled tega pa bi morali tudi odstopiti polovico svojih delavcev in drugih nameščencev, ker si nikakor ni moči misliti, da bi premogovniki mogli izvršiti tako velike dobave po nižjih cenah, kakor pa so lastni proizvajalni stroški. Neposredna posledica tega bi bila tedaj strahovita brezposelnost ca 10.00 delavcev in nameščencev, ki so po večini družinski očetje. Nadaljnja posledica tega bi bila odselitev dragocenih delovnih moči, ker bi jim bilo pri tako nastalih razmerah nemogoče najti v deželi zanje primerne zaslužke. Lahko je obratovanje rudnikov v najkrajšem času ustaviti; če pa nastane pozneje zopet potreba po lastnem premogu, poteče nekaj mesecev, predno se napravi jame zopet zmogljne, da lahko obratujejo.

Splošno je znano, da dela tukajšnja industrija zelo drago, mnogo dražje, kot pa v drugih industrijskih državah. Vzrok temu pa ni le dejstvo, da manjka enemu delu industrijskih podjetij potrebnega kapitala, modernih oprem ter šolanih delavcev, marveč je pogosto temu kriva tudi davčna in carinska politika naše države. Kar se tiče osebito premogovnikov, se ne more t. diti o njih, da niso popolnoma na višku; nasprotno, imamo rudnike, ki so vsled svojih veličastnih tehničnih oprem izzvali nešteto krat obudovanje mnogih priznanih inozemskih strokovnjakov. Žal pa se mora ugotoviti, da celo taki rudniki v deželi izdelujejo svoje produkte dražje, kakor pa slični rudniki v tujini, in to kljub prirojenemu sposobnemu tehničnemu in delavskemu oboju. In če razmotrivamo vzroke, najdemo na žalost, da tvorijo glavni izvor podražanja produktov odredbe naše lastne vlade kar se lahko objasni na podlagi konkretnih števil:

Eno največjih domačih premogovnih podjetij plačuje n. pr. v tek letu na drž. davkih in občinskih dokladah, preračunano na prodajo premoga nič manj kot Din 31.6 na tono, na prometnem davku Din 2.5 na tono, na pogodbeni taksi pri državnih dobavah 2 % in na kolektivni 1 %, torej skupno Din 5 na tono, na direktni ali indirektni carini porabljenih materialij in strojev približno 25 % vrednosti Din 20 na tono, na užitnini za bencin, žarnice, razne vrste razstreliva, vžigalne vrvice in vžigalne kapice, skupno Din 2 na tono, prispevek za vzdrževanje invalidov Din 5 na tono; torej skupno Din 66.1 na tono; K temu pride davček delavstva, ki istotako obremenjuje podjetje, ker mora te davke povrniti delavstvu v drugi obliki, da isto more živeti, t. j. 3.3 % zaslužka Din 2.4 na tono, socialna bremena znašajo Din 8.5 na tono. Skupno je torej poleg naravnih produkcijskih stroškov obremenjen premog po državi z nič manj kot Din 77.— na tono. Pod takimi okoliščinami učinkuje direktno groteskno, če se vlada pritožuje, da je premog iz domačih rudnikov dražji kot oni iz tujih, ki niso niti z delom gornjnih stroškov obremenjeni.

Neumljivo je, da so davki in carina zavzeli pri nas tako velike dimenzije. Glede carine je znano, da se o kaki pravi zaščitni carini za industrijo komaj more govoriti, kajti naše carine so skoraj brez izjeme finančne. V carinskih tarifih se nahaja nebroj materialij in predmetov, ki se v državi sploh ne izdelujejo in za katere moramo plačevati neverjetno visoke carine. Navajamo nekaj primerov materialij za premogokepe, kojih carina dosega v sledečem navedeno višino od blagovne vrednosti: Dinamit 43.6 %, vžigalne kapice 48.5 %, svinčeni kabel 61.5 %, cevi za stisnjeni zrak 34 %, jamske svetilke 40 %, električni izol. material 66 %, električni material 50 do 70 %, električni lement 53.4 %, amerik. cilind. olje 40 %, žične vrvi 55.2 %, Mannesmannove cevi 34 % itd.

Jasno je, da obratuje industrija, ki je skoraj popolnoma navezana na uporabo importiranih materialij, orodja in strojne opreme vsekakor z višjimi proizvajalnimi stroški in samo po sebi umetljivo je, da so tudi predmeti, ki se izdelujejo v tuzemstvu vsled visoke carine znatno dražji kakor se prodajajo v inozemstvu. Če torej pri nakupu domačega produkta tudi ne plačamo direktno državi carine, plačujemo to carino vendar indirektno v zvišani ceni.

Nerazumljivo je, da se, kakor čujemo, ravno gospod finančni minister najbolj eksponira za znižanje premogovnih cen, ker bi bilo pričakovati, da mora ravno on najboljše vedeti v kako ogromni meri obremenjujejo ravno njegovi davčni in carinski predpisi premogovno produkcijo. Vprašanje je, ali se gospod finančni minister tega popolnoma zaveda, da bi se pri izpadu domače produkcije pri dobavah premoga državnim železnicam dohodki na davkih, carinah in drugih posrednih in neposrednih pristojbinah v večji meri zmanjšali, nego bi si mogla prištediti država z nakupom inozemskega premoga po sedanjih le začasnih cenah »dumpinga«.

Charlestona ljubav in umor

?

?

Dogavice

„KLJUČ“
najboljše, najtrpežnejše
zato najcenejše

Ze davno priznana in poznana največja in najcenejša izbira moške in ženske konfekcije je samo pri

trdki

O. Bernatovič

Naročila volilcem Zbornice za trgovino, obrt in industrijo

Splošen pregled volilcev in sestave zbornice

Po višini letne pridobnine so vsi zbornični volilci v Sloveniji – brez ozira na kraj, kjer stanujejo – razdeljeni v 12 kategorij. Vsaka kategorija je zase nekaka volilna kurija, katera voli 4 zbornične člane in 4 namestnike ne glede na druge kategorije. Glasovi se torej štejejo v vsaki kategoriji zase in pridejo v dobro samo kandidatom dotične kategorije. Vsak volilec voli samo v svoji in samo v eni kategoriji, torej samo 4 člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) v vsaki kategoriji, mora biti 1 iz Ljubljane, 1 iz ostale ljubljanske oblasti, 2 iz mariborske oblasti.

Naša slika pregledno pojasnjuje, kako se sestavlja po novem volilnem redu Zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Njen plenum šteje 48 članov. Vseh volilcev v obrtno zbornico je 32.979. Ti imajo pravico voliti 48 članov in 48 namestnikov.

Zbornica se deli na tri odseke: A) trgovinski, B) obrtni in C) industrijski, vsak odsek se pa deli po višokosti letne pristojbine, ki jo plačujejo zbornični volilci, v štiri volilne kategorije. Vsak odsek (trgovski, obrtni in industrijski) je zastopan po 16 članov, od katerih morajo po 4 biti iz Ljubljane, po štirje iz ostale ljubljanske oblasti in po 8 iz mariborske oblasti.

V sedanjem volilnem imeniku trgovinskega odseka je skupaj 9511 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (trgovci, ki plačajo na leto pridobnine čez 500 Din) 341 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 2. kategoriji (trgovci, ki plačajo na leto pridobnine od 75–500 dinarjev (1225 volilcev 4 člane in 4 namestnike), v 3. kategoriji (trgovci, ki plačajo na leto pridobnine 25 do 75 Din) 1295 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (trgovci, ki plačajo pridobnine manj kot 25 Din) 6650 volilcev tudi samo 4 člane in 4 namestnike.

V volilnem imeniku obrtnega odseka je skupno 23.071 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (obrniki, ki plačajo na leto pridobnine nad 70 Din) 866 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 2. kategoriji (obrniki, ki plačajo na leto pridobnine od 35–70 Din) 1072 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (obrniki, ki plačajo na leto pridobnine

od 15 do 35 Din) 2992 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (obrniki, ki plačajo na leto pridobnine do 15 dinarjev) pa 18.141 volilcev tudi le 4 člane in 4 namestnike.

V volilnem imeniku industrijskega odseka je v primeri s trgovskim in obrtnim odsekom jako malo volilcev, ki pa imajo pravico voliti prav toliko članov (16) in namestnikov, kakor ostala dva odseka. Industrijski odsek ima vsega skupaj samo 397 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (industriji, ki plačajo na leto pridobnine nad 6000 Din) 52 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 2. kategoriji (industriji, ki plačajo na leto pridobnine od 400 do 6000 Din) 194 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (industriji, ki plačajo na leto pridobnine od 150 do 400 Din) 193 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (industriji, ki plačajo na leto pridobnine pod 150 Din) pa 48 volilcev 4 člane in 4 namestnike.

Kandidati se ne volijo po posrednih glavarstvih. Tudi Ljubljana ne voli zase, niti štajerska ali kranjska oblast, ker so volilci posameznih kategorij iz vseh krajev Slovenije ena celota. Cela Slovenija je en volilni okraj, ki ima eno samo volišče v Ljubljani, kjer se lahko osebno glasuje ali pa voli po pošti.

Volilci posameznih kategorij so razdeljeni po vsej Sloveniji, vendar večinoma tako, da so maloštevilni volilci gornjih obrtniških in trgovskih kategorij po mestih, trgih in industrijskih krajih, dočim so volilci četrte trgovske in obrtniške kategorije raztreseni povsod, zlasti pa po vaseh.

V kateri kategoriji si volilec? Katere kandidate treba, da voliš?

Vsak volilec samo v eni kategoriji! – Vsaka kategorija svoje kandidate! – Ničesar izpreminjati, da ne pride glas ob veljavo! – Stori vsakdo v svoji kategoriji svojo stanovsko dolžnost, da bo zmaga stanovske liste združenih trgovskih gremijev in obrtniških zadrug v vseh kategorijah popolna!

1 kategorija (trgovska)

V tej kategoriji volijo samo trgovci in trgovke (javni družabniki in trg. podjetja), ki plačajo letno nad 500 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 341 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati trgovskih gremijev

Ernest Heng, veletržec z lesom, član načelstva gremija trgovcev, Ljubljana.
Konrad Elsbacher, veletržec, načelnik gremija trgovcev in zbornični svetnik, Laško.
Vilko Weixl, veletržec, načelnik gremija trgovcev in zbornični svetnik, podnačelnik Zveze trgovskih gremijev, Maribor.
Anton Cvenkel, veletržec, član načelstva gremija trgovcev za srez Celje, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Namestniki:

Ivan Zeleznikar, trgovec in član načelstva gremija trgovcev, Ljubljana.
Anton Umek, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Brežice.
Fran Gulda, veletržec, član načelstva gremija trgovcev, Maribor.
Fran Tivadar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Dolnja Lendava.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Josip Verlič, Ljubljana; Rudolf Stermecki, Celje; Jurij Plehek, Novo mesto; Vid Murko, Maribor.
Namestniki: Anton Ravhekar, Ljubljana; Martin Vrabl, Ptuj; Franc Lipelj, Brežice; Anton Fazarinc, Celje.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 171 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo).

2 kategorija (trgovska)

V tej kategoriji volijo samo trgovci in trgovke (javni družabniki in trg. podjetja), ki plačajo letno 75 – 500 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 1225 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati trgovskih gremijev

Ludvik Brumen, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Murska Sobota.
Lovro Petrovar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, zbornični svetnik, Ivanjovci.
Josip J. Kavčič, trgovec, podnačelnik gremija trgovcev, urednik »Trgovskega Tovariša«, podpredsednik trgovskega društva »Merkur«, Ljubljana.
Anton Adamič, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Kranj.

Namestniki:

Ivan Ravnikar, trgovec in podnačelnik gremija trgovcev, Celje.
Janko Kostanjšek, trgovec, načelnik gremija trgovcev za srez Maribor, Sv. Martin pri Vurbergu.
Fran Pogačnik, trgovec, Ljubljana.
Leopold Fürsager, trgovec in načelnik gremija trgovcev, zbornični svetnik, Radovljica.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Leopold Bruderman, Konjice; Venceslav Breznik, Ljubljana; Ivan Grosek, Trebnje; Fran Pečuh, Gaberje pri Celju.
Namestniki: Jožef Skafar, Beltinci; Josip Gagel, Ljubljana; Maks Vale, St. Jernej; Franc Cajuko, Slovenjgradec.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 613 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo).

3 kategorija (trgovska)

V tej kategoriji volijo samo trgovci in trgovke (javni družabniki in trg. podjetja), ki plačajo letno 25 – 75 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 1295 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati trgovskih gremijev

Ivan Gregorc, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Ljubljana.
Ferdo Pintar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Maribor.
Fran Zebal, trgovec, načelnik gremija trgovcev za ljubljansko okolico, prvi podnačelnik Zveze trgovskih gremijev, Rudnik.
Janko Klun, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Slovenjgradec.

Namestniki:

Josip Ivančič, trgovec, Ljubljana.
Srečko Kranjc, trgovec, načelnik trgovske zadruge, Sv. Lenart v Slov. goricah.
Anton De Gleria, trgovec, podnačelnik gremija trgovcev za srez Logatec, Dolenji Logatec.
Peter Mravljak, trgovec, Vuhred.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Stanko Lenarčič, Nova vas pri Rakeku; Florijan Gašček, Loka pri Zuzmu; Avgust Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ulica; Edvard Kucec, Zalec.

Namestniki: Matija Rom, Kočevje; Krištof Spaniček, Rogaska Slatina; Karko Kardinar, Sv. Marijeta na Dr. polju; Rudolf Kovačič, Ljubljana.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 648 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo).

4 kategorija (trgovska)

V tej kategoriji volijo samo trgovci in trgovke (javni družabniki in trg. podjetja), ki plačajo letno pod 25 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 6650 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati trgovskih gremijev

Alojzij Mohorič, trgovec, namestni član načelstva gremija trgovcev, predsednik društva sejmarjev za Slovenijo, Ljubljana.
Edmund Kastelic, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Novo mesto-Kandija.
Fran Korošec, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, zbornični svetnik, Gornja Radgona.
Ivan Snoj, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Ptuj.

Namestniki:

Anton Sila, trgovec, Ljubljana.
Fran Mikolič, trgovec, Sodražica.
Fran Kolenc, lesni trgovec, Juvanje pri Ljubnem.
Ivan Kos, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Slovenska Bistrica.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Ivan Jelačin ml., Ljubljana; Anton Sergar, Kamnik; Franc Korošec, Gornja Radgona; Janko Tavčar, Maribor.

Namestniki: Josip Peteline, Ljubljana; Josip Lavtžar, Kranjska gora; Davorin Tombah, St. Vid pri Ptuj; Maks Turnšek, Marija-Nazarje pri Mozirju.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 3326 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo).

Kako volita trgovec in obrtnik?

Te dni prejemajo volilci Zbornice za trgovino, obrt in industrijo volilne legitimacije in glasovnice. Vsak prejme v skupni kuverti 5 tiskovin: 1.) navodilo za volitve, 2.) volilno legitimacijo, 3.) glasovnico, 4.) malo kuverto z napisom: »V to kuverto se sme vložiti samo glasovnice«, 5.) večjo kuverto s tiskano adresno: »Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.«

Vse te tiskovine so v treh barvah: Trgovci dobijo modre, obrtniki rdeče, industrijski bele. Kategorija, v katero spada volilec, je označena na legitimaciji.

Volilci so dobili medtem tudi že pozive in kandidate liste svojih stanovskih organizacij ter še posebej posebne zadaj gumirane listke z imeni kandidatov in njih namestnikov svoje kategorije, tako da jim imen ni treba pisati. Ti listki odgovarjajo v barvi volilni legitimaciji in glasovnici.

Kako glasujejo trgovci.

Volilci naj postopajo tako-le: Trgovci, ki volijo v prvi kategoriji prilepijo na svojo glasovnico imena 4 kandidatov in 4 namestnikov svoje kategorije. Njihov listek kandidatov ima kot prvo ime Ernest Heng.

Trgovci volilci druge kategorije prilepijo listek, ki se začne z imenom Ludvik Brumen.

Trgovci tretje kategorije nalepijo na glasovnico listek s prvim imenom Ivan Gregorc.

Trgovci četrte kategorije nalepijo listek s prvim imenom Alojzij Mohorič. Vse te in edino te kandidate pripadajo stanovski listi združenih trgovskih gremijev. Čuvajte se imen takozvane konzumarske liste, ki je proglašena za to, da razbije stanovsko solidarnost slovenskega trgovstva ter našega trgovca vpreže v politični jarem klerikalne politike. Da ne bo nobene zamenjave, vrzite listke s konzumarskimi kandidati, ki so Vam bili morda doposlani, takoj v koš, ako tega že itak niste storili.

Trgovci četrte kategorije, sejmarji, branjevi, pazite, da Vam ne podvržejo listka, na katerem Vam vsiljujejo ljubljanskega veletržca, industrijalca in borzijanca Ivana Jelačina ml. za zastopnika Vaših interesov. Vaš prvi kandidat je ljubljanski mali trgovec in sejmar Alojzij Mohorič!

Obrtniki postopajo tako-le:

Obrtniki volilci na postopajo tako, kakor trgovci. Na svoje rdeče glasovnice naj prilepijo:

obrniki iz prve kategorije listek 4 kandidatov in 4 namestnikov, ki se prične z imenom Engelbert Franchetti, obrtniki iz druge kategorije listek

s prvim imenom **Žurman Ivan**, obrtniki iz tretje kategorije listek s prvim imenom **Ambrožič Josip**, a oni iz četrte kategorije listek s prvim imenom **Klubička Josip**.

Pazite, da ne nalepite listek s kandidati katere druge kategorije, nego Vaše lastne!

Pazite, da Vam konzumarji ne podvržejo svoje takozvane Ogrinove liste. Vaša lista je stanovska lista obrtniških organizacij ljubljanske in mariborske oblasti, ki jih vodijo Franchetti, Rebek, Bizjak, Bureš, Kavčič in Bernardi.

Potem ko ste listek na glasovnico PRILEPILI

(ne samo prilepili, ker to je neveljavno!) vložite glasovnico v malo kuverto ter jo zalepite.

To kuverto in pa volilno legitimacijo, ki ste jo prejeli, vložite v večjo kuverto. Ako ne volite v lastnem imenu, temveč za kako podjetje (družbo, zadrugo), potem pridenite tudi še pooblastilo dotičnega podjetja. Poduk v tem oziru se nahaja takisto v današnjem «Jutru».

Ako ne oddate Vašega glasu po pošti, potem ga zročite zaupniku stanovskih gremijalnih, odnosno obrtniških list v Vašem kraju. Volilni odbori gremijalnih in obrtniških list so povsod postavili zaupnike, na katere se obračate tudi po druge informacije. Zaupniki Vas bodo tudi po možnosti obiskali.

Pazite, da Vas ne prevarijo agitatorji konzumarske ali takozvane Jelačin-Ogrinove liste, ki slepijo volilce, da zbirajo glasove za «Združeno stanovsko listo», kar je le lažna firma za konzumarje. Po večini boste fe agitatorje itak spoznali, ker so to po ogromni večini isti ljudje, ki pri skupščinskih volitvah agitirajo in slepijo ljudi za klerikalno stranko. Noben resen napreden človek, noben stanovsko zaveden trgovec ali obrtnik ne more agitirati za konzumarsko listo. Videli ste, da so vsi sestanki gg. Jelačina in Ogrina vršili pod pokroviteljstvom klerikalne stranke.

Redno opremljene glasovnice oddajte takoj. Volitev se 22. septembra zaključijo in ta dan morajo biti vse glasovnice že pri volilni komisiji.

Vsi zavedni trgovci in obrtniki na plan, vsi napredni ljudje jim na pomoč, da se zmagovito odbije naskok klerikalnih konzumarjev na Zbornico!

Danes, jutri, nedelja so odločilni dnevi.

Kako volijo trgovske in industrijske družbe

Za delniške družbe, za družbe z o. z., komanditne družbe, gospodarske in pridobitne zadruge ter kreditne zadruge in društva, ki imajo kako trgovsko, obrtno ali industrijsko podjetje ter so uvrščeni v volilni imenik, volijo pooblaščenec (predsednik, član upravnega sveta, ravnatelj, prokurist, poslovodja), ki je po pravilih upravičen zastopati dotično družbo, zadrugo ali društvo. V ta namen se mu mora izstaviti posebno pooblastilo.

Pooblastilo se glasi:

»Volilni komisiji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Podpisana tvrdka pooblašča g. (ravnatelja, upravnega svetnika, upravnega vodjo, prokurista) I. I. iz da izvrši v njenem imenu volilno pravico za zbornične volitve dne 22. septembra 1926.

V dne

(Podpis tvrdke, kakor je predpisan po pravilih.)

To pooblastilo, ki ima obliko dopisa na volilno komisijo, mora pooblaščenec izročiti volilni komisiji, ako odda glasovnico in volilno legitimacijo o sebi. Ako pa pošlje glasovnico in legitimacijo po pošti, mora priložiti pooblastilo volilni legitimaciji in kuverti z glasovnico.

Podjetja, ki so v likvidaciji, izdajo pooblastilo enemu likvidatorjev, ki so upravičeni za zastopstvo.

Ako je lastnik podjetja umrl, a zapuščina še ni prisojena dedičem, voli za zapuščino oseba, katero je postavilo sodišče, da jo upravlja. Dotičnik se mora izkazati s pooblastilom, ki mu ga izda sodišče.

Za osebe, ki so pod varstvom (mladotletniki) ali skrbstvom (preklicani) voli varuh, odnosno skrbnik. Izkazati se morajo s pooblastilom, ki mu ga izstavi pristojno sodišče.

Družabniki (kompanjoni) javnih trgovinskih družb volijo vsak zase. Kot volilec je v volilni imenik vpisan družabnik posebej in ne javna trgovska družba kot taka. Javne trgovske družbe sploh ne volijo, temveč le posamezni družabniki, ki so vpisani v volilni imenik.

Instrukcije klerikalne volilne sleparije

Kdor čita zadnje dni «Slovenca», vidi, da v njem kar mrgoli napisov in član-kov o raznih volilnih nakanah, ki da jih pripravljata — SDS, «Slovenec» si je izbral ta način pisanja, da instruiira svoje agitatorje kako naj s sleparijami in nasiljem postopajo pri volitvah. Po teh instrukcijah se da sklepati, da so konzumarji pripravili naslednje sleparije: 1.) Naročili so več tisoč enakih kuvert, kakršne je izdala uradna volilna komisija. 2.) Klerikalni zaupniki so dobili naročilo, da zbirajo in krajejo tudi že zaprte izpolnjene volilne kuverte, da jih raztrgajo, prelepijo s konzumarskimi kandidati, denejo v ponarejene kuverte in odpošljejo volilni komisiji. 3.) Konzumarji hočejo krasti že zalepljene glasovnice tudi na pošti in med

1 kategorija (obrtna)

V tej kategoriji volijo samo obrtniki, ki plačajo letno nad 70 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 80 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati obrtniških zadrug

Franchetti Engelbert, brivski moister in načelnik Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani.

Vahtar Miha, knjigovez in podnačelnik Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru ter predsednik Obrtnega društva v Mariboru.

Plečnik Franc, tesarski moister v Dolnem Logatcu.

Bizjak Ivan, modni atelje in predsednik Zveze obrtnih društev za Slovenijo v Celju.

Namestniki:

Kersnič Ivan, krojaški moister in načelnik Zadruga krojačev v Ljubljani.

Spes Fran ml., zidarski moister in načelnik Strokovne zidarske zadruge v Mariboru.

Holy Josip, brivski moister in predsednik Obrtnega društva v Brežicah.

Dolžan Fran, kleparski moister in odbornik Občeslovenskega obrtnega društva v Celju.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Jožef Hafner, Skofja Loka; Janez Lančič, Gornja Radgona; Ivan Rojina, lastnik pogrebnega zavoda, Ljubljana; Avgust Pen, Jurjevci pri Ptujju.

Namestniki: Franc Zavodnik, St. Vid nad Ljubljano; Anton Lekše, Mozirje; Ignacij Simgoj, Ljutomer; Ivan Srebot, Ljubljana.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji eno enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 434 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo). Primerjajte kandidatske liste, da vidite, kako odlične kandidate so postavile vaše stanovske organizacije! Da ne bo noben glas izgubljen, nalepite na glasovnico neizpremenjeno kandidatsko listo, ki nosi imena gornjih kandidatov in ki ste jo prejeli od združenih trgovskih gremijev in obrtniških zadrug!

prevozom v Ljubljano. 4.) Klerikalci zbirajo volilne listine nasilno. So že začeli strahovati ljudi tudi s hudičem in pekrom, kakor je to njihova navada pri vsakih volitvah. 5.) Izmišljuje se vsakojake sleparije o odstopu kandidatov trgovskih gremijev in obrtniških zadrug, da bi prelespili in ogoljufali volilce, ki ne vedo, da take izpremembe, tudi če bi se na pritisk SLS res izvršile, niti najmanj ne morejo vplivati na potek volitev. 6.) Izdali so parolo: Pomagajte pri sleparijah drug drugemu! Poučuj-

te, opozarjajte, svarite, agitirajte! Vsi na delo! Delajte hitro!

Reči moramo, da predstavlja ta instrukcija pač višek drznosti, a je v svoji nemoralnosti vendar v popolnem skladu s klerikalno etiko.

Dolžnost vseh naprednih in stanovsko zavednih ljudi je, da vse storijo, da se klerikalne sleparije onemogočijo in preprečijo ter da pride do popolnega izraza nepotvorenja volja zavednega slovenskega trgovstva in obrtništva, ki o konzumarski listi nič slišati noče.

Klerikalne sleparije in nasilstva so pričela

V terek je Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pričela razpošiljati legitimacije in glasovnice. Volilci so jih deloma prejeli že v sredo, po večini pa v četrtek. Po deželi je bila dostavitev teh pošiljk signal za klerikalce, da so planili kakor volkov na trgovce in obrtnike. Župniki, kaplani, mežnarji, nastavljenici klerikalnih konzumov, profesionalni klerikalni agitatorji, članice klerikalnih ženskih društev, skratka ves volilni aparat je s polno paro na delu, da vsaj deloma prepreči zmago stanovskih organizacij slovenskega trgovstva in obrtništva. Že tekoma včerajšnjega dne so nam dopela poročila, da v nekaterih krajih klerikalni agitatorji z grožnjami izsiljujejo glasovnice, da pretijo onim, ki se ne udao in da zlasti skušajo zavesti volilce s trditvami, da itak zbirajo za »gremijalno« in pa za »obrtarsko« listo. Pozor pred tesarji in sleparji!

Kako izvršne zastopnike hočejo konzumarji dati trgovcem

Iz Rogaške Slatine nam poročajo: Na konzumarski listi priporočata gg. Jelačin in Ogrin med kandidati tudi g. Kristofa Spanička, trgovca v R. Slatini. Z njegovo izvolitvijo bi trgovstvo pridobilo res odličnega zastopnika. G. Spaniček je namreč bil trgovec, vrnil pa je že davno obrtn list ter ne plača kot trgovec nobenega davka. Ostal je le slučajno v volilnem imeniku, dovolj da se ga je v svoji zadregi polastila konzumarska gospoda.

Dve grdi laži

Klerikalci širijo po Ljubljani vest, da je kandidat seimarjev in branjevec na stanovski gremijalni listi g. Alojz Mo-

2 kategorija (obrtna)

V tej kategoriji volijo samo obrtniki, ki plačajo letno 35 — 70 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 1072 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati obrtniških zadrug

Žurman Ivan, pekovski moister in podnačelnik Obrtne zadruge v Slovenski Bistrici.

Kavčič Fran, gostilničar in načelnik Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani.

Horvat Janko, slikar in predsednik Obrtnega društva v Ljutomeru.

Ogrič Filip, zobotehnik in predsednik Obrtnega društva v Novem mestu.

Namestniki:

Turk Josip, gostilničar v Murski Soboti.

Rozman Ivan, čevljarški moister v Ljubljani.

Rozman Alojzij, gostilničar in načelnik Gostilničarske zadruge v Prevaljah.

Kuhar Rudolf, mizarski moister in načelnik Obrtne zadruge v Mokronogu.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Jernej Ložar, Ljubljana; Blaž Zupanc, Laško; Valerijan Sprushina, Ptuj; Karel Stupan, Slov. Bistrica.

Namestniki: Anton Bulc, Mokronog; Jurij Moser, Ljubljana; Peter Zdravec, Ormož; Franc Breznik, Mežica.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji eno enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 537 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo). Primerjajte kandidatske liste, da vidite, kako odlične kandidate so postavile vaše stanovske organizacije! Da ne bo noben glas izgubljen, nalepite na glasovnico neizpremenjeno kandidatsko listo, ki nosi imena gornjih kandidatov in ki ste jo prejeli od združenih trgovskih gremijev in obrtniških zadrug!

te, opozarjajte, svarite, agitirajte! Vsi na delo! Delajte hitro!

Reči moramo, da predstavlja ta instrukcija pač višek drznosti, a je v svoji nemoralnosti vendar v popolnem skladu s klerikalno etiko.

Dolžnost vseh naprednih in stanovsko zavednih ljudi je, da vse storijo, da se klerikalne sleparije onemogočijo in preprečijo ter da pride do popolnega izraza nepotvorenja volja zavednega slovenskega trgovstva in obrtništva, ki o konzumarski listi nič slišati noče.

Klerikalne sleparije in nasilstva so pričela

V terek je Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pričela razpošiljati legitimacije in glasovnice. Volilci so jih deloma prejeli že v sredo, po večini pa v četrtek. Po deželi je bila dostavitev teh pošiljk signal za klerikalce, da so planili kakor volkov na trgovce in obrtnike. Župniki, kaplani, mežnarji, nastavljenici klerikalnih konzumov, profesionalni klerikalni agitatorji, članice klerikalnih ženskih društev, skratka ves volilni aparat je s polno paro na delu, da vsaj deloma prepreči zmago stanovskih organizacij slovenskega trgovstva in obrtništva. Že tekoma včerajšnjega dne so nam dopela poročila, da v nekaterih krajih klerikalni agitatorji z grožnjami izsiljujejo glasovnice, da pretijo onim, ki se ne udao in da zlasti skušajo zavesti volilce s trditvami, da itak zbirajo za »gremijalno« in pa za »obrtarsko« listo. Pozor pred tesarji in sleparji!

Kako izvršne zastopnike hočejo konzumarji dati trgovcem

Iz Rogaške Slatine nam poročajo: Na konzumarski listi priporočata gg. Jelačin in Ogrin med kandidati tudi g. Kristofa Spanička, trgovca v R. Slatini. Z njegovo izvolitvijo bi trgovstvo pridobilo res odličnega zastopnika. G. Spaniček je namreč bil trgovec, vrnil pa je že davno obrtn list ter ne plača kot trgovec nobenega davka. Ostal je le slučajno v volilnem imeniku, dovolj da se ga je v svoji zadregi polastila konzumarska gospoda.

Dve grdi laži

Klerikalci širijo po Ljubljani vest, da je kandidat seimarjev in branjevec na stanovski gremijalni listi g. Alojz Mo-

3 kategorija (obrtna)

V tej kategoriji volijo samo obrtniki, ki plačajo letno 15 — 35 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 2992 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati obrtniških zadrug

Ambrožič Josip, gostilničar in izdelovalec grežev v Ljubnem na Gorenjskem.

Košček Martin, čevljarški moister in odbornik Zveze obrtnih društev za Slovenijo v Celju.

Bernik Ivan, mizarski moister in načelnik Mizarske zadruge v Ljubljani.

Berlič Josip, gostilničar in načelnik Gostilničarske zadruge v Ptujju.

Namestniki:

Turšič Leopold, slikarski moister v Cerknici.

Hmelina Karel, dimnikarski moister v Slovenjgradcu.

Anžič Franc, mesarski moister v Ljubljani.

Čoh Stjepan, gostilničar in načelnik Gostilničarske zadruge v Rogaški Slatini.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Ivan Ogrin, Ljubljana; Anton Lipovšek, Maribor; Stefan Sukič, Murska Soba; Ivan Pollak, Kamnik.

Namestniki: Franc Pust, Ljubljana; Ivan Černe, Lesce; Hans Schuller, Slovenjgradec; Jakob Jas, St. Ilj pod Turjakom.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji eno enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 1497 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo). Primerjajte kandidatske liste, da vidite, kako odlične kandidate so postavile vaše stanovske organizacije! Da ne bo noben glas izgubljen, nalepite na glasovnico neizpremenjeno kandidatsko listo, ki nosi imena gornjih kandidatov in ki ste jo prejeli od združenih trgovskih gremijev in obrtniških zadrug!

Tudi v industrijskem odseku Zbornice za trgovino, obrt in industrijo — boj

Kakor smo že poročali, je »Zveza industrijev« po soglasnem sklepu postavila svojo listo za industrijsko sekcijo. Mi smo k temu izjavili, da je ta lista nevtralna, kakor to želi večina industrijev. Lista sama, to moramo javno ugotoviti, ni povoljna in vzbuja v mnogih krogih ostro kritiko. Ni namreč upravičeno in lepo, da n. pr. na listi stoji ime znanega madžarskega nacionalista, sedaj radičevca g. Geze Hartnerja, lastnika paromlina v Murski Soboti, ime g. Jak. Zdravca iz Središča, ki je pač duša naše mlinarske industrije, pa je šlo med namestnike. Jakob Zdravec je za mlinarstvo v Sloveniji več storil, brez zamer, a resnici na ljubo povedano, kakor cela »Zveza industrijev«. Kakor smo izvedeli, je kandidatura Geze Hartnerja izsilil g. Ivan Pucelj.

Na listi »Zveze industrijev« so izraziti klerikalci gg. Lahovnik Franc, Glaser Julij, Remec Vladimir, Avenek Ivan, Rojina Anton, a oni štejejo tudi gg. Hartnerja in Frana Heinriharja med klerikalne številke.

Te velike in v resničnem položaju povsem neutemeljene koncesije pa niso zadovoljile SLS. Ona hoče vse. Zato je izdala na volilce pismeno poziv, naj brišejo z liste nekatere gospode, ki so člani SDS. Poleg tega je premetila imena tako, da bi mogla z zahrbtnim napadom osvojiti še eno celo kategorijo. SLS torej želi sedeti obenem v oficijelni listi in v listi proti njej ter zbirati glasove za oboje, a oddati jih le zase. To je pač višek nelojalnosti in je uprav klerikalna drznost.

»Zveza industrijev« je zašla vsled tega v jako čuden položaj. Postavila je kandidata pod predpostavko, da ne bo strankarskih protikandidatur. Sedaj pa naj ona drži svoje kandidate, ki pa obenem preko svoje stranke hočejo ostati del liste vreči.

Politična dostojnost zahteva, da se ta manever ne posreči. Dolžnost »Zveze industrijev« je preprečiti kandidature, ki so direktno proti njeni listi naperjene.

Zahrtni klerikalni poziv, ki ga razpošilja gg. Jelačin in Ogrin, zopet zlorabno se podpisujoč kot »predsednik odn. podpredsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo« je pravi vzo-

4 kategorija (obrtna)

V tej kategoriji volijo samo obrtniki, ki plačajo letno pod 15 Din pridobnine.

V tej kategoriji je 18.141 volilnih upravičencev, ki volijo zase in brez ozira na druge kategorije 4 zbornične člane in 4 namestnike. Od štirih kandidatov (namestnikov) morajo po volilnem redu bivati: 1 v Ljubljani, 1 v ostali ljubljanski oblasti, 2 v mariborski oblasti.

Kandidati obrtniških zadrug

Klubička Josip, čevljarški moister in odbornik Čevljarke zadruge v Mariboru.

Rebek Josip, ključavničarski moister v Ljubljani.

Nerat Franc, zidarski moister v Gaborju.

Rozin Miloš, kleparski moister in odbornik Zveze obrtnih društev za Slovenijo v Celju in Trbovljah.

Namestniki:

Podhraški Karel, kleparski moister in načelnik Obrtne zadruge v Slov. Bistrici.

Rožič Stefan, plesarski moister v Ljubljani.

Kolar Josip, mizarski moister in predsednik Obrtnega društva na Vranskem.

Štefe Anton, čevljarški moister in predsednik Obrtnega društva v Kranju.

Kandidati konzumarske liste

Kandidati: Janez Vrečar, Spodnje Domžale; Jakob Babnik, Ljubljana; Miloš Hohnjec, Celje; Franc Korajžja, Maribor.

Namestniki: Joško Toporiš, Tržič; Stefan Litrop, Turnišče; Anton Benegalija, Ljubljana; Vinko Simončič, Ptuj.

Kdo bo izvoljen v tej kategoriji?

Ako stori vsak volilec te kategorije svojo stanovsko dolžnost, bodo sigurno izvoljeni vsi štirje gornji eno enoto tvoreči kandidati in namestniki stanovske liste združenih gremijev in obrtniških zadrug. Ako bi se udeležili volitev vsi volilni upravičenci, bi bilo treba za izvolitev kandidatov te kategorije 9072 glasov (vsaj en glas večine nad konzumarsko listo). Primerjajte kandidatske liste, da vidite, kako odlične kandidate so postavile vaše stanovske organizacije! Da ne bo noben glas izgubljen, nalepite na glasovnico neizpremenjeno kandidatsko listo, ki nosi imena gornjih kandidatov in ki ste jo prejeli od združenih trgovskih gremijev in obrtniških zadrug!

Tudi v industrijskem odseku Zbornice za trgovino, obrt in industrijo — boj

Kakor smo že poročali, je »Zveza industrijev« po soglasnem sklepu postavila svojo listo za industrijsko sekcijo. Mi smo k temu izjavili, da je ta lista nevtralna, kakor to želi večina industrijev. Lista sama, to moramo javno ugotoviti, ni povoljna in vzbuja v mnogih krogih ostro kritiko. Ni namreč upravičeno in lepo, da n. pr. na listi stoji ime znanega madžarskega nacionalista, sedaj radičevca g. Geze Hartnerja, lastnika paromlina v Murski Soboti, ime g. Jak. Zdravca iz Središča, ki je pač duša naše mlinarske industrije, pa je šlo med namestnike. Jakob Zdravec je za mlinarstvo v Sloveniji več storil, brez zamer, a resnici na ljubo povedano, kakor cela »Zveza industrijev«. Kakor smo izvedeli, je kandidatura Geze Hartnerja izsilil g. Ivan Pucelj.

Na listi »Zveze industrijev« so izraziti klerikalci gg. Lahovnik Franc, Glaser Julij, Remec Vladimir, Avenek Ivan, Rojina Anton, a oni štejejo tudi gg. Hartnerja in Frana Heinriharja med klerikalne številke.

Te velike in v resničnem položaju povsem neutemeljene koncesije pa niso zadovoljile SLS. Ona hoče vse. Zato je izdala na volilce pismeno poziv, naj brišejo z liste nekatere gospode, ki so člani SDS. Poleg tega je premetila imena tako, da bi mogla z zahrbtnim napadom osvojiti še eno celo kategorijo. SLS torej želi sedeti obenem v oficijelni listi in v listi proti njej ter zbirati glasove za oboje, a oddati jih le zase. To je pač višek nelojalnosti in je uprav klerikalna drznost.

»Zveza industrijev« je zašla vsled tega v jako čuden položaj. Postavila je kandidata pod predpostavko, da ne bo strankarskih protikandidatur. Sedaj pa naj ona drži svoje kandidate, ki pa obenem preko svoje stranke hočejo ostati del liste vreči.

Politična dostojnost zahteva, da se ta manever ne posreči. Dolžnost »Zveze industrijev« je preprečiti kandidature, ki so direktno proti njeni listi naperjene.

Zahrtni klerikalni poziv, ki ga razpošilja gg. Jelačin in Ogrin, zopet zlorabno se podpisujoč kot »predsednik odn. podpredsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo« je pravi vzo-

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Domače vesti

* **Izlet pravnikov na Bled, Celje in Maribor.** V nedeljo, dne 12. t. m. privedli udeležniki pravniškega kongresa dva izleta. Dol pravnikov odide na Bled z običajnimi vlaki drugi del pa obišče mesto Celje in Maribor. Odboj s posebnim vlakom iz Ljubljane točno ob 6. jutraj, prihod v Celje ob 8. Poseben vlak odhaja iz Celja ob 12.30 in prispe v Maribor ob 14. Poseben vlak vozi iz Maribora ob 19. zvečer v Rogaško Slatino, kjer ostanejo udeležniki preko noči in se odpeljejo 13. t. m. ob 14. naravnost proti Zagrebu in Beogradu. Srbski in hrvaški pravniški želijo, da jih spremljo slovenski tovariši tudi v Rogaško Slatino. Kdor v Rogaško Slatino ne utegne, se naj vrača iz Maribora z navadnim vlakom. Za oba izleta se je javiti pri tajništvu najkasneje do danes (10. t. m.) opoldne.

* **Španske vojne ladje v naših vodah.** Iz Splita nam pišejo: Dne 6. t. m. popoldne so priplule v splitsko luko španske vojne ladje Brodovje sestoji iz treh torpednih ruševic najmodernejšega tipa, ki so bili vsi zgrajeni v španskih ladjedelnicah. Torpedni rušilci Alsedo, Velasco in Juan Lazaga ostanejo v splitskem pristanišču do vključno 10. t. m. nakar odplujejo vzdolž naše obale še na poset Boko Kotske kot najvažnejše naše pomorske baze. Posadka vseh treh bojnih ladij šteje vključno častniški zbor 215 moških, večina slušateljev vojne mornariške akademije, ki vršijo s tem posetom obnem poučno potovanje. Posetili so že vsa važnejša mornariška oporišča Sredozemskega in Jadranskega morja. Iz Boko Kotske se vrnejo ladje preko Sirakuze v svojo domovino. V torek, dne 7. t. m. se posetili poveljnika brodograd, Dona Salvadora Calvija, španski poslanik na našem dvoru, g. Jose de Landecho v spremstvu španskega častnega vicekonzula v Ljubljani, g. Milka Ivana Hribarja, v čegar konzularno območje spada tudi Dalmacija. Don Salvador Calvi je nato izmenjal obiske z zastopniki naših civilnih, vojskih in mornariških oblasti. Na goste je napravila naša obala najboljši vtis. Na dalmatinskih narodnih nošah je našel Don Calvi precej sličnosti z nošami aragonskega ljudstva. Tukajšnje prebivalstvo ne pomeni, da bi bili Španci sploh kdaj — tudi ne pod Avstrijo — posetili dalmatinsko obalo. Nedvomno je to prvi obisk ne samo naše svobodne države temveč sploh tukajšnje obale.

* **Višji tečaj poštno-telegrafске šole.** Ministrstvo za pošte in brzojav pripravlja otvoritev višjega tečaja na poštno-telegrafski šoli v Beogradu, v katerega se bodo sprejemali samo kandidati z zrelostnim izpitom srednjih šol. Absolventi tega tečaja bodo imenovani za višje strokovne poštno-telegrafске uradnike, sekretarje direktij in upravnike pošt in telegrafa.

* **Imenovanja na Tehniški srednji šoli v Ljubljani.** Za suplente I. uradniške kategorije so imenovani: inž. Dragutin Fatur, inž. Alfonz Pirč, akad. slikar Subic in dipl. kom. I. Klinc. Imenovani naj se še danes zgledajo pri ravnanju.

* **Zdravniška vest.** V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je vpisan dr. Karel Matko, zdravnik v Ljubljani.

* **Ekonomski komercialna šola v Zagrebu.** Vpisovanje na ekonomski komercialni šoli v Zagrebu se prične 25. septembra in bo trajalo do incl. 2. oktobra. Slušatelji se opozarjajo, da naj se pravočasno vpišejo ker bo naknadno vpisovanje dovoljeno na pismene prošnje samo v važnih razlogih.

* **Obratovanje v rudnikih TPD** se danes nadaljuje, pač pa bo počivalo tudi v soboto. Kako se bo odločila TPD za bodoče, še ni znano.

* **Meščanska šola v Trbovljah** dovoljena. Energična intervencija ministra n. r. dr. Zerjave glede otvoritve meščanske šole v Trbovljah je imela popoln uspeh. Občina je bila včeraj obveščena, da je minister prosvete odobril otvoritev šole v šolskem letu 1926-27.

* **Nova ekakurcija Dancov v Dalmaciji.** Skupina danskih profesorjev zdravnikov in študentov, ki so nedavno posetili Dalmacijo, so privedli po svojem povratku v Kopenhagenu več predavanj o krasotah naših krajev in opozarjali zlasti na izredno ljubeznjiv in gostoljuben sprejem s strani jugoslovenskega prebivalstva. Ta propaganda uglednih Dancov za naše Primorje je že rodila sadove. Za prihodnji mesec se bolj pa za prihodnje leto se pripravljajo namreč več ekakurzij Dancov za našo državo.

* **Za prodajalce srečk državne razredne loterije.** Ker je državna razredna loterija za prihodnje kolo srečk, katerih zbiranje se začne meseca januarja 1927, zvišala število srečk od 150.000 na 250.000 celih srečk, se pozivajo interesi, naprave itd., ki žele biti postavljeni za pooblaščen prodajalec srečk, naj se obrnejo s prošnjo na direktijo državne razredne loterije najkasneje do dne 20. septembra 1926. Pogoji so se: Prosimer mora imeti protokolirano firmo in mora biti naš državljan. Za razprodajanje mora vzeti najmanj 1000 srečk. Kot nagrado dobiva pooblaščen prodajalec srečk 6,65 Din od prodane cele srečke in razreda in 5% deleža od vseh dobrotek, ki jih zadenejo srečke, katere prodaja. Natančnejši pogoji se dobe pri direktiji državne razredne loterije.

* **Vojaška vest.** Artiljerijski narednik g. Ivo Preljog, na službi v Nišu, je napravil izpit za aktivnega artiljerijskega podporočnika. Vrlenu rojaku Celjano iskreno čestitamo!

* **Španska bolezen v Hercegovini.** V zadnjem času se razširja po Hercegovini španska bolezen in malarija.

* **Shod SDS v Šostanju in Sv. Petru v Sav. dolini.** V sredo 8. t. m. je imel poslanec dr. Pivko dva shoda. Popoldne ob desetih v Šostanju v gostini Cerovčev in popoldne ob 4. v Sv. Petru v Sav. dolini na prostem pred Šriharjevo gostilno. Oba shoda sta bila zelo lepo obiskana in potekla brez vsakega incidenta. Zborovalci so pazljivo sledili izvajanjem dr. Pivke in odobravali sta-

lišče demokratske stranke v naši politiki. Govorili so še v Sv. Petru Ljubljanski gen. g. Josip Turk in okrožni tajnik SDS v Celju g. Drago Zabkar. Oba shoda sta pokazala, da napreduje demokratska misel tako v Saleški kakor v Savinjski dolini.

* **Mednarodni policijski kongres v Berlinu.** Kakor znano, je mednarodna kriminalna policijska komisija pod vodstvom dunajskega policijskega predsednika Schoberja na svojem zborovanju aprila t. l. na Dunaju sklenila, da priredi v jeseni še en mednarodni policijski kongres. Ta kongres se bo vršil v Berlinu, kjer se koncem septembra odpravi velika policijska razstava. Kongres je nadaljevanje akcije, ki je bila uvedena od mednarodnega policijskega kongresa na Dunaju leta 1923. Takrat so bila sklenjena organizatorična načela, po katerih naj se uredi energično pobijanje tako opasnih mednarodnih hudodelcev s sodelovanjem kriminalno policijskih oblastev v interesu vseh kulturnih držav. Mednarodna kriminalna policijska komisija je bila poverjena, da izvrši te sklepe. V preteklih treh letih je izvršila že mnogo praktičnega dela, kar je bilo priznано od strani več držav. Sedaj pa bo mednarodni policijski kongres sklepal o nadaljevanju uvedene akcije. Številne prijave za udeležitev na kongresu so že dosegle, tako da se more računati z zelo zanimivim in uspešnim potekom.

* **Potres.** Iz Gospiča nam piše naročnik našega lista: Tu smo čutili v torek, 7. t. m. ob 14.26 kratke, a močan potresni sunek, neznane smeri. Zemlja se je ob živketanju oken občutljivo tresla.

* **Cerkvene miši.** Iz Sv. Urbana nam pišejo: Kakor je »Jutro« že poročalo, je kaplan Franc Lužar ob Sv. Urbana pri Ptuj. moral radi nemoralnih činov odsesti kazen v Ptuj. Ordinarijat je seveda škandalozno zadevo karikotalo prezrl in tako se je idila razvijala naprej. V nedeljo, dne 5. t. m. je povabil zopet dva fantka v klet in se hotel z njima ljubimkati. Toda ta dva sta ga s kmečko pestjo naučila morale, ki mu jo ni moglo dati bogoslovje njegov klobuk in vso zadevo pa sta izročila orožništvu. Besedo bo imelo torej sodišče. Kljub temu kaplan Lužar še vedno nemoteno mašuje in do otroke bi rad poučeval.

* **Smrt Mariborčana pod vlakom.** Na praznik, v sredo popoldne, je pri Sevnici ob Sav. skočil pod brzovlak št. 3. neznan moški. Ostal je mrtev na mestu. Moški je visoke postave, približno 52 let star, ostrizenih brk, črnih redkih las in na levi roki ima otekline. Baje je iz Maribora in je živel z neko vdovo. Kdor bi o njem kaj vedel, naj prijavi policijskemu komisarijatu v Mariboru.

* **Trojčki dobrovoljca-kolonista.** To veselo ali pa žalostno presenečenje je doživel te dni bivši dobrovoljec v srbski armadi, Ilija Peljović, kolonist na veleposestvu grafa Szechenyja. Njegova žena Jovanka, rodom Črnogorka, mu je namreč povila moške trojčke vse normalno razvite in krepke. Interesantno so posameznosti nenavadnega poroda. Že v šestem mesecu so bili znaki nosečnosti mnogo hujši kakor običajno. Jovanka je namreč tako oslabela, da ni bila prav za nobeno delo. Vsi so pričakovali težek porod in se bali za življenje matere in deteta. Dne 4. septembra ob 7. jutraj je Jovanka rodila lepo moško dete. Toda po porodu niso prenehale porodne bolečine. Četrte ure kasneje je dala življenje še enemu zdravemu in lepemu moškemu otročku. Po drugem porodu se je čutila nenavado, vendar je mislila, da je porod končan. Toda okoli polne je dobila še tretjega sinčka. V par urah je obogatela tako kar za tri otroke in jih ima sedaj skupno pet. Trojčki so bili krščeni za Petra, Aleksandra in Nikolo.

* **30 šoferjev aretiranih v Beogradu.** Beogradska prometna policija je priredila v torek racijo na šoferje, ki vozijo brez dovoljenja. Kakor zadnjič, ko je bilo aretiranih okoli 70 šoferjev, ki niso imeli dovoljenja, je imela policija tudi to pot veliko srečo. Ob 10. zvečer so oddeli policijski oddelki po mestu in ustavili vsak avtomobil. Krizarenje je trajalo do 4. jutraj in je bilo aretiranih 30 šoferjev. Vsi so bili kaznovani s stroгим zaporom, neizpremenljivim v denarno globo, lastniki avtomobilov pa so bili kaznovani z velikimi denarnimi globami. Zanimljivo je, da je bilo ob priliki racije ustavljenih več ministrskih avtomobilov. V enem izmed njih je sedel neki aktivni minister, ki je potrpežljivo čakal, da so stražniki pregledali dokumente njegovega šoferja. Še več. Ko je stražnik pogledal skozi zaprta okna v avtomobil, zapazil v njem aktivnega ministra ter se začel opravičevati, mu je minister odvrnil: »Prosim, samo izvolite. Naj vas moja navzočnost nič ne vznemirja. Le izvršite svojo dolžnost!«

* **Drzen vlom.** Na pristavi veleposestnika Gericha, par kilometrov od Novega Sada je bil izvršen v torek ponoči drzen vlom. Zločinci so udrli v hišico, stojič sredi pristave v gozdu in odnesli 13.000 Din gotovine in za preko 40.000 Din raznih predmetov. V bližini hiše so našli kasneje v koruzi vrčico, v kateri je bil spravljen denar.

* **Samomorilka si želi, da se ji prebode srce.** Na praznik je v samomorilnem namenu v Novem Sadu izšla 23 letna Marijeta Pinter dve steklenici luminala. Našli so jo v agoniji in jo prepeljali takoj v bolnico. Zaprta je pismo, v katerem navaja kot vzrok svojega obupnega koraka gnetni položaj. Razen tega izraža v pismu željo, naj ji po smrti prebode srce. Ako tega ne bi hotel nihče storiti, pa naj izvrši to dejanje neki njen prijatelj, čegar imena pa policija ni hotela objaviti. Istočasno prosil obupanka, naj se njeno truplo izroči kakim univerzi za naučne svrhe. V vsakem slučaju pa želi, da ji prebode srce. Pinterjeva se je preteklo leto poročila na Dunaju, a se je kasneje radi materialnih neprilik ločila in se vrnila k staršem. Njene poškodbe so tako težkega značaja, da je malo upanja da bi okrevala.

* **Samomor detektiva.** V Korkošu pri Subotici se je ustrelil v sredo detektiv Janko Milošević. Prišel je ob štirih popoldne v noko kavarno in naročil liter vina. Čim ga je izpil, je potegnil iz žepa samokres, politkal gospodarja in mu rekel: »Poglejte, sedaj se bom ustrelil!« V tem trenutku se je ustrelil v sence in oblezel na mestu mrtve. Pri njem so našli pismo, v katerem izjavlja, da gre v smrt samo radi tega, ker je že sit življenja.

* **Tihotapstvo grškega vina v Jugoslavijo.** Oblasti so že dalj časa dobivale poročila, da se vrši v Zadru tihotapstvo grškega vina. Policija, finančni pazniki ter cariniki so pazili dan in noč, da bi prišli tihotapcem na sled, vendar zaman. Te dni pa se je eden tihotapcev sam zgabil pri finančni in povedal kako se vrši to tihotapstvo. Zadar po trgovinski pogodbi z Italijo ne podleže carini. Tako so prevažali vino iz Grške v Zadar od tam pa v Jugoslavijo kot vino posestnikov, ki imajo na obeh straneh svoja posestva. Država je bila oškodovana za znatne vsote, ker ni bila plačana carina. Oblasti so mnenja, da so tihotapstvo omogočevali pred vsem cariniki, seveda za masne honorare. Zato je splitski carinski inspektor izvršil obsežno preiskavo in odstavil več carinikov elaborat pa poslal generalni direktiji carin v Beograd. Policija vodi sedaj preiskavo, da ugotovi, koliko časa se je vršilo že tihotapstvo.

* **Volno in bombaž za strojno pletenje** in vsakovrstna ročna dela dobita po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu Prelogu Ljubljana, Stari trg 12, in Židovska ulica 4.

* **Tkanino »Eternum«** zahteval od trgovca, če si potreben trpežnega perila. 178

Jutri je sobota!

Jutri v soboto dne 11. septembra je slovesna otvoritev naše nove sezijske.

Jutri v soboto dne 11. septembra nastopa srčkana in zlati Lya Mara v svoji najnovejši razkošno opremljeni kolosalni veseligradi. Na lepem plavem Dunavu Vstopnice za jutri rezerviramo že danes

ELITNI KINO MATICA.

Iz Ljubljane

u— **Obisk češkoslovaških parlamentarcev v Ljubljani.** Kakor nam poročajo iz Beograda, pridejo po dosedanjih dispozicijah češkoslovaški parlamentarci, ki vrnejo obisk naši Narodni skupščini, tudi v Ljubljano ter si ogledajo še Bled. Pribeležijo se najbrž 12. oktobra popoldne iz Splita, ostanejo v našem mestu čez dan ter se zvečer napotijo na Bled. Drugi dan se vračajo v svojo domovino. Ljubljana bo zastopnikom bratskega naroda gotovo priredila kar najprijetnejši sprejem, vzbujajoč spomine na nepozabne trenutke l. 1918. ko smo imeli odlične češke parlamentarce v svoji sredi.

u— **Beogradski župan dr. Kumanudi,** ki je prišel na kongres pravnikov, si je včeraj v spremstvu predsednika gerentskega sveta g. dr. Puca in člana ger. sveta g. Jos. Turka ogledal razne mestne naprave. Posebno ga je zanimala v zgradbi se nahajajoča se klavnična s hladilnico, elektrarna in pilarna. Največji njegov interes pa so vzbudile stanovanjske hiše, ki jih je zgradila mestna občina.

u— **Življenje in zdravje v Ljubljani.** Po zdravstvenem izkazu mestnega fizika ljubljanskega se je v tednu od 1. do 7. t. m. rodilo v Ljubljani 39 otrok, med njimi 16 moških in 23 žensk. Umrla je v istem času 16 oseb in sicer 8 domačinov in 8 tujcev. Smrtni vzroki so bili sledeči: jetika na sopilih 2, prirojena slabost 3, starost 3, bolezen na srcu 2, vnetje možganskih mren 1, rak 1, nalezljive bolezni 1, druge oblike jetike 1 slučaj.

u— **Nova pomlad v tivolskem solnčnem parku.** Lani ob tem času so bile kar mrtve trate v tem prelepem predelu naših tivolskih nasadov, letos pa je polno pisanega cvetja in trave so visoke za novo košnjo, takozvano vnkno ali otavce. Obilna moča je vendar koristila rasti, najbolj pa deluje toplo sonce. Zapela pa je kosa in preminulo je te dni tudi to razkošno cvetje. Tako pokončuje materializem vse najlepše.

u— **Trojni jubilej** praznuje danes g. Tone Čuček, uradnik poštne direktije in sicer: 50 letnico rojstva, 30 letnico zvestega službovanja državi in 10 letnico poroke. Vrlenu našemu somišljeniku in splošno znanemu dobrovoljcu iskreno čestitamo ter mu ključemo: Še na mnoga leta!

u— **Konzulat CSR v Ljubljani** naznanja, da se bo letošnji vpis v češko dopolnilno šolo za pouk češkega jezika in domovinoznanstva vršil dne 11. t. m. od 15. do 17. ure popoldne v poslopju Mladike, prkličje. Starši, ki nameravajo dati svoje otroke v to šolo, naj jih navedene dne na določnem prostoru pripravi gosp. učitelju Oldrichu Votavi. Rojstni podatki otrok ter osebni podatki staršev se morajo navesti. Lahko se vpišejo tudi starejši otroci, ki bi nameravali udeležiti se pouka in bi bili zanje določen poseben oddelek. Pouk je brezplačen, plačuje se le majhen prispevek za razsvetljavo in kurjavo.

u— **Na Gremljanu** trgovski šoli v Ljubljani bo vpisovanje za I. letnik dne 13. in 16. septembra t. l. od 9.—12. ure predpoldne v Gremljanu pisarni, palača ljubljanske kreditne banke. Za sprejem v I. letnik se zahtevata dovršena dva razreda srednje ali meščanske šole. Po 19. t. m. se vajenci ne bodo več sprejemali.

u— **Škavil v soboto** ob 17. uri vsakoletna stegovna skupščina. Volitve!

u— **Vidovičev klub v Ljubljani** sporoča svojim članom, da bo v soboto dne 18. t. m. ob 8. zvečer v zadnji sobi Narodne kavarne izreden občni zbor kluba. Sestanek v soboto 11. t. m. odpade. Odbor kluba ima svojo sejo v petek 17. t. m. ob 8. zvečer v pisarni pri tajniku. Klub sporoča vsem inte-

resentom dopisne šole, da bo vpisovanje samo še 15. t. m., na kar se vpisovanje zaključuje. Tajnik.

u— **Zdravilca dr. El. Jenko-Grogerjeva** zopet redno ordinira.

u— **Za letošnjo jesen** obnovi naša domača tovarna čevljev Peter Kozina & Co., Tržič, v svojih lastnih prodajalnah zopet prodajo čevljev po amerikalnem sistemu, da postrže svoje konzumente za čevlje dvakrat na leto po izredno znižanih cenah. Prodaja se prične 28. t. m. in traja do včeraj 15. septembra. Opozarjajo se na to ugodno priliko starši šolske mladine.

u— **Policijska kronika.** Policijska kronika preteklega dne beleži dve nezgodi, ki sta se pripetili radi neprevidne vožnje po prometnih ulicah. Ponoči so zopet rogovili ponočnjaki, ki so se slednjé med seboj sprli in končno še na Gosposvetski cesti završali Javljeneh je bilo več prestopkov nedostojnega vedenja, 1 poneverba kolesa, 2 tatvini, 1 telesna poškodba, 3 prestopki pasjega kontumaca in 10 prestopkov cestnega policijskega reda. Radi izgreda je bilo aretiranih več oseb.

u— **Nesreča pri vrtljaku na razstavi.** Pri vrtljaku na razstavi vlada vsak večer živahno življenje, ki se raztegne pozno v noč. Kdor sam ne spleza na konja ali se ne vsede v na verigah viseči sedež najde tudi v opazovanju dokaj zabave. Privrtiljake se je pripetilo doslej že več manjših nesreč, v sredo ponoči pa so pripeljali v bolnico težje poškodovanega uradnika Josipa Saterja z zlomljeno desno roko. Pri opazovanju ljudi ga je postavil preblizu vrtljaka, tako da ga je podrla na tla. Padec je bil tako silovit, da je oblezel s polomljeno roko.

u— **Kolo je poneverilo.** Trgovski pomočnik Alojzij Gorjup iz D. M. v Polju je poveril v varstvo v sredo popoldne na velesesmišču svoje kolo okrog 17 letnemu mladeniču. Ko pa se je čez pol ure povrnil, je opazil, da ni več ne fanta ne njegovega kolesa. Poneverjeno kolo je znamke Wafflenrad, črnopleskano in 1500 Din vredno.

u— **Žepari na delu.** Na živilskem trgu so postali žepari zadnje dneve zopet podjetnejši. Z njimi so šle razne torbice listnice in male denarnice. V sredo popoldne so poskušali v mnogih slučajih svojo srečo, vendar sredi meada ni njihov dan. Okradena je bila edino posestnica Kati Janežič iz Zapotoka. Tat ji je v gneči izmaknil iz ročne torbice usnjato denarnico, v kateri je imela okrog 250 Din gotovine.

u— **Ukraden kolo.** Podporočniku Franju Tošu je neznan »kolesar« odjedal dne 6. t. m. iz veže neke hiše na Dunajski cesti 2000 Din vredno kolo znamke Tribuna.

u— **Nezgoda.** Hlapec Franc Podbevšek iz Domžal je peljal v sredo popoldne na breku z Figovčevega dvorišča 5 oseb. Komaj pa je prišel koni na cesto, je privozil mimo neki avtomobilist. Konj se je avtomobilu prestrašil, se splašil in zadel z vozom ob vojaški hiši, kar je imelo za posledico, da so pasarji zleteli po tleh. K sreči pa nihče ni dobil resnejših poškodb.

Iz Maribora

a— **Okrajni zastop v Mariboru** razpisuje ponovno dobavo in vožnjo gramoza za okrajne ceste za leto 1926. Interesentje dobijo vsa natančnejša pojasnila v pisarni Okrajnega zastopa v Mariboru, Koroška cesta št. 26-11. med uradnimi urami. Ustmena razprava ponudnikov se bo vršila v ponedeljek 20. septembra 1926 ob 9. dopoldne v sejni dvorani Okrajnega zastopa v Mariboru. Pripominja se, da je ponudbe staviti ločeno, za dobavo gramoza posebej in za vožnjo gramoza posebej.

a— **Zborovanje branjevcev in selmarjev** sklicuje za danes v petek 10. t. m. ob 20. v dvorano hotela Halbwild Trgovski gremil.

a— **Gostovanje iz Prage.** V soboto 18. t. m. bo v narodnem gledališču gostovala gđ. Janačkova iz Prage z izbranim češkoslovaškim in jugoslovenskim programom.

a— **Veliko vrtno veselico** priredi prostovoljno gasilno društvo Fram pri Mariboru povodom 40 letnice svojega obstoja v zvezi z blagoslovljenjem nove motorne brzaine v nedeljo dne 12. t. m. na vrtu učiteljskega doma v Framu. Pri blagoslovljenju motorne brzaine bo kumovala g. Marija Pirkmajer, soproga vel. župana mariborske oblasti. Pri vlakih do 2. popoldne je dana obiskovalcem priložnost vožnje od postaje Račje-Fram do Frama.

a— **Tekmo motorjev** prireajo ob večernih urah tik promenade na Trgu Svobode neznan mladenič, ki ima posebno veselje nad oblaki prahu sredi mesta, pa tudi menda posebno protekcijo javne straže, ki dopušta ta oglušujoč ropot in dviganje prahu na javnem trgu. Snoči so zopet kar trile motokiclisti kazali svoje umetnosti v kroženju po Trgu Svobode med 18. in 19. uro, ne da bi jih kdo preganjal. Prav idilčno kaže mo svojo skrb za javno higijeno, kjer smo svoječaso prepovedali vrtno verando, da ne bi vznikal prah skozi zelenje gostom na mizo...

a— **Kje se je nahajalo nekdanje mariborsko pokopališče?** V ponedeljek popoldne so kopali delavci v kleti kavarne »Jadrans«. Hiša je last g. Sereca na Aleksandrovi cesti št. 36. Nakrat so pri kopanju našli na človeško okostje. Zdravnik dr. Zorijan je ugotovil, da je okostje staro najmanj 100 let. Neki v bližini stanujoči starček, ki je eden najstarejših Mariborčanov, rojen je leta 1831, je pravil, da se je tamkaj nekoč nahajalo mariborsko pokopališče, a na mestu, kjer stoji danes kavana »Jadrans«, je bila baje mrtvašnica. Koliko je na tem resnice, bodo povedali mariborski zgodovinarji. Zadnjič je bilo pokopališče v tem okraju tam, kjer je Turadova trgovina.

a— **Tatvine perila v Mariboru.** Vodstvo predmice Leben v Melju pri Mariboru je zadnje čase opazilo, da nekdo krađe iz tovarne perilo. Prijavila je tatvino policiji, ki je kmalu zasledila tatove. Aretiranih je bilo 7 ljudi, večina trvdinskih nastavljenecv, ki so ukradeni blago razprodajali.

a— **Roparski napad pri Mariboru.** Železniški skladiščni delavec Rojko se je nedavno vračal iz Sv. Antona proti Mariboru po državni cesti. Medpotoma se je pri Sv. Mar

tinu ustavil v gostilni, kjer se mu je pridružil neki moški. Ko je zapustil gostilno in je bil od nje oddaljen že več kilometrov, je srečal tri mladeniče, ki jih je pozdravil. Bilo je proti večeru. Naenkrat pa je k njemu pristopil eden izmed mladeničev, ki je imel v roki 2 m dolg kol. Z vzklikom: »Denar ali smrt!« je mladenič udaril Rojka dvakrat po glavi, da se je zgledil nezavesten. Prijavil je stvar orožnikom, ki sedaj zasledujejo storilce.

a— **Policijska kronika.** Včeraj so se policijski zapori zapolnili. Vloženih je bilo 34 prijav in aretiranih 16 ljudi. Sluga L. Franc je na Aleksandrovi cesti brez povera sunil dvakrat z nožem delavca V. Ivana v desno roko ter mu zadal težjo rano. Odveden je bil v policijske zapore. — Zapr je bil Karol S., ker je pretepalo mlado devojko Miciko O. Došli stražnik ga je aretirali. Na policijski stražnici se je vedel jako surov. — Radi žaljivih izrazov proti državi je bil na koroškem kolodvoru aretiran kmečki sin iz St. Ožbaida, Leopold P. — Iz istega vzroka je bil zaprt tudi magistratni uslužbenec V. Avgust, ki se je v gostilni pod mostom tako izražal o naši državi, da so se vsi gostje Nemci kakor Slovenci, zgrajali in poklicali stražnika, ki je nehalnežnega Avgusta odvedel v zapore. Jako bo jevit je bil tudi S. Ivan, ki je v Splavarski ulici na vsak način hotel dobiti tovariša, da bi ga malo pretipal. Mesarju K. Josipu je bila ukradena iz klavnice krava, kogo kožo je potem videl v tovarni Brv. Kdo si jo je privoščil, še ni znano.

V lepo jedilnico

spada stojeca ura, kalero Vam dobavja kompletno ali samo werk. Omara po vzorcu pohištva.

F. Cuden, Prešernova ul. 1.

Iz Celja

e— **Kopališka sezona v Celju.** Sedaj, ko se nagiblje poletje že k zatonu so nastopili vroči dnevi tudi v Celju, ki tvori vsakekor kulminacijo letošnjega poletja. Temu primerno se razvija kopališka sezona šele zadnje tedne in je zelo živahna. Ob popoldanskem času, zlasti pa ob nedeljah in praznikih kar mrgoli ljudstva v vseh kopališčih in tudi na prostem ob obrežju Savinje. Tako skuša vse nadomestiti to, kar je zamudilo v mrzlih in deževnih poletnih dnevih in želi, da bi lepi in topli dnevi trajali še dalj časa.

e— **Državna realna gimnazija v Celju** šteje v tekočem šolskem letu 460 učencev in učenk. Prva dva razreda imata pa eno vzporednico ter sta v natrpano polnih učilnicah. V prvem razredu so 103, v drugem 118 goincev. Baje ni pričakovati, da bi ministrstvo prosvete dovolilo, da se odprvi k vsakemu razredu še po ena vzporednica. Pri visokem številu učencev v enem razredu trpi zdravje in napredek naše mladine. Pa tudi učitelji ne morejo doseči primernih uspehov. Po dokončanih razredih in naknadnih izpitih je v šolskem letu 1925 samo 10% nezadostnih uspehov, kar pomeni z ozirom na prejšnja povpreja leta lep napredek na zavadu.

e— **Sestanek učiteljev kmetijsko nadaljevalnih šol v Celju.** Na Marlin praznik, v sredo, dne 8. t. m. se je zbralo ob 9. dop. v prostorih deške okoliške osnovne šole v Celju lepo število učiteljev, ki se zanimajo za kmetijstvo ter posvečajo svoje moči na kmetijsko nadaljevalnih šolah. Poleg starih, priznanih delavcev na tem polju, smo videli tudi več mlajših moči iz učiteljskih vrst. Po obširnem referatu zastopnika velikega županstva mariborske oblasti g. kmetijskega referenta insp. Zidanška se je razvila debata o raznih šolsko-kmetijskih vprašanjih, o izgleh glede državne podpore in o vprašanjih emotnega postopanja v prih. šolskem letu. Zborovanja se je udeležil tudi potovniški kmetijski učitelj g. Zupanec pri velikem županu mariborske oblasti.

e— **Celjski in okoliški peki oproščeni.** Nadzorovalna oblast v Celju je meseca julija 1925, ovadila več celjskih in okoliških pekov radi naviljanja cene, češ da so prekoračili maksimalne cene. Zadeva se je obravnavala na to pri raznih kompetentnih oblastih in sodiščih ter se je ugotovilo, da v predmetnem slučaju ni šlo za prekoračenje maksimalnih temveč samo ravnljnih cen. Pretekli torek, dne 7. t. m. je pa okrajno sodišče kot vzklicno sodišče na podlagi rezijskih računov prišlo do zaključka, da so bile cene celjskih in okoliških pekov takratnim razmeram primerne in dobiček običajen, vsled česar so bili peki oproščeni. Tripljo pa vsled dolgotrajnega sodnega postopanja precej strokov.

e— **Mestno pokopališče.** Popravila na mestnem pokopališču, ki so bila projektirana, so delom že izvršena. Nujno bi bilo potrebno popraviti pota. Grobovi so po večini urejeni, le kakih 20 je še takih, ki zaslužijo kritiko. Vojaško pokopališče je v precej zanemarjenem stanju in je žeteli, da bi se do praznika Vseh svetih preuredilo. Opozarjati moramo one ljudi, ki ne spoštujejo pokopaliških odredb in mečejo razen plevel na sosedne grobove ali pota. Za ta plevel so določeni posebni prostori in so naprošene vse stranke, da ga odlagajo le na te prostore, ker bodo sicer naznanjene

Naši kraji in ljudje

Odkritje spomenika našim dobrovoljcem v Dobruđi

Slavnosti jugoslovenskih dobrovoljcev. — Boulevard jugoslovenskih herojev.

V proslavo jugoslovenskih herojev, ki so se v veliki svetovni vojni borili bok ob bok z romunskimi vojaki, so se vršile v torek v Medžidiji v Rumuniji velike svečanosti.

Iz Jugoslavije je odpotovalo na slovesnosti nad 500 bivših dobrovoljcev, ki so se udeležili pred desetimi leti težkih bojev v Dobruđi, na čelu jim general Stevan Hadžić, Mihajlović in Josipović. Po službenem sprejemu v Gjurjevcu so bili Jugoslovenci kar najbolj svečano pozdravljeni v Medžidiji. Vse hiše so bile okrašene z jugoslovenskimi trobojnicami, venci in prepogami. V mestu je bilo vse polno slavolokov z napismi v čast jugoslovenskih herojev. Jugoslovenci gosti so imeli čast, da so koračili v spremljavo po ulici, ki je dobila ime »Boulevard jugoslovenskih herojev«. In so bili povsod predmet največje pozornosti. Narod jih je naravnost obsopal s cvetjem. Povsod se je pokazalo največje sočustvanje z našimi žrtvami, ki so padle v bojih na dobruđskih poljanah.

Svečanosti pred spomenikom samim so se pričele ob 9. dopoldne. Trg je bil bogato okrašen z zastavami, venci in cvetjem. Pred spomenikom samim je stala mlaza s svečo na belem podstavku. Svečane obrede je izvršil episkop Josif v navzočnosti velikega števila rumunskih politikov in oficirjev, zastopnikov dvora, več ministrov, generalitete, predsedništva občin Bukarešt, Constanza in Medžidija in ogromne množice naroda iz vseh krajev Dobruđe. Po obredih je vojaška godba zaigrala jugoslovensko himno, nakar je bil spomenik odkrit. Narod je priredil pri tej priliki rumunski in jugoslovenski vojski navdušene ovacije. Piramidni spomenik je eden najlepših v Rumuniji. Vsi govorniki so naglašali hrabrost jugoslovenskih dobrovoljcev, ki so postavljali v bojih v Dobruđi temeljni kamen za sedanje in bodoče prijateljstvo jugoslovenskega in rumunskega naroda. Mnogi udeležili bojev v Dobruđi pred desetimi leti so pri spominu na težke dneve glasno plakali. Na spomenik je bilo položeno ogromno število vencev, med njimi tudi venca rumunskega kralja in češkoslovske voje delegacije.

Zvečer je bil prirejen na čast jugoslovenskim dobrovoljcem v Medžidiji slaven banket, v sredo pa so odpotovali v Constanza s posebnim vlakom, kjer so jim priredili zopet veličasten sprejem.

Pismo iz Rogaške Slatine

Dolgo smo se bali, da nam Jupiter deževnik pokvari vso sezono; za bojazni pa nas je nagradil s tem krasnejšimi dnevi. Že tretji mesec se koplje naše letovišče v razkošju solnca, zelenja, cvetja in vonja. Malo sezona smo imeli v poslednji dobi tako srečnih gledavcev, vremena in užitkov kakor letos.

Tudi letoviška in zdraviliška uprava je storila vse, da smo imeli v Slatini nekaj tednov v vsakem oziru prav rajsko življenje. Divna je naša Stajerska in vsak Kranjec poje himne lepote te naše zemlje. In vsakdo priznava, da ali sploh ni poznal Stajerske ali vsaj dosti premalo. Stajersko Prometno društvo za tujski poset ima hvalježen delokrog: zvabiti Kranjce prihodnje leto v raj Vrazov, Miklošičev, Slomškov in Aškerčev!

Rogaška Slatina že koraka na čelu moderne tujkoprojetne podjetnosti. Ona res tudi mnogo ponuja! Ne samo obeta. Celu v umetnosti. Povabila je naš najboljši vojaški orkester, popolno glasbo iz Ljubljane s kapelnikom majorjem dr. Jos. Cerinom na čelu. In ta glasba nam je priredila od 1. julija do 31. avgusta nič manj kot 128 koncertov: promenadne, dvoranske in resno simfonične. Prvi simfonični koncert dne 10. avgusta je prinesel Biničkoga koncertno uverturo na srbske motive »Iz moje domovine«, Schubertovo simfonijo h mol (1. stavek), Rahmaninova »Preludij«, Premrlovo »Na sv. večer« in Lisztovo »Ogrsko rapsodijo« (1.). Po Schubertovi simfoniji je bilo toliko navdušenega ploskanja, da se je moral končno celo ves orkester dvakrat dvigniti. Navzoče Madžare pa je Liszt tako elektriziral, da so burno zahtevali ponovitev. Dne 26. avgusta je bil drugi simfonični koncert, ki je prinesel Beethovenovo mogočno 5. simfonijo celotno. Podana je bila v pravem karakterju, vsak motiv, vsak tema jasen, sloveč lič stavek v gorki melodiji in z najglobljin vtišom. Po virtuosno odsviranem zadnjem stavku je priredilo občinstvo, ki je napolnilo dvorano, iskrene ovacije dirigentu in glasbi. Na tem koncertu je sodelovala kontesa Lota

Paumgartenova, ki je svirala Viottijev violinski koncert v a mollu s spremljevanjem orkestra. Mlada dama je učenka dunajskega mojstra Winklerja ter je že na visoki stopnji tehnike. Dosegla je velik uspeh in morala dodati Chopinov notturmo, ki ga je igrala z lepim polnim tonom.

Muzika Dravske divizije si je s svojimi koncerti v Rogaški Slatini pridobila neomejeno priznanje vseh gostov. Neki Nemec mi je dejal: »Ako bi ta kapelnik imel same take muzike, kakršen je on, bi šel lahko z njimi po vsem svetu!« Tudi na promenadnih, dopoldanskih in popoldanskih koncertih je prinašala godba velik izbor najboljših skladb, zlasti uvertur, opernih prireditev, modnih in klasičnih pies. Često se je moral ves

orkester dvigniti v zahvalo za brezkončni aplavz in ponavljati. Mednarodna publika ima pač temperament ter ga tudi pokaže!

Na repertoarju, ki šteje pač okoli 500 komadov, so bili zastopani domači, slovenski in jugoslovenski skladatelji (Parma, Premrl, Sattner, Kimovec, Binički, Adamič, Konjović, Zajc, Muhvič, Jakl, Brodil i. dr.), dalje češki in ruski (Smetana, Dvořák, Čajkovski i. dr.), francoski, italijanski, norveški in nemški komponisti.

S 1. septembrom nas je ostavil gosposod dr. Cerin z oddelkom glasbe zaradi ljubljanskega velesejma. Iz srca kličemo njemu in njegovim glasbenikom: Hvala! Na svidenje prihodnje leto!

Drugi dan razstave psov

Poleg tujih sodnikov so bili tudi domači, in sicer veterinar Arko, vitez Berneth iz Zagreba, Viljem Führer iz Koč. Reke, višji geometer Justin, Simon Komposch iz Dobre in računski nadsvetnik Križaj iz Ljubljane. Razstavo so zaključili včeraj popoldne, razglasili uspeh in oddali krasna darila. Prvi so bili ocenjeni lovske psi; izmed 31 gladkodlakarjev je dobila odlično samo pisca Vera-Obersee iz psarne Čemšenik, lastnik veletržec Urbanec. Več psov je dobilo prav dobro in dobro oceno. Med 12 nemških resavci so dobili odlično oceno Pozor - Krimski, lastnik dr. F. Lokar, Frika in Diana - Smledniški, lastnik baron Lazarini in Freya - Rabenhorst lastnik trgovca Schuster; poleg tega več drugih prav dobrih in dobrih ocen. Med 8 avgleškimi ptičarji pointerji je dobila odlično

bilo prav dobrih, mnogo pa diskvalificiranih. Izredno lepa sta bila pes in pisca Kuvasz-pasme, last g. Ane Lenarčič z Verda. Pes Dulo je bil odlično, pisca pa prav dobro ocenjena.

Največje priznanje, posebno tujih sodnikov, je žela med večjimi skupinami sportnih psov pasma airedale terijerjev. Razstavljenih je bilo 13. Od teh sta dobila odlično Solimann Turkenzschanz iz Celovca in pa Asta, ki jo je vzgojil naš žalibog prerano umrli kinolog Lovro Tepina. Večina psov te pasme pa je dobila prav dobro ali vsaj dobro oceno. Kakor že omenjeno v prejšnjih člankih, so veliko zanimanje gledalcev vzbujali naši domači, posebno lepi kraški ovtarji, katerih vzreji bo potrebno posvetiti posebno pazljivost. Razstavljenih je bilo 5; odlično oceno

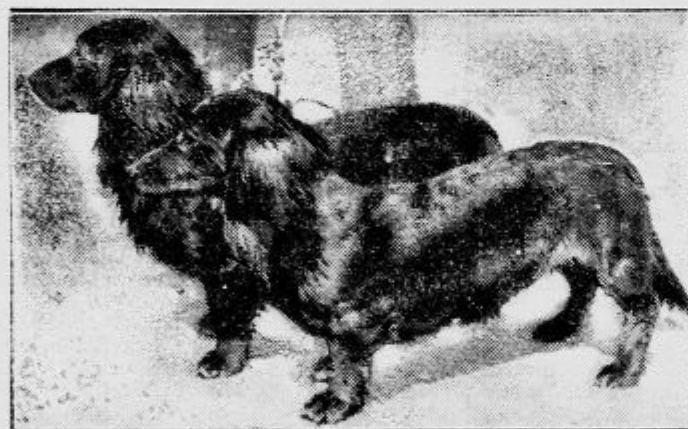

Skupina na razstavi psov odlikovanih kratkodlakih brakov.

Lady - Sulzbachtal, lastnik rač. svet. Adolf Potokar in Sava - Franken, lastnik gimn. ravnatelj dr. J. Lokar. Izmed 4 seterjev pa je dobila odlično Frica iz Rike, lastnik dr. Luckmann. Eden izmed najlepših psov na razstavi je bil irski seter Wynged-Friburg, lastnik Karel Uhlisch iz Rimskih Toplic. Od 17 španielov springerjev je dobil odlično Hetmans - Dauble, lastnik dr. Schöber, Du-

je dobil Turko iz Grive, last Branka Bezjaka iz Ljubljane, edea prav dobro, eden zadostno, pisca pa so bile diskvalificirane. Od ostalih vrst je dobil odlično 8-Tse, pasme King - Charles, ki je last g. Skuškov iz Ljubljane.

Razstava je po mnenju tujcev, ki so obiskali že nebroj svetovnih razstav, kakor tudi naših domačinov, uspešna izborna in kaže

Tango in Traunderl, edina dolgo-dlaka jazbecarja na razstavi psov

naj, in Hera - Rottenburg, Barvarja sta bila dva in je bil eden prav dobro ocenjen.

Med braki so bili najbolj ocenjeni resasti braki iz psarne Podgora, lastnik dr. Iv. Lovrenčič. Od 10 razstavljenih je dobilo odlično oceno 5, eden prav dobro in 4 dobra. Odlično oceno je dobil tudi resasti brak Ito od F. Hofbauerja iz Hrastnika. Pri gladkodlakih istrskih brakih sta dobila odlično Karo in Soča, lastnik Ludvik Modic iz Bloške Police, Ega, last Iv. Marcinje iz Starega trga in Flora Antona Videmška iz Doba. Razstavljen je bil en štajerski goraki brak, lastnica Lia Tambornino, ki je prejel tudi odlično oceno. Izmed 6 posavskih brakov je dobil odlično Hrast, lastnik dr. Roš iz Laškega. Prav lepi in bogato zastopani so bili braki jazbecarji; izmed 42 so dobili odlično oceno Zuti in Skala iz psarne Lom, Valdi in Frica iz Hrastnika in pa Pater in Senta Wisenau, lastnik prvega Oton Bayer iz Domžal, lastnik drugega pa psarna Ortnek. Mnogo psov od omenjene vrste je bilo prav dobro ocenjenih.

Prav slabi pa so bili jamarji. Izmed 40 jazbecarjev raznih vrst in nekaj foksterijerjev je dobil odlično en sam, in sicer jazbecar resaste dlake Männe, last Otona Polaka iz Novega klostra.

Ocena sportnih psov je bila nekoliko slabša, čeprav je bilo med njimi tudi nekaj posebno lepih psov, ki so želi splošno priznane. Tako je bil zelo lep berhardinec Nordul - Prinz pripeljan iz Beljaka in tudi nekaj nemških ovtarjev je bilo prav čednih. Odlično so bili ocenjeni med 29 razstavljenimi Kiwit in Lida - Schwetelquelle z Dunaja, prav dobro pa je dobilo mnogo naših domačih psov. Slabše so se odrezali dobermanji. Od 23 razstavljenih je dobil odlično samo Odions - Grimm tudi z Dunaja, le malo je

kljub kratki dobi, kar se bavimo s kinologijo velik uspeh. Manj uspeša pa je produkcija policijskih psov, ki je že glasom programa kazala, da ne bo nič kaj posebnega. Za prihodnje upamo, da se tudi na tem polju kinologije izpopolnimo.

Avtomobilska razstava

Proti pričakovanju sta se udeležili razen domačih firm iz Slovenije tudi še dve tuji zastopstvi ameriških psov, ki je že glasom programa kazala, da ne bo nič kaj posebnega. Za prihodnje upamo, da se tudi na tem polju kinologije izpopolnimo.

Jugo - Avto razstavlja serijo enocilindernih BSA motornih koles, med njimi tip, ki je odnesel v kategoriji motorjev s prikolico na Ljubelju in pri 250kilometrski ocenjevalni vožnji prvo mesto. Poleg motorjev je razstavljen znani 10 HP Citroen.

Na Opelovem štiričlanskem zopet znan-

ca z ljubljanske tekme malega 4konjskega Opela. Voz je nemško kvaliteto delo in tovarna je največja tovorna avtomobilov na Nemskem.

Firma Tatra je zastopana s 4 vozovi po svojem zastopniku g. Stoinščeggu, bivšem županu Rogaške Slatine. Vozovi so dvocilindrski in z zrakom hlajeni.

Popolnoma nova znamka na sejmšišču je Donnel - Zedel, alpski voz francoske konstrukcije, s posebno velikim radijatorjem in prestavami, ki mu dovoljujejo vožnjo tudi v najtežavnejšem terenu. Tudi vzmetje je konstruirano za gorate kraje.

Barešič in Co. razstavlja dva velika napis »Oakland« in »Chevrolet«, tablo z napisom »Zaloga razprodana« ter luksuzno opremljen »Chevrolet«, ki pa je, kakor kaže napis, tudi prodan.

Poleg njegove koje stoji krasno opremljen in izdelan Austro - Daimler firme Bohinec.

Sledita dva ameriška voza firme Rugby, štiri- in šestcilindrski tip, ki jih privklat

srečamo v Ljubljani, in dva Dodge.

Končno tvori zaključek ekvipa znane laške Trere in italijanskih koles; firma Batjel razstavlja razen tega še avtomobilsko in kolesarske potrebščine.

Avtomobilska razstava na Ljubljanskem velesejmu moremo imenovati po vsej pravici lep uspeh. Upoštevati moramo pri tem, da je za trgovino z avtomobili v jeseni mrtva sezona in da je vsakemu zastopniku težko postaviti voz kot mrtve kapital na ogled publiki, ki ga le gleda, a le redko kupi.

Zastopanim firmam gre posebna hvala za interes in vztrajnost, s katero podpirajo in vzgajajo avtomobilno - sportne in prometne težnje našega ljudstva.

Pred paviljonom razstavlja American Motors Ltd Fordov avtomobil, ki je predelan v Sloveniji v gasilsko brigado. Veseli nas, da vidimo v tem vozu ne le trgovinsko, marveč tudi samostojno konstruktivno stremeljenje naših avtomobilskih firm.

Obisk avtomobilske razstave je precejšnje.

V gorskem zatišju

Malo je krajev na zemlji, kamor še ni stopila človeška noga. Človek je srečen, če more vsaj za kratek čas daleč od človeške vsakdanjosti tja, kjer je še vse v prirodni krasoti, kjer gospodari nemoteno mogočna mati Stvarnica.

Mnogo jih je, ki hrepene po svetem miru, po tišini, katero le tupatam prekinejo glasovi bitij, ki ne poznajo koristolovstva in sebičnosti. Baš v lepih vročih poletnih dneh, ko je človek najbolj potreben odihla, je prav težko najti tak kraj. V tem času vse pohiti iz mesta, se razkropi po vseh vetrovih in nikjer nisi varen pred bitji vsakdanjosti, ki jim v mnogih primerih ni povod čustvovanje, marveč samo moda.

Po markiranih gorskih potih, kaj vse že hodi in kaj vse srečaš? V gorskih kočah slišiš hipec kulturno godbo »Jazz-band« in vidiš plesati fokstrot. Treba je poiskati skrivnih udob, težkih potov in krajev, kjer ni udobnosti za razvajeno gospodo.

Po dolgih petih urah, nekaj časa skozi gozdove, nato po močno spaljenem pesku in ostrem kamenju, jo pri maha »samotar« težko optan, s precej napolnjenim nahrbtnikom in puško na rami, do pastirskih koč, v tihi ko-

višnjeve sence, ki vidno, od minute do minute rastejo proti vrhovom. Pečevje je zahodnega pobočja pa je obsijano od hladne večerne solne svetlobe do trenutka, ko se pokažejo v čim sicer čistem, a vendar precej vlažnem gorskem zraku dolgi, tanki solnični prameni, ki izginejo sele takrat, ko zatone za vrhovi rdeča solnčna obla.

Pred kočjo sedijo lovec in pastir v prijetnem kramljanju in spuščata iz pip goste, prijetno dišeče dime v večerni hlad. Z ničemer se ni mogel pastirju bolj prikupiti, kakor da mu je prinesel v gorah tolikokrat, a vendar tako težko pogrešani tobak. Prijetno žvenkljanje kravjih zvoncev boža ušesa; mladi pastir pa molze kravo, ki so jo dali vaščani pastirjema na planino za mleko, poleg jalove, pašne živine, ne.

Ko pastir pomolze odidejo v kočjo, skuhamo večerjo in končno ležemo k po-

čep. Čprav je ležišče trdo, vendar izletnika kmalu zaziblje prijetna utrujenost, prepojena z gorskim zrakom, v sladkem sen. Iz lepega sna ga prebudi ropot in žvenkljanje kravjih zvoncev, prihajajoč iz stajne pod kočjo. Živina se prebujala, sicer žare še zvezde, a vendar bo kmalu zazorelo jutro.

Čreda gamsov pri počitku

tiček, v pravi gorski paradizi, katerega še ni onečastil nerazum vsakdanježev. Že od daleč ko zasliši ljubko žvenkljanje zvoncev in mukanje pašne živine mu postane prijetno, obnove se mu moči, da je kakor preroben, in podvoji brzino.

No in sedaj, kaj je bolj prijetnega, kakor trenutek, ko odlaga težko breme, ko vdihava čisti gorski zrak in pozdravlja svoja odkritosrčna znanca pastirja, sivolasega starca, osivelega v gorah, ki pohaja že več desetletij po planinah, ve za vse steze, ve za najlepše cvetje in pozna vse gorske prebivalce. Mož bi se bil v mladosti lahko oženil, postal posestnik, toda kako naj bi se ločil od svojega najdražjega, planin? Poskuša in vidi dolino čez zimo, toda vedno komaj že čaka, da pride poletje, da se vrne v planino.

Drugi pastir, ki pomaga starcu pri pašni in se je baš vrnil od ovac, pasočih se po najvišjih grebenih, je mlad krepak deček in bo vreden njegov naslednik. Na eni sami ravnici mu vise raškovnate, na več mestih z debelo silovo nitjo zakrpane hlače. Eno hlačnico ima zavrhano, da se vidi rjava, bosa, opraskana noga do kolena, druga pa je pretrgana in tudi rokav mu je premerilo gosto ruševje. Za klubokom, skozi katerega štrlijo dolgi zlati skuštrani kodri, pa ima sopek najlepših planinskih cvetic. Z rdečih lic, zamazanih od dima in znoj, se mu smeji zdravje.

Mladi pastir je z dovoljenjem starca izdal starega gamsa, katerega privoščil našemu znanu. Par let že poseja lovec planino, toda vedno zaman. Koncem koncev je prišel tudi za gamsa samotarja čas, da odstopi svoje mesto mlajšemu in bolje, da ga dobi pred cev tisti, ki ga bo znal ceniti kakor pa tak! ki mu gre samo za meso.

Vzhodno gorsko pobočje, porastlo v nižjih in srednjih legah zgostim temnim smrečjem, objemajo dolge temno-

Lovec opta nahrbtnik, čez ramo vrže puško, v roko vzame palico in hajd proti vrhovom, v kraljestvo Zlatoroga. Ta večna tišina, ki sanjavo plava v gorski kotlini, nad njo pa temna modrina pozne poletne noči, opta na ostro začrtane vrhove gorskih velik-nov, potresena z milijonom zlatih zvezd! Človek si skoraj ne more misliti, da ta čar le enkrat moti kaka sapica, kaj še, da sta baš najbolj divja razdirajoča vihra in dobroščno solnce dogovorjeno ustvarila divnost te pokrajine.

Ko se lovec radi hudega pota po strmem bregu dobro ogreje, mu postaja pot lažja; počasi se bliža golčavju. Izstopil je iz gostega, še spečega smrečja, ki kakor ostro prirezan pas obdaja probujajoče se pečevje.

»Kaj veste vi zaspanci, kaj veste vi dolinci, kakšno je jutro v planinah, kakšno je jutranje gorsko žarenje! Smejni ljudje, ki trdite: »Gora ni nor, nor, kdor gre gor!« In vendar so že tako inteligentni ljudje, cvet naše mladine, žrtvovali življenje za planino ...

Manjka mi besed, da bi opisal to krasoto, zadostuje naj: da žare skladi ogromni stolpi, otoki, veličastne kupole, vse tako mogočno, da je človek pritlikav proti vsej tej mogočnosti, kakor mravlja proti njemu. Ni jih barv, ki bi tako harmonično prehajale iz najmekkejših nijans v najostrejšo trdoto, kakor tukaj v jutranjem žarenju planin.

Vrhovi še vedno žare, ko je naš znanec že na svojem cilju, v kraljestvu belih žen, kjer namestnik Zlatoroga čuva svojo čredo. Tega je včeraj izdal mladi pastir. Lovec sedi na plani nad več ko 100 metrov visoki steni, skozi katero vodijo tajne stezice, znane samo divjim kozam. Jutranji veter vleče lahko z vrha proti dolini in sicer tako dolgo, da vidi solnce in segreje od noči shla-jeni zrak. Radi ugodnega vetra in le-

Zbirališče dirkačev kolesarskega kluba »Sava« pred nedeljsko tekmo Ljubljana-Tržič-Ljubljana, pri kateri je zmagal Anton Pokovec v lepem času 2:40:20 za 80 km.

80 2:40 160
80 2:40 160
x 2 60 mi

pega razgleda si je izbral lovec to mesto.

Nad njim, v ruševju se je zganilo in takoj na to je previdno prilezla na plano velika gamsova koza, voditeljica. Zleza je na oster rob, tam svoj mirno kakor izklesana in motri bližnjo in daljno okolico. Lovci opazuje slabo kljukasto kozje rogovje, ki štrli iz nepremične glave, in pričakuje, kdaj se pripase čreda. Iz ruševja priteče nekaj majhnega, za tem pride kozličarica in za njo še en kozliček. Med tem mladica odskakuje, se podita in prekucuje, se pripase še pet rdečkasto-rjavih gamsov in sicer še ena kozličarica z mladčkom, ki je nekoliko temnejši kakor prvi in se skrbno drži matere. Tudi ostali gamsi niso kaj prida, najboljši med njimi, ki pa tudi še ni zoden za strel, uživa morda letos peto poletje in bo le še do prska pri družini, potem bo pa šel samotari.

Čredica se pase, zopet poskakuje in proži kamenje, da se tače mimo lovca, drči preko strme pečine in se razleti na produ pod steno. Starca ni od nikoder, čeprav je že potekel čas, v katerem bi po pastirjevi izpovedi moral priti. Najbrže se je umaknil mladini.

Ker gamsi ne pride, lovec vstane in previdno leze čez steno. Paziti mora, da ne zdrsne, kajti drugače bo on čakal gamsa v večnih loviščih, če se pa sproži kamenje, bo zopet enkrat lov brez uspeha. Precej težko se zvije skozi goste ruševje, ki ga neprestano obkrožajo dolgi, vitki rokovi. Kraj ruševja pa je zopet strma stena in pod njo globok jarek, kjer se stekajo široka prodišča, ki segajo pod najvišje grebene.

Dočim je ostalo pobočje še precej dolgo obsejano od solca, je v jarku še vedno senca in nočni hlad. Previdno motri lovec iz rušja široko, od tankih meglic zmočeno prodišče, na katerem raste nizko gorsko jevšje in leže široke blazine gorske trave, prekane z raznim pečinskim cvetjem. Police in posamezne velike skale, ki štrle iz proda, pa so obrobene s kipeče - rdečim slečem.

Tako svečano, tako tiho je danes v tej kotlini, da si lovec upa komaj misliti, boji se, da bi oni, katerega išče, ne občutil njegove misli.

Za debelimi, od viher raztepenim macesnom se je nekaj premaknilo. Lovec je osupnil in skoro ne pomni, kdaj mu je kri tako divje plapolala kakor sedaj. Srce mu utripa tako glasno, da pričakuje vsak trenutek, da to začuje veliki gamsi, ki se je baš pripasal izza macesna in brezskrbno objeda gorsko krešo, ki poganja iz zdrobljenega kamenja.

Lovec meri in meri in skuša, da bi puška vsaj trenutno obstala na gamsovem pleču, toda ni mogoče, neprestano pleše po celem svetlorjavem, na hrbtu in nogah črno obrobjenem gamsovem truplu. Sedaj je odstavil puško, mora se pomiriti, kajti drugače bo strel gotovo zgrešen. Ponovno pomeri. Gams se med tem parkrat okrene in že zopet nekaj objeda. Ker je lovec sedaj dobro naslonjen, mu puška mirno obsesti na gamsovem pleču. Kazalec lovčeve roke se krivi in nepričakovano zagrmí rezek strel v gorsko tišino. Odmeva od pečine do pečine in oznanja po prodir in grebenih nekaj izrednega, smrt starostne planin. Odmevu se priključijo hrusci in trušč, stari gamsi se opoteka po produ, kakor bi iskal triglavske rože, ki so lečile Zlatoroga, toda ni jih, ni rešitve; z njim drči prst, pesek, ruša in kamenje. Končno opolede, nože udarilo v zrak in že se valji po plazu, treščil preko strme pečine in obleži na spodnjem produ.

Lovec se spušča preko sten v jarek, od tam zleze v spodnji plaz in obstane pred njim, ki si je izbral najlepši kosček zemlje za svoje kraljestvo, ki je znal ceniti lepoto in svobodo, sedaj pa leži strt in mrtve sred cvetečega sleča.

Iz kapljic tvoje krvi niso pognale triglavske rože, kakor iz krvi tvojega prednika Zlatoroga in če tudi ne dišijo trevo glave zlati rogli, vendar boš ostal nepozaben, dokler bom živel jaz. Tvoji lepi rogli, viseči v moji lovski sobici, me bodo vedno spominjali tebe in tvojega kraljestva.

Lovec je zlezal nazaj na mesto, kjer se je gamsi pasel, in je kmalu našel tudi gamsov stan. V skalni ziajki, veliki kakor obširna izba, je našel ležišče, pred razpoko pa vrt najlepših planink. Tri največje cvetove, sianave kakor bajka, nežne kakor polt rojenici, si je odtrgal, zataknil za klobuk in se vrnil zopet k gamsu ter ga ponesel zadovoljen v dolino k ljudem.

Svobodna turistovska cona med Jugoslavijo in Avstrijo

Med Jugoslavijo in Avstrijo sklenjena konvencija uvaža v svrhu olajšanja turistovskega prometa na obeh straneh meje cono, v kateri turistom ni treba imeti potnega lista, marveč jim zadostujejo za polne legitimacije izkaznice dotičnih planinskih društev.

Pretekli teden se je vršil v terenu uradni komisijski obhod, pri katerem je zastopal našo vlado inspektor dr. Ciril Žižek.

Meja cone, v kateri se avstrijski turisti lahko brez potnih listov svobodno kretajo na našem teritoriju, teče:

Vrh Triglava — Aleksandrov dom — vrh Rjavine — Dovje — Jesenice — Javornik — Žirovnica — Begunje — Tržič — Predvdor — Kokra — Krvavec — Stahovica — Črna — Volovlek — Luče — Travnik — Gora Uršula — Guštanj — Pliberk.

Ob posameznih mejnih točkah bodo postavljene table z orientacijskimi napisi za avstrijske turiste. Iz Predvdora in Begunje se lahko avstrijski turisti brez potnega lista napotijo v Kranj, oziroma v Lesce na postajo, odkoder pa se morajo s prvim vlakom odpeljati preko

Jesenice v domovino.

Jugoslovanski turisti se lahko brez potnega lista svobodno kretajo na avstrijskem ozemlju v coni, katere meja teče od Rateč na Podkloster — Ledence — Sv. Jakob — Bistrica — Borovlje — Glinje — Žitara vas — Sv. Stefan — Pliberk. Svobodno se lahko poslužujejo železnice iz Ledence in Bistrice na Področico in iz Železne kaplje preko Sinče vasi v Pliberk in obratno.

Avstrijski turisti ne smejo brez potnega lista na Bled in v Bohinj, jugoslovanski pa ne na Koroška jezera.

Svobodna turistovska cona v naši državi je označena s paralelnimi črtami, avstrijska je pa črna. K svobodni coni spadajo tudi železnice in ceste v nesvobodni coni, ki so označene s pikami.

Pazite na svoje otroke!

Poldrugoletni otrok utonil v luži, šestletna deklica utonila v vodnjaku.

V kratkem času sta v Metliki in okolici tragično ponesrečila dva nedolžna otročka in to predvsem radi nezadostnega nadzorstva s strani staršev.

V Radovljici je odšla pretekli mesec šestletna žena Marija Godec za trenutek po opravih v hlev in je pustila svojega poldrugoletega sinčka Jožeta samega na dvorišču. Ko se je vrnila z opravila, na svoje veliko presenečenje otroka ni več našla na dvorišču. Sluteč nesrečo, ga je šla takoj iskat. Na veliko žalost ga je dobila v luži, ležečega z obrazom na tleh. Mlaka je bila 25 cm globoka. Otroček je kazal še znake življenja, vendar pa je dve uri kasneje izdihnil.

Preteklo soboto je čistila Alojzija Krč, zidarjeva žena iz Metlike št. 167, pred hišo fitol. Njeni otroci so se med tem igrali. Šestletna hčerka Slavica je odšla k vodnjaku »Suhor« po vodo. Pri tem ji je izpodrsnilo ter je padla v 40 cm globoko vodo in utonila. Deklico so potegnili mrtvo iz studenca.

Stanovanjske „podgane“

V Ljubljani se čimdalje opasneje množe tatvine in vlomi v stanovanja. Vsi vlomi so izvršeni povsem tiho in opoldanskimi urami, v več slučajih pa tudi popoldne, posebej ob nedeljah, ko ljudje zapuščajo stanovanja in odhajajo na sprehod. Javljeno je bilo policiji več takih drznih tatvin iz Rožne doline, Šiške, Vodmata, Trnovega, sploh skoro iz vseh mestnih okrajev. Ljudje so v posameznih slučajih tatove tudi opazili, vendar so ti pobegnili in so jih mogli oskodbanci policijskim organom samo površno opisati.

Stanovanjski svedrovi morajo biti vsi, kakor dobro organizirani in se bržkone za držujejo stalno v mestu. Stanovanja jim ni bilo težko dobiti, kajti komur je današnja Ljubljana znana, ve, da žive med nami vsi kovrstni ljudje, ki so pripravljeni za primeren denar skrivati še tako podle elemente. Te stanovanjske „podgane“ so, kakor se sklepa, v zvezi z nekaterimi berači, ki imajo bolj kosmato vest. Berači, ki pridejo povsod naokrog, ki poznajo vsako hišo, so najboljši informatorji. Ti vedo najbolje, ob kakšnem času je vlom najlažje izvedljiv in kje se v lom dobro izplača.

Policija je pričela sedaj energično z zasledovanjem teh nevarnih svedrovcev in je prepričana, da se ji bo posrečilo, da jih razžene in napravi neškodljive.

Sokol

Lahkoatletske tekme Sokolske župe Ljubljana.

Naše Sokolstvo je zopet storilo korak naprej, na kar je lahko ponosno. Že pred par leti se je pojavila misel v tehničnem vodstvu jugoslovanskega Sokolstva, da je v poletnem času treba preložit telesne vaje čim bolj pod milo nebo, na sveži zrak in sonce, ker naše telovadnice pogosto niso higijene, kar nam pogosto predpoveduje, po udarjajo pri tem konservativnost in premalo smisla za napredek. Ta tendenca se je točno pojavila že pri sestavi novega tekmovalnega reda, ki je bil izdan 1. 1924. — vzor no delo, ki vsebuje tudi vse predpise za lahko atletiko. Da bi se sokolsko članstvo čim bolj zainteresiralo za to plat telesnih vaj, seveda ni bil s tem dan povod za zamenjavanje orodnih telovadb — je bilo misleno, da bi se že letošnjo jesen vršila posebna tekma v lahkoatletičnih panogah. To se sicer ni uresničilo, pač pa je tehnično vodstvo ljubljanske župe — zasledujoč iste cilje — sklenilo, da za svoje članstvo priredi letos posebno lahkoatletsko tekmo, da dā novo spodbudo telovadecem in da jih obenem izbavi iz telovadnice na sonce. Ta sklep je bil storjen že 14. februarja t. l. in v peti številki župnega Vestnika je tehnični odbor razglasil vse pogoje za tako tekmo ter jo je določil za dan 8. septembra.

Popolnoma pravilno je tehnično vodstvo — hoteč dati tudi manj izvežbanim priložnost, da se udeležijo tekme in privabijo večje število tekmovalcev — znizalo predpisane najnižje mere za dosego diplome in za zmagovalce, vendar pa pri tem ni šlo preizkušiti.

Prvi poizkus za t. vrsto tekme se je uresničil in res smo dne 8. septembra privikrat videli Sokole, kako so se borili samo v lahki atletiki in pri prostih vajah. Ni prišlo do velike udeležbe, ker smo vedeli, da mnogi telovadci izven Ljubljane niti ne poznajo tehnike teh vaj in jim je zato pripravila tembolj otežekena. Zato je nerazumljivo, da izvenljudjanska župna država niso poslala ta dan svojih načelnikov ali prednjakov k tekmi kot gledalce, ker bi bili marsikaj videli in se naučili, ker tudi ta namen je imela tekma. Vodstvo tekme — bilo je v rokah župnega tehničnega odbora — se je pošteno potrudilo in pripravilo je za tekmo vse, kolikor je bilo mogoče. Če ni bilo vse najbolje, je povsem opravičljivo, sicer pa požrtvovalnost bi. sodnikov v tem tekmovalstvu zasluži vse priznanje.

Tekma se je vršila na letnem telovadišču, ki je bil v tistem času v Ljubljani edino primeren prostor izmed vseh ljubljanskih sokolskih društev, za plavanje pa je iz prijaznosti dovolil uporabo prostora na ljubljanski ljubljanski sportni klub, za kar mu je vodstvo tekme hvaležno.

Članov je bilo prijavljenih k tekmi 41, tekmovalo jih je le 30, kar je za privikrat še zadovoljivo število, vendar je nekoliko preveč, če se na 27 % od prijavljenih pred tekmo skese. Med tekmovalci so bili naši najboljši telovadci, med njimi tudi nekaj mednarodnih. S posebnim zadovoljstvom moramo konstatirati, da je bilo mnogo tekmovalcev, ki so se borili v mnogih panogah in se niso omejevali samo na eno ali dve panogi kar se pri sportnih pogostopisja. V tem pogledu vsa čast tem tekmovalcem, ki so pokazali tudi pri tej tekmi neverjetno vztrajnost, pravo sokolsko samozavezanost in požrtvovalnost, m. l. temi so bratje: Zupan, Primožič, Vrhovec, Pibernik, Orel, Cvikel, Zabljek, Godlar in drugi, ki so tekmovali v sedmih in celo v več panogah, lepri plavanju jih je več izostalo, kar je škoda, ker ta panoga zasluži večjega vpoštevanja. V katerih panogah se je tekmovalo in kakšni rezultati so bili doseženi, je razvidno iz spodaj navedenega pregleda.

Izmed tekmovalcev jih je pripadalo 9 ljubljanskemu Sokolu, 15 Sokolu I, 2 Sokolu II in 4 Sokolu Šiške. Prvi trije v vsaki panogi dobe kot zmagovalci diplomo in lipov venec s trakom, ako so dosegli zato določeno mero. Vsak tekmovalec je moral tekmovati tudi v prostih vajah in sicer je bila za to določena 4 sestava pravih prostih vaj za vso sokolsko silo. Izvedba ni bila ocenjena, ampak le mere oziroma hitrost, vendar je bilo pri posameznikih opaziti krasne izvedbe, n. pr. pri metanju diska, kopja, žoge in

pri nekaterih skokih. Zanimivo je, da je br. Zabljek dosegel najvišjo mero pri skoku v višino s telovadskim skokom in prekosil druge, ki so skakali sportni skok. Rezultati v teku na 100 m pri članih še niso zaključeni, ker morata dva tekmovalca še enkrat teči.

Članje je bilo prijavljenih 17, tekmovalo jih je samo 7, odpadlo jih je torej 59 odst., kar je odlično preveč. Od ljubljanskega Sokola so tekmovali sestre Burger, Maca, Benčina, Gjud Pavla in Santel Duša, od Sokola I. pa Podpac, Marta, Rupelj Milica in pa Kraigher Justa. Tudi članice zaslužijo vso pohvalo, ker so pokazale neizmisljivo vztrajnost, posebno sestra Santlova, ki se ni strahla najhujših naporov.

Članice:

1. Proste vaje: 1. Orel (Ljubljana), Lovšin in Eiberger (Ljubljana I) 9.75; 2. Zupan in Cesen (Ljubljana I), Akicki in Gruden (Šiške) 9.50 točk; 3. Primožič, Lubej, Trček, Gaspersi in Zabljek (Ljubljana I) 9 točk.
2. Skok v daljavo z mesta (10 tekmovalcev): 1. Sršen (Ljubljana) 20 cm, 2. Zupan (Ljubljana I) 27 cm, 3. Pibernik (Ljubljana I) 265 cm.

3. Skok v daljavo z zaletom (10 tekmovalcev): 1. Zupan 5.59 m, 2. Zabljek 5.38 cm; 3. Primožič 5.29 cm (vsi Ljubljana I).
4. Skok v višino z mesta (5 tekmovalcev): 1. Pibernik in Sršen (Lj.) 1.30 m; 2. Zupan (Lj.) in Avsec (Lj.) 1.25 m; 3. Lubej (Lj.) 1.15 m. Izven konkurence Avsec in Sršen (Lj.) 1.35 m.

5. Skok v višino z zaletom (9 tekmovalcev): 1. Zabljek (Lj.) 1.60 m; 2. Pibernik (Lj.) in Primožič (Lj.) 1.50 m; 3. Orel (Lj.), Akicki (Šiške) in Cvikel (Lj.) 1.45 cm.

6. Skok ob palici (6 tekmovalcev): 1. Gaspersi (Lj.) 1.280 cm; 2. Zabljek (Lj.) 270 cm; 3. Bahovec (Lj.) 266 cm.

7. Trosoke (5 tekmovalcev): 1. Zupan (Lj.) 10.94 m; 2. Sršen (Lj.) 10.66 m; 3. Grünfeld (Lj.) 10.42 m. Izven konkurence Sršen (Lj.) 11.37 m.

8. Metanje žoge (7 tekmovalcev): 1. Zupan (Lj.) 44.15 m; 2. Vrhovec (Lj.) 40.81 m; 3. Zabljek (Lj.) 39.89 m.

9. Metanje krogle (5 tekmovalcev): 1. Zupan 10.65 m; 2. Primožič (oba Lj.) 9.81 m; 3. Vrhovec (Lj.) 9.51 m.

10. Metanje diska (8 tekmovalcev): 1. Zupan (Lj.) 31.91 m; 2. Vrhovec (Lj.) 31.43 m; 3. Primožič (Lj.) 30.68 m.

11. Metanje kopja (6 tekmovalcev): 1. Sršen 35.62 m; 2. Pibernik (oba Lj.) 33.89 m; 3. Gruden (Šiške) 33.46 m.

12. Plavanje 9 m (6 tekmovalcev): 1. Zupan (Lj.) 9 sek.; 2. Orel (Lj.) 10 sek.; 3. Lubej (Lj.) 10.4 sek.

13. Plavanje 50 m poljubni stil (6 tekmovalcev): 1. Kordelič Srečko 41 sek.; 2. Orel Vlado (oba Lj.) 45.2 sek.; 3. Akicki (Šiške) 46 sek.

Členice:

1. Proste vaje: 1. Podn (Lj. I), Santel in Burger (oba Lj.) po 9.5 točk, 2. Gjud (Lj.) 8.5 točk; 3. Benčina (Lj.), Kraigher in Rupelj (Lj.) 8 točk.

2. Skok v daljavo z mesta (7 tekmovalcev): 1. Podpac (Lj. I) 2.23; 2. Santel (Lj.) 2.13; 3. Rupelj (Lj. I) 2.11 m.

3. Skok v daljavo z zaletom (6 tekmovalcev): 1. Santel (Lj. I) 4.33 m; 2. Podpac (Lj. I) 3.86 m; 3. Burger (Lj.) 3.66 m.

4. Skok v višino z mesta (3 tekmovalcev): 1. Santel (Lj.) 90 cm.

5. Skok v višino z zaletom (3 tekmovalcev): 1. Santel (Lj.) 132 cm.

6. Metanje žoge (6 tekmovalcev): 1. Podpac (Lj. I) 26.17 m; 2. Gjud 24.51 m; 3. Burger (oba Lj.) 24.29 m.

7. Metanje krogle (5 tekmovalcev) 4.25 kg: 1. Rupelj 7.30 cm; 2. Podpac (oba Lj.) 7.19 cm; 3. Burger (Lj.) 7.09 cm.

8. Tek 100 y (7 tekmovalcev): 1. Santel (Lj.) 12.2 sek.; 2. Podpac (Lj. I) 13.2 sek.; 3. Rupelj (Lj. I) in Burger (Lj.) 14 sek.

9. Plavanje 50 m poljubni stil (2 tekmovalcev): 1. Gjud in Santel (oba Lj.) 56.2 sek.

Nedeljski izlet Sokola I. v Ljubljani. Prosvetni odbor Sokola I. Tabor priredi v nedeljo, dne 12. septembra izlet na Brdo in v Kranjo. Odhod iz Ljubljane s kamniškim vlakom ob 5.10 do Domžal, od tam peš do Krašnje. Ogledamo si Krsnikov, Masljev in Andrejkovega Jožeta dom ter druge znamenitosti Črnege grabna. Povratek z vlakom, ki prihaja v Ljubljano ob 17.35 ali ob 21.40.

Iz Trbovelj

— Konzorcij Narodnega doma v Hrastniku uprizaro v nedeljo 12. t. m. spevoigro »Reveček Andrejček« s spremljevalnim številnega domačega orkestra.

— Predavanje o davkih bo imel v nedeljo po rani masi v Trbovljah v soli g. Ivan Frelih iz Ljubljane.

— Meščanska šola dovoljena. Trboveljska občina je prejela obvestilo, da je meščanska šola v Trbovljah dovoljena ter da se bo pričelo s poukom.

— Sestanek lastnikov vinotočev. V sredo popoldne se je vršil v Trbovljah sestanek lastnikov vinotočev v trboveljski občini. Razpravljali so o odloku okrajnega glavarstva, s katerim se odreja odpiranje in zapiranje trgovskih lokalov in vinotočev. Lastniki so se izjavili proti temu, da se uporablja zanje isti odlok kakor proti trgovcem. Plačujejo namreč iste računске takse kot gostilničarji, so pa prikrajšani v svojih pravicah. Sklenjeno je bilo posredovati na merodajnih mestih, da se omejnjeni odlok ukine.

— Starostno zavarovanje rudarjev. mesečni deficit pokojninske blagajne Bratovskih skladnic je vsak mesec večji, ker se množi število upokoencev, število rudarjev pa se je po znanih redukcijah zelo zmanjšalo. Samo v Trbovljah in v Hrastniku znaša mesečno preko 100.000 Din. Upokojenci gledajo s strahom v bodočnost, ker sedanji položaj ne more dolgo trajati. Vse je pričakovalo, da bo naredila konec tem skrbem rudarska anketa v Beogradu, toda ta je sklenila samo to, da se ima napraviti nov osnutek pravilnika. Izpopolnjevanje do sedanjega pravilnika je trajalo skoraj celo leto. Prav tako se je naletelo na trajalo precej časa, predno bo gotov novi osnutek. Do tedaj pa mora nujno priti do kraha in rudarji se bodo lepega dne znašli brez pokojnin. Trpljenje rudarskega delavstva se vedno bolj množi.

— Polom Ogrinovega shoda v Trbovljah. Te dni je doživela v Trbovljah Jelačin Ogrinova lista polom, kakršnega ni pričakovala. »Slovenec« je prinesel vabilo na shod obrtnikov pri Fortjeju na Vodah, poleg tega po so bili povabljeni obrtniki s posebnimi vabilom od osebe do osebe. G. Ogrin katerega je šla čakati na kolodvor tročlanska deputacija, se je pripeljal ob pol 2 popoldne z avtomobilom in odšel na zborovališče v Fortjevo dvorano. Toda ta je bila prazna — samo 4 ljudje so sedeli v njej. V posebnih sobi pa je bilo zbranih 36 obrtnikov, ki so prišli iz radovednosti na potek shoda. Ko je G. Ogrin videl, da ne bo nič s shodom, je prišel v posebno sobo s prošnjom, naj se le udeležijo zborovanja, kar so obrtniki odklonili, češ da nimajo nič skupnega z G. Ogrinom in da niso radovedni na njegova izvajanja. Po preteku pol ure je gospod Ogrin zapustil lokal, rekoč, da je kvas že zastavljen, najbrž misleč, da je sovražstvo med organiziranim obrtništvom že vsesjano. Pripomnil je, da je dober tudi en sam glas v Trbovljah. Dobro mu je odgovoril neki obrtnik, da je ta glas vendarle malo predrag in da ni bilo vredno priti radi njega tako daleč. Trboveljska občina ima 500 obrtnikov, ki so s svojo abstinenco na Ogrinovem shodu dovolj jasno povedali, da se z njimi ne da slepmišti.

— Seznam poklane živine. V mesecu avgustu je bilo poklano 52 glav živine I. vrste, 66. II. vrste, 4 III. vrste in 6 goved za klobase. Značilno je, da so poklali 4 mesarji v Hrastniku 27 glav prvovrstne živine, 10 trboveljskih mesarjev pa 25. Mesa II in III. vrste nima noben hrastniški mesar. Bilo bi dobro, da bi pričeli mesarji v Trbovljah posnemati one v Hrastniku. Cena kg mesa je znašala do 18 Din. S prvim septembrom pa so stopile nove cene v veljavo.

Naši onstran granic

— O stanju poljedelstva v Istri so govorili gospodje na puljski razstavi. V letih 1904 do 1913 se je pridelalo v Istri na en ha letno povprečno sedem stotov pšenice; enako tudi v naslednjem desetletju. Leta 1925 se je pridelal zvišal na 12 stotov. Posl. Bilucaglia meni, da je letos okroglo 13 stotov in bi se bilo doseglo 16 stotov, ako bi bilo vreme ugodnejše. Več strojev je v kmetijstvu in več umetnega gnojila so porabili... Vprašanje je, če poročilo odgovarja točno istini. Čuje se preveč ugodno, ko pa drugače slišimo iz ust kmetov toliko pritožb, kako je sedaj težko s kmetijstvom v Istri.

— V gradiščanskem okraju je bilo po italijanskem ljudskem štetju 1921 prebivalstva 33.683, Italijanov 4419, Slovencev 3986 in sicer v Biljani 1277, v Kopriivi 3, v Krminu 137, v Kozbani 1070, v Dolencem 400, v Part 2, v Gradišču 39, v Marjanu 4, v Medani 961, v Moši 20, v Zagradu 70, v Slovenicu 3. Dejanjsko je v gradiščanskem okraju nad 4000 Slovencev.

— Beneški lev na Reki. Na Adamičevem pomolu bo postavljen ogromen beneški lev. Stare Benetke so ga poklonile Reki, da bo stal tam ob morju na posebno vidnem mestu in pričal o silni italijanski moči, ki se hoče razširiti še daleč naokoli, zlasti pa proti Balkanu. Dne 12 t. m. bo radi tega na Reki velika slavnost, katere se udeležijo imenom Mussolinija notranji minister Federzoni. Slavnost bo veličanska. Ali bo izzivajoči spomenik Reki v korist ali škodo, bo boležila zgodovina bodočnosti.

— V Ilirski Bistrici se je nastanil zdravnik gosp. dr. Igor Franko, absolvent dušnajske klinike. G. dr. Franko je rodom iz Solkana, sin znanega ranjkega odvjetnika in politika g. dr. Al. Frankota.

— Zlato so iskali v neki jami na Porečini v Istri praznoverni ljudje. Med ljudstvom živi prepričanje, da se nahaja tam zlato, katero je bilo skrito pred »božjim bladem« Atilo. Šli so kopat in iskati zlato. Trdili so se dolgo časa, tolkli in razbijali po kamenju in končno so zabili tudi mino. Dva sta šla v jamo, da vidita učinek zapeljane mine. Oba, ki se zoveta Marko Segon in A. Cuš, je zajel plin. Težko so potem našli truplo Antona Čuša, truplo Segona pa še niso dobili. Namesto zlata sta dobila reveža smrt. Ljudje pa verjamejo še dalje, da je zlato v oni jami, ali je znanstveno.

— Obesil se je v Gorici v ulici Fornace vojni invalid Jakob Leban. Revež je bil brez dela in bolan na živcih.

— V tržičkem okraju je bilo po italijanskem ljudskem štetju 1921 prebivalstva 59.635, Italijanov 41.978, Slovencev 1624 in sicer v Dobreduhu 480, v Devinu 516, v Fjušču 7, v Tržiču 227, v Ronkih 348, v Skočjanu I, v Starancanu 45 »Občevalni« jezik je tudi v tem okraju požrl mnogo Slovencev.

Danes v petek 10. septembra nepreklicno zadnjikrat prekrasno filmsko delo

Florentinski goslač

s sijajnimi igralci kot CONRAD VEIOT, ELIZABETA BERGNER in WALTER RILLA.

Elegantno. Razkošno. Zabavno. Prekrasno.

Izven programa: Najnovejša velika burka najboljšega komika sveta

HARROLD LLOYDA

Strah pred srečo.

Dveurne predstave se vrše ob: 4., 7. in četrto 10. Pomnoženi umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Jutri v soboto: Slavnostna otvoritev naše nove sezije z kolosalno razkošno opremljeno veseloigro »Na lepem plavem Dunavu«.

ELITNI KINO MATICA najudobnejši kino v Ljubljani, moderna izvrstna ventilacija. — Telefon št. 124.

Kraljestvo mode

Jesenski izprehodi

Loki

Ostanejo še nadalje moderni, posebno pri novi bluzasti modi. Na pr.: bela žumberjeva bluzja je s finim obrobjem črnih ozkih bort v obliki lokov silno prikupna ter nudi v zvezi z enostavnim črnim krilom priljubljeno kombinacijo. Borte so tu uporažljene za obrobje krila, kot rob v sredini, kot oznaka žepov in kot oprema rokavov. Gumbi so v srednji partiji našiti na koncu vsakega zobca, dočim je bluzja v resnici zakopčana znotraj (Druckknöpfe).

Razkošen večerni kôp

Popoldanska oblačila

O. Šest:

Ostanki

Vse te dni mi je popolnoma vseeno, če sveti sonce ali če dežuje, kajti pri nas, v naši »hišci« zvonijo že zvonci, tekajo razkačeni zvoniljenti: gospod Macbeth, ki je prišel sicer z brzovlakom, toda s petdnevno zamudo, korači po odru, in Mister Knock patetično tolmači teorije o medicini... Da, gospoda, pa recite, da to ni tedi, to je več kot teror: ravno dobro se je človek priučil nič delati, pa ga tak upravnik, tak direktor brezsrčno pozove in reče: jutri ali pojutrišnjem začnemo, velenjenjeni...

In sedaj, ljubček moj, prični z delom, skoči med škotske pokrajine za Macbethom, komandiraj in opravljaj tisto, čemur se pravi poklic...

Delo krepki človeka, pravijo! Figa!... Jaz vem, da je čez vse imenitna reč nič delati — delati brez poziva električnega zvonca... Tako pa! Pospravil sem kovčke z hotelskimi etiketami in jih zanesel na podstrešje... Tam bodite in čakajte, da mine leto in dan, da vas spet mobiliziram.

To, kar je ostalo, to so ostanki...

Brezcenki, ki pomenijo samo za me nekaj, za druge nič...

Te »ostanke«, ki so mi dragi, pa uredim in spravim... Včasih je to košček štukature iz Foruma Romana, ali svečka iz cerkve St. Germain de Près ali školjka iz Helgolanda. So pa tudi (in to v veliki večini) breztelesni ti ostanki... Del jih je v dnevniku na kratko registriranih, del pa ostane kar tako — brez spon...

Fravi Wolf in jaz.
(Prvi ostanek.)

Jaz ne smem povedati natančno, kdo je gospa Wolf. To pa zato, ker bi se našel morda eden ali drugi in bi me črno denunciral; kajti denunciranje je zelo priljubljen sport in dela veliko veselja, kakor pravijo... Zato torej ne morem povedati vsega o tej gospe Wolf... Povem pa, da je poročena gospa, da je njen mož še živ, zelo okrogel, da ima vilo v Charlottenburgu. Tako... Tisti, ki hoče poiskati to gospo, išče lahko v berlinskem adresariu, tam je osemstoštirideset hiš, kjer stanujejo Wolfovi s svojimi soprogami... in ena teh soprog je moj »ostanek«... Ima tudi telefon in njen sprejemni dan je četrtek...

Meh za smeh

Strah noge celi.

Ne celi samo nog, ampak vzbuja tudi zmišljal za poštenje. Tako je ondan pridiral tuje v kavarno »Pri kostanju«:
»Ali nisem jaz pozabil popreje majhnega zveznja?«
»Ne, gospod,« odvrne natakar.
»Notri je bila namreč zbirka živih škorpionov, ki imajo zame veliko vrednost.«
Natakar, ki ne sodi med vzorne poštenjake, pokaže s prstom na žep svojega suknjaka in reče bled:
»Tukajle so!«

Uspavalo.

»Srčno me veseli, da poznam vaše stike, gospod pesnik...«
»Prelaskavo, gospa.«
»Res, res, čitam jih vsak večer, da laglje zaspi.«

V cirkusu.

Med drugim je krotilec pokazal tudi slone, ki so z rilcem držali tolkač in razbijali na boben. Tedaj nagovori gledalec svojega soseda: »Koliko časa je moral potrebovati ta krotilec, da je napravil iz svojih slonov muzikante!«
»Nikakor ne, saj so taki že od rojstva.«
»Prav za prav je to res. Saj so že čisto mladi znali trobiti na svoj trobec!«

Zgode in nezgode

V prejšnjem stoletju je živel nekje v ribniški deželi velik možak, nadarjen in bister po pameti, a grd in nepogleden po obrazu. Zagledal se je v dekle srčkane zunanosti, drugače pa trapaste avše. Ko ga je vprašal znanec, zakaj si je izbral to bedačo za družico, se je odrezal prebrisani dolgin: »Slišal sem, da narava izprebira: kar je dobrega, obvelja in se drži.«
Po desetih ali petnajstih letih se znanca zopet srečata.

»Kako se ti je obnesel zakon, prijatelj?«
»Ej, slabo, da nikdar kaj takega. Mislim, da bodo otroci po meni posneli razum, pa po materi telesno lepoto. Zdaj so neumni kot noč in nakazni kot sam hudiric.«

Vrli farmar iz Kansasa, ki še nikoli ni slišal besedice o plimi ter oseki, je ležal prikril ob Atlantskem morju v kopališču med številnimi letoviščarji. Nenadoma je začela voda naraščati. Tedaj pa pljuske posebno visok val in pomoči seljaškemu veljaku čevlje. Nejevoljno se možak okrene proti najbližjemu plavcu, debelemu zalvaljancu, ki je šofotal po vodi. Čeh: »Hej, gospod, nehajte vendar plati vodo, saj me boste še potopili!«

Oče je zasačil sinčka-edinčka pri laži in mu pridiga: »Govori vselej resnico, četudi bi ti bila morda neprijetna. Objubi mi, da boš poslej vedno govoril po pravici!«
»Bom, oče.« — »No, si že priden. Zdaj pa pojdi in poglej, kdo zveni ob vratih! Ako je krojač, ma reči, da me ni doma.«

Kratkočasnice

Razmišljanje.

Tine: »Ta-le Mihel...« — »daj nekaj raztresen in razsejan.«

Tone: »Tako? Nisem opazil.«

Tine: »Pa še kako je! Ondaj je stal doma pred ogledalom in vprašal ženo, kaj dela pri njih sliki tega možkega.«

Neki jasnovidec Mojzeseve veroizpovedi se je buvil s hiromantiko, to se pravi, iz potez na dlani je ugaibal ljudem značaj, bodočnost, prošlost itd. Nekoč mu privedejo mladega kodrolaslega skladatelja, ne da bi mu razodeli, s čim se gospodič ukvarja. Vedež precej časa strmi v mladenčev roko in pravi naposled: »Vi ste umetnik, godbenik ali kaj podobnega.« — »Po čem pa ste to spoznali?« se začudi komponist. — Bistrovidec mrko izpusti dlan in izusti: »Po dolgih lasih.«

Vlomilec, ki pride domov obložen z ukradenimi predmeti: »Stara, zdaj pa le dobro spravi te stvari, zadnje čase se pogosto sliši o tatvinah.«

Utrinki iz šole.

Učitelj: »Kdo je bil prvi na svetu?«
Janček (ponosno): »Štokljat!«

Katehet se razhudi nad nemirnim razredom: »To je pa vendar že preveč! Brž, ko usta odpre, začne bedak govoriti.«

Pastor je pravil, kako so Jožefa prodali v Egipt in kako je prišel k Putifarju. Potlej pa bere: »In Jožef je našel milost pred Putifarjem in ta ga je postavil čez vso svojo hišo.« Nato veli dečku, naj ponovi zgodbo, in ta pripoveduje: »In Potifar je postavil Jožefa na stredo.«

Pri fiziki je govor o prozornih in prosojnih telesih: steklo. »Ali zna kdo še kak predmet, skozi katerega se vidi?« vpraša učitelj. — »Lestvica,« se oglasi naidebni šolarček.

Mladenka čuje v zgodovinski uri, da je Pallas Athene skočila Zeusu iz glave. »To je morala babica debelo gledati,« modruje pri sebi razumno dekle.

Učitelj: »Imenujte mi besedo, ki se začneja z o!« — »Šestletna učenka: »Eau de Cologne!« — Učitelj: »Kaj pa je to?« — Učenka: »I, no, 4711.« — Učitelj: »Ne vem, kaj hočeš s tem povedati.« — Učenka: »Ampak, gospod učitelj, ako tega ne veš, prav za prav ne moreš biti učitelj.«

»Kam pa tako napolniti Matko?« — »Iz šole, domov tečem, mama me bo natepla.« — »No, za to se ne mudi, šiba ti tudi pozneje ne uide.« — »O, ne, pozneje bo tudi oče doma, to pa bolj boli.«

Gospod: »Ne jokaj, mali, jutri te ne bo več bolelo.«
Dečko: »Saj jutri ne bom več jokaj!«

Janezek je vse jutro od sile nemiren v razredu, dokler se mu naposled iz nepočakavnosti ne izvije iz grla: »Gospod učitelj, pri nas smo pa davi dobili dekletce, doktor Zaletel jo je prinesel!« Takoj šine kvisku druga roka in drug glasak izpregovori: »Mi tudi kupujemo pri njem, gospod učitelj.«

Fizik in satirčen pisatelj Lichtenberg, ki je korenito proučil učinke bliska, je nekoč resno svetoval, naj se na vsako osamljeno drevo nalepi napis: »Tukaj strela ubija.« K temu je dodal: »Moker biti je bolj, nego suh od strele umreti.«

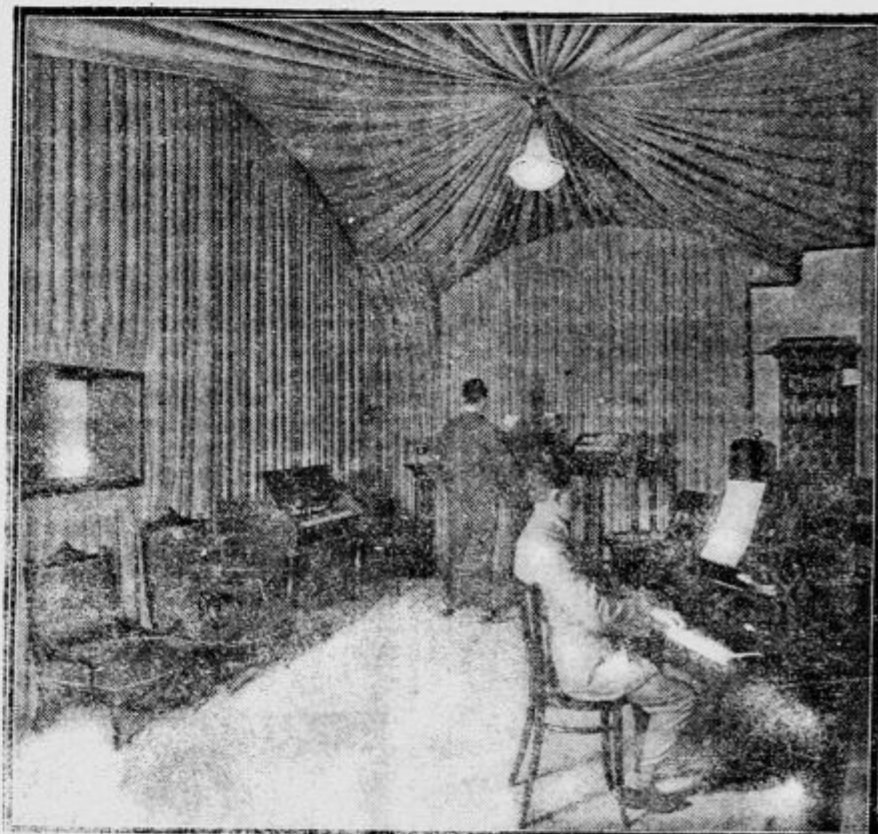
Radio

S pokrajinske radio-razstave v Ljubljani

Ta razstava je bila prva v večjem obsegu aranžirana radio-razstava v Sloveniji. Velika ni baš, vsaj ne v primeri z drugimi razstavami, je pa dovolj informativna, saj so razstavljeni večinoma vsi danes moderni tipi prejemnih aparatov in sestavnih delov. Razstavile so skoro vse ljubljanske trgovke, ki se pečajo s prodajo radio-materijala in kompletih prejemnih aparatov, in tu je opaziti, da lahko sedaj že doma kupimo vse, za sestavo prejemnih aparatov potrebne dele in delčice, ki jih je bilo prej treba posamič dobaviti iz inozemstva. V izbiri sestavnih delov je opaziti že veliko razumevanje posebnosti za mehanično stran sestavnih delov, katero smo do zadnjih časov močno pogrežali in so se prodajali pri nas sestavni deli tako neogovarjajoče kvalitete, da so že po kratki uporabi odpovedali. Dasi še dolgo nismo v tem oziru tam, kjer bi morali biti in se prepogosto dogaja, da človek, ki si je z velikim trudom prihranil vsotico, da si sestavi prejemni aparat, ki pa je še popoln lajki, dobi tako malovredne sestavne dele, da niso vredni niti desetine tega, kar je zanje plačal. Jako čuden vtis napravi tudi dejstvo, da se pri eni trditvi plača za isti sestavni del cene odstotke več kot pri drugi, kar je vsekakor čudno, če izvira dotičen del od ene

in iste tovarne in je prišel po isti poti k nam.

Predvsem pa je treba obiskovalce radio-razstave opozoriti, da naj se malo dlje časa pomudijo na razstavnem prostoru ljubljanskega radio-kluba. Res je sicer, da tam razstavljeni prejemni aparati na prvi pogled ne vlečejo toliko kot oni krasno lakirani, ki jih razstavljajo trgovci. Ampak ravno pri prejemnem aparatu je zunanost več ali manj postranskega pomena. Glavno je dober sprejem. Naj si obiskovalci dajo razložiti vse, kar se tiče sestave prejemnega aparata: kolikšni so stroški, koliko časa se porabi za sestavo in kakšni so doseženi rezultati. Prepričali se bodo, da prvič za sestavo prejemnega aparata ni treba kakšnega posebnega strokovnega znanja in spretnosti, da drugič prejemni aparat lastnega izdelka ni več luksus, ampak si ga danes lahko privoščijo že vsak proletarec, in tretjič je prejemni aparat vse kaj drugega kakor gramofon. Naj se obiskovalci ne dajo odbiti od res visokih cen kompletnih prejemnih aparatov različnih znamk. Tu je treba plačati tudi znamko, in to čisto več stane kot vse ostalo. Zatečejo naj se k starosti naših radio-amaterjev. G. Jakopič, in ta jim bo povedal in pokazal, da se da tudi z majhnimi sredstvi ogromno doseči.

Zagrebska oddajna postaja

Končno je oddajna postaja v Zagrebu popolnoma zmoučurana in ima 350 wattov v anteni. Kljub tej razmeroma majhni energiji pa jo sprejemajo v nekaterih delih Evrope jako močno in čisto. Sprejem je v vzhodni smeri v splošnem slabši, proti zapadu pa je zagrebska postaja že večkrat dosegla naravno rekordne razdalje. Kar se tiče Ljubljane, smo glede sprejema ostali pri starem. S tročevnim aparatom jo je mogoče zdaj pa zdaj doseči v slušalnih, za zvočnik ne zadostuje niti štiricevni aparat. Pač pa je treba priznati, da je produkcija zagrebske postaje naravno sijajna in v tem oziru vzdržljiva konkurenco z mnogimi močnejšimi oddajnimi postajami v Evropi.

Kljub temu, da nam domačinom postaja v Zagrebu ni postala to, kar smo od nje pričakovali in kar bi nam morala biti, vendar pa je v inozemstvu močno dvignila naš ugled in to je tudi nekaj vredno. Dnevno prihajajo na ravnateljstvo radiofonske družbe, nešteti dopisi iz inozemstva, ki javljajo krasen sprejem zagrebske postaje v teh in onih krajih. Javljajo iz vseh kotov Evrope, oddaljenih več sto kilometrov, o močnem spreje-

mu z eno- in dvočevnim aparatom. Kar se tiče čistosti in pristnosti zvokov, primerjajo zagrebsko postajo z Rimom, Bernom in še nekaterimi drugimi evropskimi oddajnimi postajami, ki slovijo splošno po najčistejši modulaciji.

Angleški kapetan Plugge, ki je v svrhu proučevanja radiofonije pred kratkim prepotoval vso Evropo, se je o zagrebski oddajni postaji tudi jako laskavo izrazil.

Postaja sama pa se nahaja, žal, v jako težavnem finančnem položaju, ker ne dobiva nobene državne podpore. Okrožje zagrebske oddajne postaje sega 150 km okrog Zagreba in v tem okrožju se nahaja danes 2500 radio-abonentov, v pretežni večini se nahajajo ti seveda v Zagrebu samem, ker tam lahko sprejemajo z detektorjem. Vsa ostala država pa spada pod območje beogradske oddajne postaje, ki niti za lokalni sprejem ni kaj prida. Od predplačil omenjenih 2500 abonentov zagrebske oddajne postaje pa pobere še država 65 odstotkov. Jasno je torej, da z ostalimi 35 odstotki zagrebska oddajna postaja ne more vzdržati programov, ki je izvajajo v studiu, ki ga predstavlja zgornja slika.

vrat k salonu. Tam je stala gospa Wolf. Vprašala naju je, kako se počutiva, da jo zelo veseli najin prihod, da veseli specijelno njenega moža najina navzočnost in da upa, da se bova imela prijetno... Tudi hčerko mi je predstavila... Spet sem bil v salonu, kadil cigarete in pil drugo »rundo« koktejev... jaz in moj znanec... Tudi to ne bi bilo nič čudnega in hudega, celo »reizend« se zdi lahko po tretjem kokteju z udevanimi višnjami...

Ogledal sem si po tem drugem sprejemu zbirke porcelana iz vseh strani sveta, starinske fayence, belgijske in iz Ševra in priromal zopet pred vhod... Pred vhodom, kakor že znano, stoji gospa Wolfova v prekrasnih toletih... Še vedno... Poda mi roko, nasmehne se ljubezljivo in vpraša, kako se počutim, da jo zelo veseli moj prihod, da veseli specijelno... tu sem ji segel v besedo... Segel sem ji v besedo in to ni bilo vlijudno od mene ki sem bil gost. Segel sem ji v besedo zato, ker če bi ji ne bil segel v besedo, bi se zasmel na glas, kar bi gotovo ne bilo posebno uljudno, to pa zato, ker sem bil gost... Torej pri besedi »specijelno« sem ji segel v besedo in ji dejal, da tudi mene veseli, da se čutim počaščenega in da ne vem od kod to

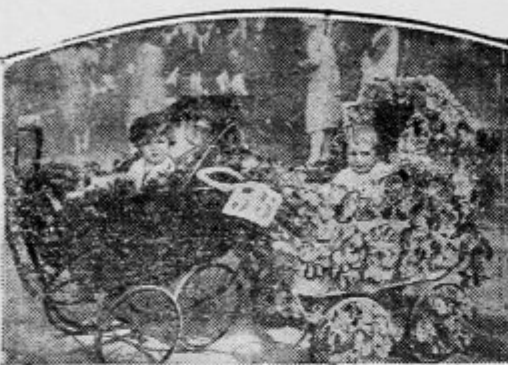
odlikovanje, da sem točno tretjič sprejet... Povedal sem to zelo dobro, da bi moj kronist morda ne dvomil o tem, in gospa Wolf se je z menoj vred smejala na glas in rekla, zakaj ji nisem tega že prej povedal, da sem »ein Schlimmer« in da je vsa zadeva »reizend«.

Nato sva pila skupaj kokteje in gospa Wolfova je dogodivščino pripovedovala, pa se oglasi Aravantinos, star Berlinčan: »Gospa Wolfova, veste, mene ste sprejeli točno štirikrat: po Vašem štetju je danes navzočih v vaši hiši preko štiristo gostov — če bi bil deležen vsak take pozornosti.«

Taka je bila reč z gospo Wolfovo in menoj. Nekoliko mistike, nekoliko modrosti: raje večkrat, kakor sploh ne! Tudi cigarete so bile odlične in kokteji brez konkurence — »reizend«... Pri meni v dnevniku pa stoji zapisano: Berlin 31. julija 1926. Bil sprejet od gospe Wolfove-trikrat... In to je most spomina na večne čase... Brez koktejev...

Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Iz življenja in sveta

Konec počitnic pariške dece.

Rekord vseh rekordov

5200 kilometrov v enem samem poletu, brez pristanka!

Francoska avijatika si od dneva do dneva spleta nove lovorike.

Sele dva meseca sta potekla, kar sta brata Arrachart poletela iz Pariza v Bassoro (Perzijski zaliv). Razdalja med njima 4375 kilometrov in letalca sta jo premerila v enem samem poletu, ne da bi medpotoma kje pristala. Dobre štiri najst dni pozneje sta letela Girier in Dordilly iz Pariza v Omsk (Sibirija, 4715 km), tudi v enem poletu. In zdaj čitamo v pariških listih vest, da sta francoska letalca poročnik Challe in ka-

let brez pristanka. Dejstvo, da drža vse te rekorde Francozi, dokazuje, da so še vedno francoski avijatiki najboljši na svetu.

3. in 4. februarja 1926, sta letela Arrachart in Lemaitre iz Etampesa v Villo Cisneros (Rio de Oro): 3166.300 km.

26. in 27. junija sta preletela brata Arrachart razdaljo Pariz-Bassora (Perzijski zaliv): 4375 km.

14. in 15. julija: Girier in Dordilly iz Pariza v Omsk (Sibirija): 4715.900 km.

31. avgusta do 1. septembra: Polet Challa in Weisera z Pariza v Bender-Abbas (Perzija): 5200 km.

Sadje — izvrstno sredstvo za zobe

Ljudje, ki so prijatelji enostavnega naravnega življenja in uživajo v pretežni meri sadje in zelenjavo, imajo navadno dobro razvite in ohranjene zobe ter tožijo le redkokdaj o zobnih bolečinah. Prirodopisci pripovedujejo, da imajo najlepše zobovje ljudje v južnih deželah in da je najti pri teh narodih, katerih hrana sestoji v pretežni meri iz sadja, le redkokdaj pokvarjeno zobovje.

Razlagajo si to na ta način, da prihaja sadna hrana, katero premele človek z zobmi, do vseh koticov in vrzeli med zobovjem, kjer uniči sadna kislina vse klice, ki ustvarjajo plodna tla za razpadanje zob. Sadna kislina torej čisti zobe in onemogoča celo nabiranje zobnega kamna in bolečin, ki so z njim v zvezi. Sicer pa vpliva baš sadna kislina zelo blagotvorno na zobne bolečine.

Higijeni, ki so že zdavnaj spoznali blagodejni vpliv sadežev na človeško zdravje, priporočajo posebno jabolka, ki so dobra zlasti zvečer, preden ležemo k počitku. Matere naj bi že v ranih letih začele navajati svoje otroke na uživanje jabolka. S tem bodo pripomogle k krepkemu fizičnemu razvitku celega organizma, posebno pa še zobovja, ki je za prebavo tako izredne važnosti.

Miss Cook,

žena tajnika »Zvez britanskih rudarjev«, ki jo je organizacija poslala v Rusijo, da izprosi od sovjetske vlade denarno pomoč stavkujočim.

Pariški ribiči in izletniki

(Pismo iz Francije.)

Ob vročih soparnih poletnih dneh je Pariz pravo peklo brez najmanjšega vetra in rosice. Odpiram usta kakor riba, požiram bencinski smrad in mislim, da so milijonska mesta pravi zločin: kako krajšajo življenje in morijo otroke. O, zelena pravljica moje domovine; pljuskanje velikanskih somov v globokih tolmih lepe tople Kolpe, skakanje pisanih postrvi v krasnih savinskih potokih, frfotanje divjih rac in šepetanje sivega trsa na Cerkljskem jezeru! Koliko lepih krajev je ustvaril bog, jaz pa sedim kakor priklenjen v Parizu in gledam, kako se igrajo slabotni otroci z umazanim peskom v jetičnem parku. Hudo je! A Francozi pravijo: »Vsa ki stori, kar more!« Če ne morem domov, grem pogledat vsaj Seino, Marno, Oiso.

Ob nedeljah se poda v vodo najmanj en milijon Parižanov. Promet je sijajen: na kolodvorih ni gneče in nikomur ni treba stati v vlaku. V dveh urah smo že izven Babilona, kjer se blišči reka na solncu in ne smrdi po avtomobilih. Smešno mestice ob reki je polno trnkov in odic, kakor da stanujejo tu sami ribiči. V vsaki trgovini lahko dobite kobilice, črve in vabo. Vsedite se v čoln in pogledite okoli: vsa reka desno in levo je premrežena bambusovih palic, ribiči sede eden ob drugem. Na tisoče ribičev je vsako nedeljo ob Marni, vsi čakajo, da vjamejo kakor mezinec drobnega kapelina, malo belico, revnega smuča. Drugih rib ni v bližini Babilona. V primeri s Savo in Dunavom so francoske reke beraško uboge na prebivalcih. Kamor seže oko, je voda kakor mrtva. Nobenega pljuska, nobenega kroga in nobenega upanja na uspeh. Ko sem potegnil mikroskopično ribico, so me gledali z zavistjo sami bradati gospodje s krasnimi spinning-

Allan Cobham

največji angleški letalec, ki je nedavno poletel iz Londona v Avstralijo.

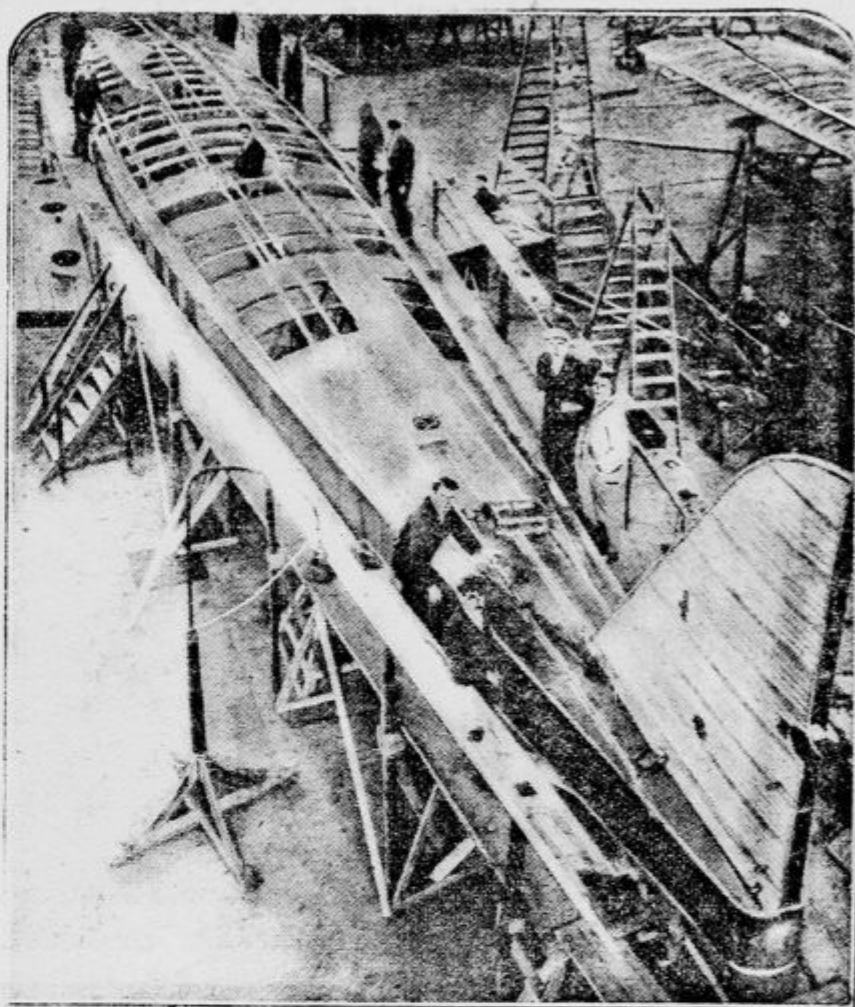
Letalca Challe (zgoraj) in Weiser

petan Weiser preletela 5200 kilometrov: od Pariza pa do Bender-Abbas (Perzija).

Drzna letalca sta se vzdignila v zrak 31. avgusta ob 6. uri 20 minut in sta prispela v Bender-Abbas 1. septembra ob 9. uri 40 minut zapadno evropskega časa. Letela sta torej brez prestanka 27 ur in 20 minut, kar je že samo na sebi lep rekord. Ta rekord pa je še mnogo pomembnejši, če upoštevamo, da sta v tem času preletela 5200 kilometrov! Povprečno sta torej vozila s hitrostjo 190 kilometrov na uro.

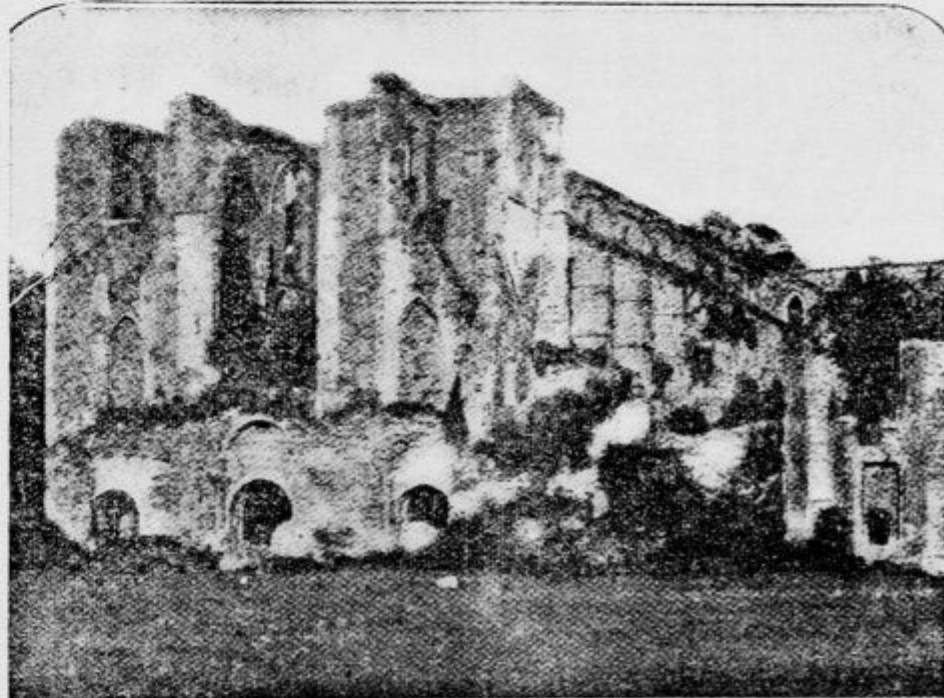
5200 kilometrov je natančno ista razdalja kakor od Bresta (na zapadni obali Francije) pa do Newyorka. Polet obeh Francozov izpričuje dovoljno, da Amerika ni več tako oddaljena od Evrope, da je ne bi mogli doseči v enem samem poletu z aeroplanom. Kakor vse kaže, ni torej daleč čas, ko bo mogoče realizirati reden promet med obema kontinentoma s pomočjo letal.

V naslednjem pričujemo vrsto rekordov, ki so bili doseženi, odkar službeno obstoje disciplina »premočrtni po-

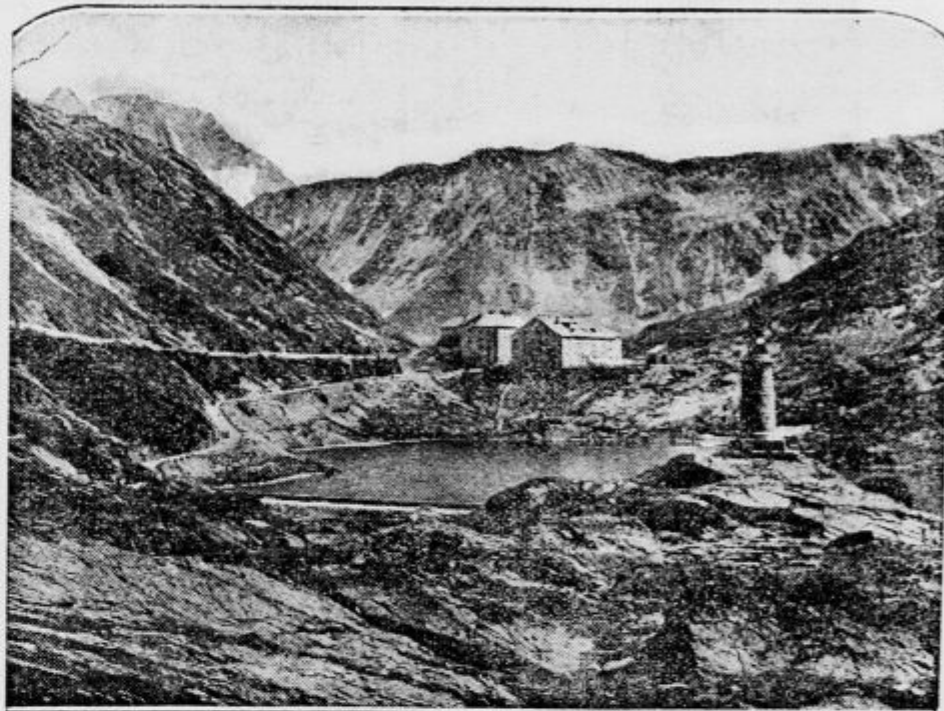
Trup hidroplana-velikana »Superwal«

Letalo grade Nemci v Friedrichshavnu in je namenjeno prometu med Cadixom in Buenos Airesom. Opremljeno je z dvema motorjema po 1000 konjskih sil.

Razvaline starodavne opatije v Villersi (Belgija),

ki so jo kupili cisterijanci iz Soligny-la-Trappe in jo nameravajo zopet restavrirati

Na Velikem Sv. Bernardu (2500 m visoko)

Hospic in jezero.

Georges:

Znameniti Slovenci

Gostje te mize so zahtevali, da se luč prižge, ker je tem. Natakara je rekla, da pred peto ne sme prižgati, in naročili so ji, naj pokliče gostilničarja. Prišel je gostilničar, velik, čokat mož okoli 50 let, nasmešljivega obraza. Povedal jim je, da gre grobovničarji besedami, da je zunaj še dan, da še tri ni ura in da podnevi ne bo žgal luči, in je odšel. No, pa gostje so si hitro pomagali. Dr. Zalar je zginil in se kmalu prikazal s hlevsko laterno, ki jo je postavil na mizo. Svetlobe ta luč sicer ni dajala, kajti da gori, se je poznalo samo po tem, da se je kadila in da je bil cilindar gorak, vendar je bilo omizje vse srečno, da je jezilo ostrirja, ki se ni več prikazal, dokler niso prižgali električne luči.

«Tamle, onole mizo pa zasedejo po navadi »Lari«, je pojasnjeval Dreja, kazaje na dolgo mizo na drugem koncu sobe. Niso sicer vsak dan tukaj, ampak ob takim vremenu radi pridejo sem.»

«Kdo pa so ti, Lari?»

«To so vrhovi naših znanosti, umetnosti, literature, financ itd. Gostilni-

čar jih je že večkrat vabil v tretjo sobo, pa so rekli, da med filistre, oziroma tja, kamor hodi tista pošterkana in polmana inteligenca, ki ni zmožna, si drugače pridobiti ugled, nego s svojo zunanostjo in s svojim lesenim in visokonosnim obnašanjem, ne gredo.

Več, tja hodi sama visoka gospoda, tako visoka, da ji gostilničar kljub svoji neuljudnosti sam streže, dasi imajo vsi dosti raje žensko postrežbo... Ino, zdaj veš vse, kar je znamenitega v tej gostilni. Ura bo kmalu tri, Skočir in njegov prijatelj pa sta točna. Samo to te opozarjam, da se ne boš smejal pri našem pogovoru. Da se boš laže modro držal, ti povem, da sva z gospodom Skočirjem zmenjena, da mu danes »prinesem« nekaj znamenitih Slovencev. Kakšne sem nabral, boš že slišal.

«Samo to mi še povej, zakaj se pravi tukaj pri »Zavrženem angelu«.

«A, tako. Na to sem bil pa popolnoma pozabil. Prav za prav pravilo pri »Zavrženem angelu« samo gostje, ki sem zahajajo, drugače je ostrir znan le pod imenom, kakor se piše, namreč Miklavž Trdina. Toda v mladih letih je hodil kot rokodelce po tujini, zlasti po Nemčiji, obiskoval je razne kurze in predavanja in se je bogve kje nale-

zel nazora — saj morda je bila to le njegova gostilničarska izkušnja — da izvira človeški rod iz zavrženih angelov in ta svoj rod vriva on pri vsaki priložnosti. Zato mu pravijo »Zavrženi angel«. Je pa precej šolan in ne nujen.

Stalno omizje se je vedno bolj polnilo in postajalo bolj in bolj živahno. Ura je bila točno tri, kar se druga vrata odpro in v sobi stopita dva bolj postarna, toda prav nič skučena moža in kreneta naravnost k najini mizi.

«O, gospod profesor, že tu?» pravi starejši od njiju, »nisem pričakoval, da boste tako zgodnji, oprostite!«

Profesor Pipan je znil običajno frazo, nakar smo se po slovensko — tako da se nismo nič razumeli — predstavili in sedli. Bila sta Martin Skočir in Konjarslav Ozéj. Če bi že prej ne bil ugenil, da je starejši gospod, ki je profesorja nagovoril, Skočir, bi bil zdaj z lahkoto dogmal, da je mlajši od njiju Ozéj, kajti komaj je sedel, je že privekel iz žepa dva stroka česna in ju položil na mizo. Zdelo se mi je, da je to gospoda Skočirja spravilo pred mano v nekako zadrego in menda zato, da bi svojemu prijatelju že na jeziku zavezal njegovo protialkoholno teorijo, je brž vprašal:

«No, gospod profesor, ali ste mi nabrali kaj znamenitih Slovencev, kakor ste mi bili obljubili?»

Videti je bilo, da je gospod Ozéj sila odprte glave, kajti takoj je razumel svojega prijatelja in molčal. Dreja pa je začel:

«Nekaj sem jih že nabral, ne vem pa, če Vam bodo všeč, gospod Skočir. Veste, jaz nisem v takih stvareh tako več kakor Vi in moje dokazovanje je precej pomanjkljivo in na vsak način ga boste morali Vi dopolniti, kadar objavite te znamenite Slovence.»

«Z veseljem, gospod profesor. Sicer se pa na Vas popolnoma zanesem.»

V tem se druga vrata odpro in v sobo stopi pet ali šest gospodov in sede za dolgo mizo ob nasprotni steni od stalnega omizja. Bili so »Lari«, kakor me je Dreja opozoril, kar sem bil pa že sam ugenil, kajti iz prve sobe je pridiral »Zavrženi angel« in brž žgal električno luč. Zdelo se mi je, da so vedeli za Pipanov sestanek, ker so mu skrivaj pomežiknili.

«Eden najstarodavnejših Slovencev je bil Homer...»

«Pa ne mislite menda tistega, ki je spisal Ilijado in Odisejo?» To bi bilo silno zanimivo.

«Seveda mislim njega. Saj Slovanov

v devetem stoletju pr. K. nemara res ni bilo še v Evropi, toda posamezniki so prav gotovo bili. In jaz trdim, da je bil tak posameznik tudi Homer. Le poslušajte me. Kakor je znano, se je sedem grških mest potezalo in pripravilo za čast Homerjevega rojstnega kraja. To je dokaz, da ni bil iz Grčije doma, kajti ni vlag, da bi se ne dalo za tako slavnega moža dognati, iz katerega kraja je. Torej je bil tujec in sicer Slovenec. Saj poznate njegova dva opa?... Poznate... Dobro. Le pogledajte, kakšni so njegovi junaki, ali niso popolnoma taki, kakor smo Slovenci? In sicer povsod in zmeraj, kako se kujaje, kako se divje pretepajo, če je treba; kako se cimerijo in jokajo, kadar jih kaka nesreča zadene; kako jedo in popivajo, kadar počivajo itd. Ali bi mogel kdo, ki ni sam Slovenec, svoje junake tako popisati? Jaz mislim, da ne. Potem je pa Homerja spoznati za Slovence že po imenu. Priimkov kakor Holmar, Humar, Kumar in podobnih je še danes polno, posebno na Goriškem. Potem na še nekaj. Homer je bil pevec, torej muzikaličen mož. Ali verjamete, da se muzikaličnost podeduje?...»

«Hm. Morda imate prav,« je rekel gospod Skočir, »ampak kdo nam bo to verjel, da je bil Homer Slovenec?«

odcami, mrežicami za podpiranje, umetno vabo, ki se trosi povrhu vode. In vendar lovijo Francozi vsako nedeljo tudi po zimi. Ribarstvo je tukaj najbolj razširjen sport in tudi ne stane preveč.

Francoška vlada razume, da je potrebno privoščiti tudi ubožnim slojem izlet v naravo, ne pa v gostilno in kinematograf. Ribarstvo je radi tega prosto državnih in občinskih davkov. Vsak državljan sme loviti na trnek tudi v zasebnih vodah (t. j. v rekah in jezerih, seveda pa ne v ribnikih, kjer se umetno goje ribe). V tem oziru so Francozi bolj demokratični, kakor mi, kjer vzame ljubitelju vsako veselje do ribolova križev pot od enega lastnika do drugega.

Francozi se odpeljejo ponavadi na ribji lov ena famile: mož s svečano čaka na uspeh, žena plete nogavico, otroci z domačim psičkom se igrajo v travni kozolce. Včasih »podreže« mož odico in tedaj žena začudeno vpraša: »li morde?« — »Manque (šla je)!« Ob 12 uri obedujejo kar ob reki. Nad ognjem vre kava, gospodinja razloži sir, maslo, mrvlo pečenko ali tudi pogret ragout v kozici, čokolado in vino. Francozi jedo dobro in obilno. Po kosilu vsi spe, po spanju se kopeljejo. Ribji lov je bolj preteza, pravzaprav so to ceni, demokratični izleti v naravo. Veliko rodbin odide z doma že kar v soboto in prenoči na obrežju v lastnem šotoru. Prava posebnost teh izletov pa je pomanjkanje pijancev. Vsi so zadovoljni, vlnudni in tihi. Nihče ne poje (nikoli še nisem slišal, da bi Francozi pili na izletu v zboru). Njih navade se razlikujejo od naših. Zato pa cvete ljubimkanje. Francozi srednjih slojev in tudi delavci se objemajo in poljubujejo ter se ne zmenijo za stotine priči. Poljubuje se mladi svet tudi javno v vozu električne železnice, v kinematografu in na ulici... V splošnem so ti izleti na reke dobro vploda. Vsaj enkrat na teden so rešeni ljudje pariške more in se spomnijo na gozd, vodo, travo, solnce. Mi pa smo premalo evropski: nikoli ne občutimo toliko domotožja, kakor sredi nedeljskega »uživanja« Parizjanov. O, zelena Stajerska, solnčna Dolenska in kristalne planske vode naše domovine!

Ljubo zdravje

Neka, sicer zdrava dama je vprašala znamenitega zdravnika Wirthova, kaj naj ji, da si ne bo pokvarila žolodca. »Ne bojte se!« ji je odgovoril profesor. »Jejte vse, kar hočete, samo ne preveč in opuščajte, kar vam ne diši. Če pa si pokvarite žolodec, ne jejte ničesar, dokler vas ne bo pritisnila lakota!« Ta preprosti nasvet temelji na globokem poznavanju narave.

Zakaj nima nikdar črevesnega in žolodnega katarja volk, najbolj požrešna žival? Zato, ker ne je, če ni lačen. Katarje imajo samo domači psi, ki žrejo vse mogoče stvari ob vsakem času po zgledu gospodarjev. In tudi bolni pes bo zmeren, dokler ne bo ozdravel. Poslušaj pač svoj nagon. Pri ljudeh pa je instinkt lakote nadomestila pamet. Nihče izmed zdravih ljudi se ne brani merice piva ali žganja ter seveda ne ve, kadar zbolijo, odkod je prišla bolezen. Ali so vedno pametni oni, ki delajo nasprotno?

Neka gospodična Lansing, bogata edinka znanega bančnika v San Francisku, je v zela leta 1919, za moža odvetnika Harrisa. Srečna zakonca nista imela otrok in to ji bila nesreča za oba, ker sta si želela potomstva. Po petih letih pa je rodila gospa Harrisova lepo zdravo dekletce in veselje je bilo nepopisno. Skrbna mati je zabranjevala v hišo vsako meso razen bele kurenine. Začela je kuhati špinačo in nadomestila pivo, oziroma vino s slatinsko vodo. S tem je mislila ojačiti zdravje družine in preprečiti bolelost drage hčerke. Gospod Harris jo je ubogal, dasi ni maral špinače in je težko pokrešal tobak. Pristal je tudi na preselitev v Los Angeles, ker njegova gospa ni hotela ostati v San Francisku, kjer večkrat razsajajo otrške bolezni. Preselili so se torej drugam, — pod blago podnebje, vzeš stanovanje v dragem sanatoriju in gospa Harrisova je začela neizprosno vojno z mikrobi. Razkužila je dnevno stanovanje in vsako stvar, s katero je imel opretili otrok. Prepovedala je za vselej črni, da bi se približal hčerki, ker bi jo lahko okužil z bakterijami.

»To naj nas ne briga. Homer je Slovenec za nas, za naše otroke in za naših otrok otroke. Mi Homerja, sploh slavnih mož kratko in malo potrebujemo. Sicer pa delajo drugi narodi prav tako. Imel sem v rokah nemško svetovno zgodovino, kjer so se vsi narodi, ki so kdaj napadali prvotno slovensko državo (Galci, Cimbrji, Tevtoni, Longobardi itd.) imenovali kar: die Deutschen. Gospod Skočir je molčal, gospod Ozéj pa je pripomnil, da če Homer res popisuje ljudi, ki so radi pili, potem je bil gotovo Slovenec. Gospod Skočir ga je razsvetlelo pogledal, potem pa vzel iz žepa beležnico in si zapisal Homerja med znamenite Slovence.

»Drugi velik mož, ki je bil tudi Slovenec, je ustanovitelj budizma — Buda. Od kod je prišel in kje se je rodil on, oziroma njegovi predniki, je postranska stvar. Da je bil Buda slovenskega pokolenja, se da dokazati iz njegovega nauka in iz njegovega imena. Kako vodilno misel ima Budov nauk?... Prosim, gospod Skočir, le ne učeno, sicer ne pridemo nikamor... Ves Budov nauk se da prav po domače povedati: z enim samim slovenskim stavkom: »Vse skupaj je ena figa«. Prosim Vas, ali ni to popolnoma slovenska vera, ki se (zlasti med inteligenco) tembolji širi, čim dalje

Ubogi mož jo je ubogal leto dni, potem pa mu je postala paznost nadležna. Prigovarjal je ženi, naj ne bo smešna, a to vse ni nič zaleglo. Zaman so trdili poklicani zdravniki, da mati otroku več škoduje kakor koristi. V svojem strahu za ljubljeno dete je živela mrs. Harrisova kakor nuna in razkužila vse in vsakogar. Nesrečni soprog se je končno uprl in pobegnil nazaj v San Francisko. Mesec dni pozneje je zahtevala žena ločitev, »ker je mož brezvestno zapustil ženo«.

Po dolgih brezuspešnih pogajanjih je prišla zdaj zadeva pred sodnijo v Los Angelesu. Nesrečni odvetnik je prisegal s solznimi očmi, da vroče ljubi ženo in obožuje otroka in da je utekel od doma z bolečim srcem edino vsled neznanega razkuževanja. Počutil se je sredi higijene kakor kaznienec v Sing Singu. Sodnik je odbil prošnjo žene za ločitev, ker ni našel nobene krivde na možu in mu je dovolil le bivati zase brez ločitve. Ubogi mož, oziroma oče bo čakal, da sreča pamet njegove žene, ali pa, da bo hčerka sčasoma pametnejša kakor je mati. Toliko gorja povzroči včasih pretirana higijena!

Usmiljena srca

Lani so imele angleške dame čudno modo na kače in sicer redke, tropične, pestro pisane kače. Prišle so na obisk ali se pelje s svojimi ljubljankami kar na roki ali okoli vratu. Kače so morale jesti in londonski »naturalisti« (trgovci z živalmi) so takoj začeli prodajati žive žabe. Imeli so jih v velikanskih steklenih posodah, ki so stale navadno zunaj na hodniku pri vходу v trgovino, da bi videle gospe takoj, kje lahko dobe hrano za svoje ljubljence. Nekoč je šel mimo take trgovine član društva za varstvo živali. Videl je žabe v vjetništvu, se razburil in tiral naturalista pred sodnijo, češ da mrcvari živali. Zabam je bilo namreč pretesno v posodi. Naturalist je zaman dokazoval, da ne redi žab, temveč da jih prodaja za prehrano kač. Če požre gad živo žabo, je to njej nedvomno še bolj neprijetno kakor če sedi v kozarcu. Tožitelji je upeševal to dejansko stanje, a je vstrajal pri svojem mnenju: dokler niso žabe poledene, naj uživajo življenje in naj ne bodo stisnjene kot slaniki v sodu. Naturalist je plačal pet funtov globe.

Letos se je zavzela postava za jegulje. Neki mestni svetnik je namreč prišel po pečenko na trg. Jegulje so na Angliškem narodna jed, a Angležji ne uživajo jegulj v omaki po načinu »brodeta« naših Dalmatincev, temveč jih spečejo v testu. Vse angleške kuharice vedo, da je treba sleči jeguljo iz kože kar živo, sicer izgubi meso dober okus. Naš mestni svetnik je bil seveda nasprotnik podobnega barbarstva in je poprosil branjevko, naj mu takoj iztepi jeguljo. Na veliko razburjenje kupca je to storila okrutna žena, ne da bi prej odrezala živali glavo: razparala je trebuh kar živi jegulji. Morala se je seveda zagovarjati pred sodnijo radi »mrcvarjenja« kuhinji nameniene žrtve. »Saj odrežem navadno jeguljo prej glavo in šele potem jo osnažim.« se je zagovarjala trgovka, »a danes sem tako nekako raztresena«. »Le pomislite, da bi bili vi na mesto uboge živali.« je razburilno ugovarjal gospod nadzornik. »Morali ste vedeti, da je pretrpela jegulja, preden je poginjala, poklenske muk«. Branjevka je plačala 10 funtov globe. Zdaž so žabe in jegulje sigurneje in lahko pričakujejo usmiljene smrti. Žal niso deležne te dobrote ostrige, katere pogoltnejo ljubitelji kar žive. Prej ko slej trpe tudi morski raki, katerih je vedno polno na angleškem trgu. Vržejo jih namreč žive v krop in se mučijo kakor grešniki v peklju.

Lambate, delavska četrt v Londonu, ima seveda levičarski mestni svet. Mr. Charles Jones, občinski svetnik v Lambateju, je socialista in celo pristaja rdeče Moskve. Razven tega pa je, kakor izhaja iz koledarja lambatske občine, »vegetarijanec, nasprotnik cepjenja, nasprotnik vivisekcije, član društva za varstvo živali in popoln abstinent«. Ta zaslužni mož je izročil zdaž londonskemu parlamentu protest proti »divji zabavi buržujskih kapitalistov: zoper lov na lisce«. Seveda trpi lisiak, katerega ženejo lovski psi. A neki kapitalist je vprašal mr. Jonesa, zakaj ne obojja tudi priljubljenega sporta angleških de-

lavcev: lova na podgane? Ti spustijo namreč na podgane posebne terijerje, ki na njej poskušajo svoje zobe. Če je podgana pogumna, lahko psu odgrizne nos, gotovo pa podleže drugemu in tretjemu napadu. Odgovor mr. Jonesa je bil povsem nepričakovan. Izjavil je, da imajo proletarci itak premalo veselja, lov na podgane je torej upravičen. Kapitalisti so hinavci, uživajo življenje na vse kriplje in bi lahko pustili lisce na miru...

Neangleški čitatelji bodo seveda vprašali, kdo je končno hinavec. Žal je znana hlinjena, neiskrena čednost tkzv. »cant«, neločljiv del angleškega značaja. Vendar bodimo raje kar tihi. V Ljubljani je malo slišati o zaščiti živali. Naši psi in posebno pretežno otovorjeni konji so včasih resnični mučeniki. Na trgu ponujajo za noge zvezane piščance in jih vihtijo po zraku z glavo navzdol, ne da bi kdo pomislil, kako je to grdo. V tem oziru moramo prehoditi še dolgo pot, ker je usmiljenje do živali veren znak srčne izobrazbe in kulturnega napredka ljudstva.

V pižami na Lidu

Smrt 150letnega vojščaka

Londonske novine poročajo iz Tiflisa, da je te dni tam umrl Andrej Nikolajevič Smith, o katerem pričajo dokumenti, da se je rodil 6. avgusta 1776 in da je torej ukaal ravno 150 let.

Smith je bil potomec angleške obitelji, naseljene v Tiflisu. Leta 1812. se je udeležil vojne proti Napoleonu in je dosegel naredniški čin. Sodeloval je še nadalje v raznih bitkah. Ranjen je bil trikrat in sicer: leta 1828. v Dibičevem pohodu na Balkanu v desno nogo, leta 1832. v poljski vstaji v levo uho ter končno 1854 v krimski vojni v glavo. Večkrat odlikovan je bil odpuščen iz ruske armade leta 1854. ter je užival pokojnino do leta 1916.

V civilu je bil Smith precejšen pustolovec, navajen pomanjkanja in trpljenja, a je navzlic temu tik do smrti ohranil duševno in telesno svežost. Še zadnje dni je zahajal sam na kratke sprehode, opiraje se palice. Sluh mu je

Nedeljski lovec

— Mislim, da nisem ničesar pozabil; puško in naboj imam, nahrbtnik tudi, psa tudi...
— Ali si pogledal, če imaš zadosti denarja seboj?

bil popolnoma čist, na obeh pa je nosil močna očala. Čitati ni mogel, ker je bil nepismen. Njegovi sosedje zatrjujejo, da ga nikoli niso videli popiti kapljice alkohola ali pušiti tobaka. Pač pa je rad njuhal. Njegovo življenje je potekalo skozi tri stoletja in mož je ukaal rekordno starost — brez Voronova.

Cepljenje oči

Dr. P. Chibret (1844. do 1911.) je 1884. vcepil kunčvo oko neki gospe, ki so ji bili poprej izrezali ranjeno zrkljo. Operacija, napravljena zgolj iz estetskih razlogov, je splošno dobro kazala, pozneje pa se je začelo oko gnajiti in treba ga je bilo zavreči. Chibret je dolgo hranil svizca (marmotico), misleč, da utegne z njegovim očesom o priliki bolje uspeti nego z zajčevim. Leta 1914. so ameriške novine poročale o detetu s svinjskim očesom in se zgražale, kako je nespodobno, kazati svet otroku skozi prašičje oko. Tu pa je šlo v istini samo za del prasje beločnice ali roženice, vcepljene 9 letnemu dečku, ki mu eno oko ni služilo. Nadaljnje podrobnosti o tem primeru kakor o nekem sličnem iz leta 1923. niso znane. Ako je Matthay učinkovito prenesel oko s tritona (velike troblje) natritona, pa Guynénot opravičeno dvomi, da bi se podobno početje obneslo pri ljudeh. Operacija je nadvse kočljiva. Razen tega je križ za cepič. Ali se bodo zatekali k opici ali kakemu drugemu vretenčarju? Raznorodna cepitev obeta še manj uspeha nego istorodna. Vendar se poskusi nadaljujejo. Izid utegnemo doznati prej ali slej.

H. V.

Nevsakdanje oporoke

Ne mine skoraj leto, da ne bi čitali v nenavadnih, da včasih uprav bizarjih oporokah. Mi se jim čudimo, morda se celo zgražamo nad njimi. Prav po nepotrebnem. Svoje čase so pisali še vse drugače oporoke. Evo par primerov!

Ko je leta 1330. umiral Edvard I., kralj angleški, je poklical k sebi svojega najstarejšega sina, bodočega kralja Edvarda II., in mu je velel priseči, da bo izpolnil njegovo poslednjo voljo. Njegova volja pa je bila, da ga njegov sin skuha v veliki kadi, tako, da se bo meso ločilo od kosti. Potem naj meso pokopije, kosti pa naj shrani kot talisman proti morebitni vstaji Škotov. Edvard II. je z grozo poslušal očetovo oporoko in mu sivečano zatrdil, da jo bo izpolnil, toda ko je oče umrl, ga je lepo po krščansko pokopal, ne meneč se za očetov nasvet in ukaz.

Voditelj Čehov Jan Žižka je pred smrtjo prosil svoje prijatelje, naj njegovo truplo oderejo na meh in kožo napnejo na boben. »Kadar boste tolkli na tem bobnu, se bodo vaši sovražniki ustrašili in zmagovali boste nad njimi, kakor sem zmagoval jaz.«

Groj de la Mirandole, ki je umrl leta 1825., je zapustil vse svoje premoženje nekemu krapu, ki ga je redil nad dvajset let v svojem ribniku.

Neki bogati ameriški farmer je v svoji oporoki mislil v prvi vrsti na svojo zvesto oskrbnico, poleg nje pa je obdaril svojega psa, ki mu je nekoč rešil življenje. Obema je zapustil vse svoje premoženje z izrecno klavzulo, da mora oskrbnica do smrti oskrbovati psa in upravljati njegovo premoženje.

Leta 1776. je neki samotarec, ki si je z borznimi špekulacijami nabral 60 tisoč funtov šterlingov, zapustil vse svoje premoženje svojemu nečaku — pod pogojem, da prebije »srečni« dedič vsak dan eno uro na borzi. Nesrečni nečak je čez leto dni vrnil dedščino...

On: Kako pa je vaš oče zvedel, da sva za večerjati izprehod vzela njegov avto?
Zaročenka: Saj je bil on tisti možak, ki sva ga skoro povzela pri zapornicah!

Carigrad se modernizira

Ko je turški diktator Kemal paša prestavil turško rezidenco iz Stambula v Angoro, je dobro vedel za vzrok svoje odločitve. Cesarstva mesta le z velikimi težavami in polagoma pozabljajo na svoje vloge, ki so jih igrala v preteklosti. Nov čas pa zahteva novih ljudi in novega duha. Temu silno nasprotujejo tradicije, ki jih je treba izkoreniniti vsespod, kjer hoče kdo stavbo podreti do tal in sezidati na njenem mestu novo zgradbo.

Po zgledu ruskih sovjetov je tudi Kemal paša premaknil sedež turške države iz stare prestolnice drugam. Ostavil je Carigrad in se umaknil v Angoro. S tem činom je postal Carigrad privlačen posebno za tujce, kajti sedaj je mesto prosto vseh ozirov in lahko trguje s svojimi znamenitostmi, kolikor se mu poljubi.

Carigradžani se dobro zavedajo, da jim je mogoče živeti le od preteklosti in začenjajo z dovoljenjem angorske vlade odpirati vrata glasovitega saraja, ki postaja dostopen vsem ljudem. Odprla so se tudi vrata nekdanjega poglavarja črnih sužnjev v sultanovem harem, dalje kasarne, kjer so se vzgajali janičari in šole, kjer so se pripravljali za vstop v svet člani sultanove obitelji. V kratkem se otvorijo tudi bronasta vrata nekdanje sultanove rezidence, palače, v kateri so živele in mirle divne Cerkese in Gruzinke in kjer so evnuhi pomagali voditi politiko turškega cesarstva.

Saraj je bil izprazen še za sultana Abdula Medžida. Poglavar muslimanske države je preselil najprej v Dolmabagdže, potem pa v Jildiz-Kiosk. Le šola za prince in vojašnica za janičarje sta ostali v veliki trinadstropni hiši, polni samotnih celic, kjer je Turčija vzgajala fanatike svojega imperijalizma. Ti prostori so še danes izvrstno ohranjeni in so tudi v umetniškem pogledu nadvse zanimivi.

Jildiz-Kiosk, kjer je vladal zadnje čase sultan, sedaj ni več samotna kakor v prejšnjih časih. V njegovih prostorih je igralnica, urejena po vzorcu igralnice v Monte Carlu. Je pod nadzorstvom države in pomaga s svojo vedno dobro založeno blagajno jačati turške finance.

Rusko propagandistično letalo na Dunaju

Pisali smo že o propagandističnem poletu ruskega aeroplana »Proletarij«. Letalo je zapustilo Moskvo koncem prošlega meseca z dvema pilotoma na krovu. Iz Moskve je letel aeroplan najprej v Berlin, kjer se je spustil na tla, kmalu nato se je zopet dvignil, letel do Pariza, se tam ustavil in zopet dvignil zrak ter hitel v Rim, iz Rima pa na Dunaj, kjer se je spustil na zemljo pri Aspernu. Menda ni treba naglašati, da je na Dunaju pričakovala letalo velika množica radovednežev, med katerimi je bilo posebno mnogo prijateljev današnje Rusije. Navzoč je bil tudi sovjetski poslanik Berzine z ženo, prvi tahniki poslanstva dr. Jakovenko ter več zastopnikov avstrijskih oblasti.

Rusi so rabili za pot od Rima do Dunaja samo 4 ure in 12 minut. Letalo je vodil pilot Gromov, znan letalec, ki se je proslavil posebno s svojim letalom iz Moskve čez Peking v Tokio in nazaj. Gromov se je ustavil na Dunaju za moč čez noč in je nadaljeval naslednje jutro pot čez Prago in Varšavo v Moskvo. Letel je ves čas nizko in bil radi oblakov in megla samo 150 m nad zemljo.

— Mama, ali bi danes lahko dobil dva kosa torte?
— Seveda, dragi! Evo ti torte, prereži jo na dvojci!

smo od prevrata? Ali ne dokazuje to, da je bil Buda, ki se je upal tak nauk širiti, sin svobodnega rodu in sicer svobodnega slovenskega rodu?... Poleg tega je pa tudi priimek Buda popolnoma slovenski; na Goriškem je vse polno Slovencev s tem priimkom. Da je Buda slovenskega pokolenja, ni torej nikakega dvoma.

Gospod Ozéj je prikalil, ker se je spomnil najbrže na državno uradništvo in na svojo pokojnino, in iz istega razloga je zapisal gospod Skočir v svoj notes Buda za znamenitega Slovence.

»Slovenca, oziroma Jugoslovna sta bila nadalje rimska pesnika Horac in Ovid. Kako in po kaj so prihajali pripadniki raznih uradov, torej tudi Slovenci v rimsko državo, menda ni treba razlagati. Sili so vanjo prav tako in iz tistih razlogov, kakor pozneje v Ameriko, oziroma dandanes po vsem svetu. Da je Horac isto kakor hrvaški Gorac ali slovenski Gorec, je jasno. Horacovo pokolenje pa razodeva po vrhu še njegovo opevanje vina in njegovo preveliko nagnjenje do nje. Saj je znano, da je imel od same plače vse solzive in krmečljave oči«.

Gospod Ozéj je zadovoljno pritrdil. »Ovid je bil tudi pesnik in najbrže tudi iz slovenskega pesniškega rodu.

Kakega njegovega prednika, morda njegovega očeta, je župan ali starešina zapodil iz zadrage, ker ni hotel delati. Da so stari Slovenci pesnike, posebno dokler so bili živi, črtili in zmerjali s postopaci, pijanci in babjaki, je umljivo, saj še danes ni nič bolj, ko se štejemo med kulturne narode. Šel je torej tisti Ovidov prednik s trebulom za kruhom in se naselil v Italiji. Da je bil Ovid Slovenec, oziroma Slovan, se vidi dalje iz tega, ker so ga Rimljani prignali v Pontus ob Črnem morju, kjer so prebivali Slovani, in je bila tam najbrže njegova domovinska občina. Priimek Ovid je med Slovenci še danes ohranjen in sicer v cerkljanskem okraju na Goriškem. Tam je vse polno Obidov in Obidčev, pravilno rečeno: Ovidov in Ovidčev, kajti v tistih krajih izgovarja narod »v« za »b« boda (voda), bidim (vidim) itd.«

»Oprostite, gospod, profesor, da Vas motim. Do zdaj ste opisali štiri znamenite Slovence in trije od teh imajo imena, kakršna so večinoma po Goriškem. Kako to, da se taki priimki dobijo baš tam, ker se Slovenci stikajo z Italijani?«

Taki stari priimki se ne nahajajo samo na slovensko - italijanski, temveč na vseh naših jezikovnih mejah. Zakaj

je tako, Vam zdajle ne morem razložiti, tudi nimam pri rokah kakih lepih primerov, ampak res je tako. Sploh se pa o tem lahko prepričate, če pregledate v kakem Mohorjevem koledarju imenik udov.«

Gostilničarska soba se je med tem napolnila in šum je tako narastel, da je moral profesor Pipan precej glasno govoriti. Besede o Horacu in Ovidu je prav pozorno stregel tudi pesnik Felician in ko je bil Pipan končal, je navdušeno ploskal in mu prišel s polno čašo nazdravit. Silno čudno pa se je vsem zdelo, da je šel takoj nato spet sesti k svoji mizi, kajti znano je o njem, da ne neha zlepa, kadar začne trkati in nazdravljati.

Kaj pa, znamenitih Slovencev iz starega veka nič ne poznate, gospod profesor? Je vprašal gospod Skočir. »Ali ni bila morda Penelopa tudi Slovenka?«

Radoveden sem bil, kaj bo Dreja odgovoril, kajti ženske je on silno slabo sodil, dasi jih ni sovražil, raje narobe. »Težko,« je odgovoril, »pravzaprav nikakor ne, ne po imenu, še manj pa po značaju. Pomislite, da je bila Penelopa svojemu možu zvesta dvajset let. Sveatovna vojna je trajala komaj dobra štiri leta, pa še te večina ni mogla vzdržati. Penelopo je Homer idealiziral. Ta-

ko žensko si je on ustvaril v svoji fantaziji, ker si je take želel. Želel si je pa take zato, ker je bil najbrže varan v ljubezni ali pa celo v zakonu in to ga je najbrže pognalo od doma po svetu. Mogoče je tudi res, kar on pripoveduje o Penelopi, toda potem je morala biti strašno grda, kar pa zopet ne more biti, ker je bila vladarjeva žena in ta mora biti zmerom lepa. Slovenka pa bi utegnila biti Enejeva žena Krevsa. Kakor veste, so stari Slovenci dajali ženskam imena po znanosti, lastnostih, časih itd. n. pr. Zlatka, Ljubica, Nada itd. In Enejeva žena je zaslužila svoje ime, saj se je bila »zakrevsala« in izgubila na begu iz Troje. Tudi Jasonova nevesta je bila Krevsa in najbrže Slovenka, kar pa ni nič čudno, saj je Jason hodil pa naših kraih.«

(Nadaljevanje sledi)

Trgovina F. MERSOL nasl.

se nahaja sedaj Wolfova ulica 5.

Priporoča veliko zalogo rokavov, nogavic za dame, gospe in otroke. Čipke, vezanine, namizne, svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svila, bombaž Prediskarila. Ustanovljeno 1887.

Zdravstvo

Dr. Stane Zalec:

Visokofrekvenčni tok v medicini

Zivimo v dobi brezžičnega brzjozava in skoro ga ni človeka, ki bi ne vedel, da prenaša električni tok akustično energijo po širni zemeljski obli. Z epidemično hitrostjo se je raznesla po vojni beseda radio v najbolj oddaljene in hrbovitosti pokrajine in mnogo nasebilo je, ki le potom brezžičnega brzjozava žive z ostalim svetom vsak čas v stiku. Zato je tembolj zanimivo vedeti, da vrsto toka, ki je bila do pred kratkim časom splošno malo ali pa skoro nič znana, pozna medicinska že svojih trideset let, vsaj prvi postanki segajo v leto 1892.

Ko je naš rojak inženjer Nikolaj Tesla, ki je letos praznoval svoj sedemdesetletnico, iznašel visokofrekvenčni tok, je bil že tedaj pozoren na dejstvo, da te vrste tok nima na telo tistega dražljivega vpliva kot istomerni in izmenični tok, pač pa je opazil, da se tesena pod vplivom teh tokov poleg drugih učinkov tudi močno segrejejo.

Zdravniki so takoj začeli preizkuševati vpliv novega toka. L. 1892 je francoski zdravnik Arsonval vpeljal visokofrekvenčni tok v zakladnico medicine in imel navzlic jako primitivni in nepopolni aparaturi sijajne uspehe. Vendar pa so on in njegovi učenci smatrali toploto, ki se je pri tem tvorila, za neizogibno zlo in niso spoznali, da ravno to svojstvo v marsikaterem oziru izdatno pripomore k uspehom. Šele drugi znanstveniki so uvideli teoretični in praktičen pomen tega toplotnega pojava. Zeynek je kot prvi izjavil, da so Tesla-toki edino sredstvo, s katerim je mogoče telo v globlino pregrejeti. Mogel pa je doseči res dobre uspehe šele, ko je danski inženjer Poulsen izkonstruiral zboljšan aparat za visokofrekvenčne toke in nato v letih 1905 do 1908 ugotovil na več klinikah izborne uspehe na skoro popolnoma okorelih sklepih.

Tehniki brezžičnega brzjozava so se medtem neumorno trudili, kako bi izboljšali enakomernost visokofrekvenčnih tokov in tudi medicina si je želela izpopolniti aparatov, ki bi omogočali zvišati frekvenco toka na več stototisoč do milijon nihajev na sekundo. Res se je to posrečilo in danes imamo za diatermijo jako popolne aparate, ki ne povzročajo nikakega draženja ali bolečin, nasprotno, zdravljenje z diatermijo ni samo neboleče, temveč celo prijetno.

Kjer torej teče visokofrekvenčni tok skozi telo, tam se proizvaja, odporu dotične tkanine primerno, toplota. Tako zvišamo lahko temperaturo na 39 do 40 stopinj, ne da bi se koža močno segrela. Razumljivo je, kako velik vpliv ima tako razgrevanje posameznih telesnih stanic, ki si je tudi narava prizadeva doseči potom vročine, na bolezenske produkte, posebno še, ko so slednji navadno občutljivi za vročico kot pa zdrava tkanja. S poskusi v laboratoriju in na živalih je neoporečno dokazano, da se da potom diatermijo uničiti bakterije in te izkazuje se da z gotovimi omejitvami preneša tudi na človeško telo.

Na ožile vpliva diatermija v smislu razširjenja žil in boljše obtoka krvi; zato uporabljamo ta efekt pri raznih obolenjih ožilja (arteriosklerotična obolenja). Boljši in hitrejši pretok krvi pa odstranjuje iz organov bolezenske in dovaja novih imunskih snovi, saj je znano, da se te ravno v krvi nahajajo v velikih množinah.

Kot metoda, pri kateri se proizvaja toplota, pa deluje diatermija tudi proti krčem in bolečinam. Težke kolike ledvic, želčne kolike in črevesne krče je možno z diatermijo ozdraviti ali vsaj zmanjšati, da se jih da prenašati.

Prav posebno učinkovito se je izkazala diatermija po izkušnjah zadnjih let pri zastarelih vnetljivih ženskih boleznih ter pri različnih revmatičnih obolenjih sklepov, mišic in živcev.

Zvišamo-li produkcijo toplote in uporabimo koničaste elektrode, tedaj odmirje dotični del staničevja, ki smo se ga dotaknili; postopek, ki ga imenujemo elektrokoagulacija, uporabljamo pri odstranitvi znamenj, bradavic in sličnih kožnih madežev ter ima to prednost, da je neboleče ter da ni opaziti potem skoro nobenih brazgotin. Vrše se pa na ta način tudi večje operacije in priljubljen je ta metoda posebno v Angliji in Ameriki.

Po naključju je prišlo do tega, da se dovršuje fizikalni oddelek OUZD, ki bo opremljen med drugimi fizikalnimi sredstvi tudi z diatermijo, ravno ob času, ko praznuje duševni oče visokofrekvenčnih tokov Nikolaj Tesla svoj sedemdesetletni praznik. S tem pa da bodo tisočile deložne blagodejne uspehe njegovega dela, pa mislim, da mu bo najhvalejše oddolženo in mu je postavljen najlepši spomenik.

Končno naj omenim, da ni panoge v medicini, kjer ne bi žele ta ali on uporabljal diatermije, borem po uspehih pri boleznih, kjer se je izborna obnesla in Steinhach hoče na vsak način celo pomladati ljudi z njo, vendar pa moram priti v obrambo dobrega imena diatermije, da niti ta, niti injekcije in ne druge metode niso lečile za vse, temveč da ima gotove indikacije, ki niso nadnaravne, pač pa jih je treba poznati, če se hoče zajamčiti uspeh.

Zdravniška posvetovalnica

G. V. K. v V. N. Izkušnje uče, da se otroci še najprej osvobodijo te bolezni, če premeče zrak. V kakšne kraje pridejo, je precej postranska stvar; samo iz kraja, v katerem so boleli, morajo za nekaj časa. Seveda pa to ne velja, da bi se jih prešlelo v sosednjo vas. Nekaj razdalje je že treba; v vašem primeru morda Gorenjsko ali morskobal, in v sili morda tudi Pohorja ali Savinjske Doline. — Zgodnja leta hvalijo zdravilo, napravljeno iz neke mesofide rastline (drovca), katero spravlja neka tvornica za lekove pod imenom »Pilkac na trg. Zdravilo vam lahko napiše vsak zdravnik in vam ga lahko

dobavi vsaka lekarna. — G. B. Č. v D. a) Pred igranjem z ušigalimi kapicami otrok ni moči dovolj svariti. Oko, v katero se ob raznesitvi zarine tak drobce bakra, je skoraj vedno izgubljeno. b) Belina, ki je z njo napolnjeno dno kapije, je navadno pokalno živo srebro, ki je spojina živega srebra in pokalne kisline $\text{CH}_2(\text{NO}_2)\text{CN}$ (mononitrometilov cianur). Raznesilo je jako strupeno. — G. A. R. v S. Kar imenujejo »arekoc«, je seme neke palme (areca catechu), ki raste na sundarhipelu v Indiji in avstralskih otokih. Iz njega delajo domačini, privedajo mu neke vrste poper in apno, takolimenovani betel, katerega žvečijo, kakor pri nas tobak. Stvelo teh žvečilec presega 100 milijonov. Betel je v večjih množinah škodljiv, osobito pa žvečilec uniči zobovje. Pri nas so svoj čas njegovo glavno sestavino arecino seme uporabljali proti trakučjam. — G. K. L. v S. S. podmeno, da je čista čista tudi na zunanji strani in da je pomita in snažna posoda, v katero kaplja podčepovina, bi se iz zdravstvenih ozirov ne moglo ugovarjati njeni uporabi. V 99,9 odstotkih pa posode glede snaznosti daleko ne ustrezajo higijenskim zahtevam. Posebno skleda, v kateri se zbira ocedki, ne navadno umazana, stoji na tleh in je tako dostopna tudi raznim živalim. Zato smatrajo po pravici vsi higijenci podčepovino saj za »ogabno« in »sumljivo«, in dasi mnogokrat

neškodljivo, pa za neprimerno za uživanje in njeno uporabo, kakor uporabo ostanov v čašah za kavnino. — G. M. S. v Lj. Tudi najbolj bogljen pes je in ostane nečedna žival, ki vse pretake, prevoha, obliže in ima naklep vse, kar mu draži nos, onesnaži. Dasi vedno in v večji meri bolezni ne prenaša, nima na trgu nižesar opraviti. Zato je popolnoma v redu, da ondi potikajoče se živali konjače polovi. Dobro bi bilo, če bi ta konjač sem pa tja tudi obredel naše gostilne, v katerih se je do skrajnosti razpasla pasja nadloga. — G. K. P. v P. Če svetilni plin potasi prodira skozi pesek, droben gramoz, primerno zidove itd., se nekako filtrira, očisti, izgubi svoj značilen duh in postane n. pr. če je kje pod zemljo počila cev, jako nevarno zdravju in življenju. Znani so primeri, ko je počila cev v bližini hiše, v katero ni bil plin niti napeljan, a so se stanovalci po takem plinu zastrupili. Takozvani »vodni plin«, ki ga tu pa tam uporabljajo za razsvetljavo, ki pa brez duha, celo nalašč parfu mirajo, navadno z jameževim oljem, da opozore na ta način nanj, če uhaja iz cevi ali pipe. — G. S. T. v Zg. D. Arnika tako malo celi rane, kot katerokoli drugo zdravilo. Če je namočena v močnem vinskem cvetu, učinkuje le-ta kot dobro razkuževalno sredstvo. — G. R. F. v P. Meso, ki le nekoliko diši, najbolj, da ne uporabljamo za živež človeku. Neznaten duh mu vzameta, če ga vlagate in izpirate v rožnato rdeči raztopini hinermanganovega kalija, katero pa treba večkrat menjati.

Socijalna politika Delavsko varstvo v naši državi

(Letno poročilo Inspekcije dela za leto 1925.)

Če primerjamo izvestja posameznih Inspekcij dela po državi, opazimo veliko razliko v intenzivnosti poslovanja. Na splošno so največje število poslov dosegle Inspekcije v severnih delih države, kjer je razvita industrija. Največ podjetij je pregledala mariborska (1292), najmanj sarajevska inspekcija (187). Ljubljana je na četrtim mestu z 937 pregledi. Največ delavcev je bilo v nadzorovanih obratih beogradske Inspekcije (29.087), toda le-ta je imela posebno ekspozituro v Čačku in seveda radi tega dvakrat več uradnih plač; Ljubljana je na petem mestu s 15.281 delavci. Največ nedostatkov je ugotovila in ukrenila tozadevne mere za odpravljenje istih niska Inspekcija (3940), vendar je imela ta obnem s svojo ekspozituro v Skopju stalež 10 oseb, dočim je ljubljanska (na tretjem mestu z 2078 ugotovljenimi nedostaki) štela vseh uslužbovcev komaj 5 (vštevši uradnega slugo).

Iz poročil z a g r e b s k e Inspekcije izhaja, da je vsled pomanjkanja potnih kreditov bilo nemogoče inspektorju, da bi bil prisotven komisijemskimi ogledom, razpisanim v svrhu ugotovitve krivde smrtnih nezdov v obratih. Uspešno uradovanje in preprečevanje sličnih slučajev je radi tega skrajno ovirano. — Kar se tiče pritožb javnosti vsled zaposlovanja inženjerske, ugotavlja, da se doleži pri prav nič povzelo, da bi se tuji lahko zamenjali z izvežanimi domačini. Edino društvo Hrvatski Radiš, ki skrbi za obrtni narštaj, je uvelo akcijo za izobrazbo domačih mladih ljudi, da se vrže v specialnih strokah, za katere pri nas ni strokovnjakov. — Reševanje prošnje za zaposlitev inženjerskega, ker je (po uradnem poročilu) skoro 90 odstotkov prošnji čakalo najvišjega rešenja ministrstva socialne politike. Laskavo sriševalo o delavnosti vrhovne instance! — Omembe vredno je dejstvo, da so v Zagrebu hoteli brezposelni delavci organizirati društvo, ki bi na svojo pest, mar kar s terorjem, odstranilo tuje (ki bi se jim zdeli nadomestilji) iz podjetij. Vsled odpora delavstva ni prišlo do ustanovitve društva. — Interesantno je tudi, da so v Zagrebu v večini lokalov odpravili dajanje napitnine uslužbenecem ter se mesto tega enostavno približe 10 odstotkov k računu.

Obupno stanje delavstva sijano ilustrira izvestje Inspekcije dela v Banialuki. Vsled krize v obrti delajo n. pr. čevljarji omočniki za dnevno mezdo od — 10 dinarjev. Ne zaposlenost delavcev je dosegla že tak obseg, da so celo kvalificirani delavci iskali zaposlenja samo za stanovanje in hrano. brez vsakršne plače v novem!

Sarajevska Inspekcija kaže pot, kamor gre vsa ustanova. Napram 1079 nadzorom v l. 1924. jih je bilo v l. 1925. izvršenih samo 187! Število potnih dni se je zmanjšalo za 47,9 odstotka. Vzrok temu ozornemu nazadovanju je pomanjkanje zadostnih kreditov za službena potovanja. Več nego osem mesecev je bil urad brez manipulatornega uradnika. Uspeh takega gospodarstva se najlepše vidi v statističnih tabelah, ki kažejo rakovo pot nekdanj delavne Inspekcije.

Ako izvestje beogradske Inspekcije točno odgovarja dejanskim razmeram, se je položaj za delavstvo malce poravnal. Cene živin so znatno padle, posebno cene kruha, mesa in masti. — Ker v bivši Srbiji niso poznali obrtnih sodišč, ki pri nas v Sloveniji točno in naglo poslujejo in pri katerih delavci lahko prav kmalu in brez stroškov oride do svoje pravice, zagovarja poročilo ustanovitev tkzv. »sudova dobrih ljudi« v vsakem mestu, ki naj bi vršili isto funkcijo. Dolej za spore iz delavskega razmerja ni bilo posebej kompetentnih instanc.

Inspekcija v Nišu javlja med drugim prav subonarno: »V tej oblasti je 15 delavskih društev. Delavske knjižnice ali kulturne ustanove ni nobena.« Stanje delavstva je seveda temo primerno tudi v strokovnem oziru prav nizko, zato so redki kvalificirani delavci (večinoma priseljenci oziroma domačini, ki so se izužili zunaj) plačani razmeroma prav dobro, celo do 150 Din dnevno, a najmanjša njihova dnevna mezla znaša 50 Din. Isti pojav se opaza tudi v Dalmaciji, deloma tudi v Bosni.

Novosadska Inspekcija javlja, da so živilske cene padle za 50 odstotkov napram letu 1924.

Nadvis poučna in značilna za iniciativnost ministrstva socialne politike je slednja ugotovitev Osrednje inspekcije: »Pravilniki, katere zakon o zaščiti delavcev (z dne 28. februarja 1922, torej star več nego štiri leta!) prevede, tudi v tem letu niso bili izdani, tako da je dalo to povod delodajalskim organizacijam, da so trdile, da ta zakon ni izveljiv.« Tej suhi konstataciji, ki z benzalično lučjo osvetljuje živahno socialno udejstvovanje pristojnega ministrstva, ni treba nižesar pristavljati. Gre tu predvsem za reguliranje nočnega dela, nedeljskega počitka, delavskih zaupnikov, delavskih legitimacij, varstva mladoletnih, žensk itd. Do jasne izjave, da ministrstvo vseh teh peročih opravi, katero je tudi meddržavno-pravno obvezano rešiti, neče naleti, pa tudi ne pride. To bi namreč radi mednarodnega oglada ne bilo v

korist državi. Da je pa tako polovičarsko stanje delavskemu sloju v vedno večjo škodo, je jasno. Pravtako pa tudi, da je z delavstvom obnem oškodovano vse narodno gospodarstvo.

Novega delavsko - zaščitnega zakona v poročalskem letu ni zabeležiti nobenega. Izdan je bil edino le »pravilnik o zaposlovanju inženjerskih delavcev« z dne 23. novembra 1925. Dodan je poročilo, ki je opremljeno z nekaj nad 20 ilustracijami. Iz Slovenije je slika vzorne delavske stanovanjske kolonije predilnice in tkalnice v Trzinu, pogled iz iste tovarne, potem pa dvojje slik Dravske električne centrale na Fali pri Mariboru.

V Sloveniji poslujejo dve Inspekciji: v Ljubljani in v Mariboru. Poročilo ljubljanske Inspekcije dela omenja, da se stanje osebja ni spremenilo. Obsegalo je dva nadzorna organa, 1 pisarniškega vodjo, 1 pisarniški moč in 1 slugo. S tem osebjem se je poslovanje jedva moglo vzdrževati na dotedanji višini. Vendar se je vsled intenzivnega dela posrečilo vse dosežene uspehe še prekositi, kar izhaja iz spodnjega pregleda. Ugotavlja pa urad, da bo potreboval vsaj še enega uradnika.

Pregledalo se je skupno 937 raznih podjetij (l. 1924: 872), torej za 65 več. Ker se je 98 obratovalnic pregledalo po dvakrat ali celo večkrat v letu, je bilo vseh pregledanih 1085 (988). Torej za 47 več. V nadzorovanih obratih je bilo zaposlenih 15.281 (13.827) delavcev. Od teh je bilo moških 10.927, žensk pa 4354. Mladoletnih moških delavcev po 18. letom je bilo 1773, deklet 972. Opaziti je torej, da je število mladoletnih delavcev razmeroma večje, nego mladoletnih moških. Skupna sila pogonske mehanične moči je znašala 27.472 K. S. (24.310), od tega vodnih naprav 12.971, kalorinih 9326, a električnih 5175 K. S.

Tovarni in podjetji veliko - industrijskega značaja je bilo nadziranih 99 (109). Na motorni pogon je bilo urejenih 137 delavnic, v ostalih se je delalo vse samo ročnim potom. — Vabil na komisijemski ogled novih in razširjenih obratovalnic je urad prejel 342 (421), znatno manj nego v l. 1924, kar je dokaz velike poslovne depresije. — V uradu je bilo radi raznih prestopkov kaznovanih 71 podjetnikov. Skupni znesek glob znaša 18.250 (10.850) dinarjev in je bil izročen Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev. — Uradni vložitni zapisnik je štel 7737 števil (7076). Stranke so na vlogah vplačale tak skupno za Din 25.788 (21.677).

Industrijska delavnost je trpela vse leto hudo krizo. Zato ni bilo ustanovljenih mnogo velikih podjetij. Omeniti je treba: 5 parnih oziroma električnih žag, 1 mala tovarna zelenjadnih konzerv, 1 velika in 1 manjša tovarna tanina, 1 velika in 6 malih električnih central, 1 mala tovarna zračil in 4 kinosledilnice. Ljubljanska mestna elektrarna je razširila svojo kapaciteto s postavitvijo Dieselovih motorjev za 900 K. S.

Kriza v železarski industriji bi mogla omiliti edino le smotrna carinska politika, ki bi onemogočala prenavljanje našega trga s cenejšimi tujiimi izdelki Lesna industrija je obratovala v zelo skrajnem obsegu. Vzrok je bilo pobiljanje naše valute. Usnjarska industrija je bila stalno v krizi. Dobro delo in se stalno razvijalo samo tekstilna podjetja, ki polazoma že okuntirajo domači trg s svojimi izdelki. Ostale industrijske panoge so razmeroma povolno zaposlene, take da se število brezposelnih vsaj povečalo ni. Pač pa so se ponekod znižale plače odnosa se je delovni čas podaljšal.

Mnogo poslovanja so povzročili uradu ugotovili 2078 pomanjkljivosti v vseh primednostih po obratovalnicah. Skupno se je ugotovilo 2078 pomanjkljivosti. V vseh primerih so se izdali nalogi, da se isti čim prej odpravijo. Uradovalo se je: radi opasnih električnih instalacij, slabega prezračevanja, nečistih lokalov in stanovanj, nevarnih in nevarovanih strojev in strupenih materialov. Dalje zaradi nepravilnega zaposlovanja žensk in otrok, nočnega dela, pomanjkanja odmorov in nedeljskega počitka, radi predolga dela, preizkušnje mezd in nepravilnega izplačevanja. Nadzorovalo se je izuževanje javencev, vodenje delavskih seznamov, knjižice in prijavljanje okrožnemu uradu.

Urad je prejel 1190 nezgodnih prijav (leta 1924: 1369; l. 1925: 1484). Stalno in precej narlo padanje nezgod je predvsem zaslužno vestnega nadzorovanja inspektorjev dela. Smrtnih nezgod je bilo 13, od teh se ni nobena pripetila pri stroju, temveč drugod, n. pr. v kamnolomu, prilikom eksplozije etra, na ulici itd. L. 1924 je število smrtnih slučajev znašalo 20, od teh so 4 delavci smrtno ponesrečeni pri strojih. Te številke dokazujejo koristnost in potrebnost Inspekcije dela boljše od vseh teoretičnih hrapav.

Izjavljanje javencev je urad ponovno ugotovil, posebno še vajenk pri življaju. Da posamezni mojster zaposluje poleg 4 mladih pomočnikov (najstarejši je bil šel 22 let star) kar 16 javencev, je jasen dokaz, da se

pristojne obrtne zadruge ne zavedajo svojih nalog in dolžnosti. — Zanimiva je novost, da se tudi pri nas že pogosto uvaja takozvani »angleški teden« v večjih obratih. Ob sobotah se delo konča že opoldne, odpadele so botne popoldanske ure se pa razdele na ostale dni. Ta sistem »weekenda« je v Angliji in tudi že na kontinentu povsod vpeljan v večjih podjetjih. Povsod se je prav dobro obnesel, pri nas v grafični industriji.

Ekonomski položaj delavstva se ni poboljšal. Brezposelnost se je deloma omilila z znatnim izseljevanjem delavstva v Francijo in Belgijo. Pri tem so razni nepoblašeni agenti zaresili mnoge nerednosti, da je moral posredovati Inspekcija. Ista je tudi ponovno intervenirala v prid absolutnem »rednje tehnčne šole, da so bili sprejeti v razna tovarniška podjetja. — Plače so se znižale za 10 do 15 odstotkov, a cene življenjskih potrebščin so se v Ljubljani (glasom tržnih poročil) znižale za približno 10 odstotkov.

Mariborsko poročilo je zelo poučno radi odločnih in odkritih splošnih opazk in konstatacij. Urad je imel enako število osebja kot ljubljanska Inspekcija, in sicer: 2 nadzorna organa, 1 pisarniškega vodjo, 1 pisar, niško moč in 1 slugo.

Podjetij je bilo nadzorovanih 1289 napram 655 v l. 1924. Torej za 634, t. j. skoro za polovico več. Nadzorovana podjetja so zaposlovala 10.108 delavcev (9252), od teh moških 7255 (6549), a delavk 2853 (2703). Mladoletnih moških je bilo (mlajših od 18 let): 1937, deklet pa 769. — Prevedeni obrati so uporabljali 83.597 K. S. (67.060), od teh je bilo vodnih pogonskih naprav v skupni sili 44 tisoč 652 K. S., kalorinih 6937 in 82.008 električnih.

Tovarni je bilo pregledanih 100 (89). Delo se je opravljalo s pomočjo mehaničnih naprav v 208 obratih (186), samo ročno delo je bilo običajno v ostalih 1084 (347) obratovalnicah. — Komisijemski ogledov za nova oziroma povečana podjetja je bilo prijavljenih uradu 166 (265). Opaziti je silno nazadovanje, kar je posledica zmanjšane obrtne in industrijske delavnosti. — Delovodnik je dosegel število 5827 spisov. — Vsled povečanja poslovanja izražata poročila potrebo še enega uradnika, jurista.

Velika nova podjetja se niso ustanovila. Nova so: sušilnica in pralnica lesa, dve parni žagi, mala tovarna zračil, tri manjše kozmetične tovarne, srednjevelika tkalnica in mala tovarna strojev. Elektrifikacija industrije se je nadaljevala.

Glede higijenskih in tehničnih razmer v obratovalnicah so razmere v glavnem enake onim v ljubljanski oblasti. Ugotovilo se je 863 nedostatkov ter se je odredilo vse potrebno, da se odpravijo. Nezdov je bilo prijavljenih 904 (131). Smrtnih slučajev je bilo 10 (12), od teh se ni noben dogodil pri stroju. Od ostalih manjših nezgod se jih je pripetilo pri strojih 162 (201), sicer pa 732 (1097). Uspešnost poslovanja se v teh podatkih očito pokaže.

Ekonomski položaj in industrijske razmere mariborske oblasti so bile silne ljubljanskim. Cene živlom niso padale. Kot vzrok navaja poročilo neugoden vpliv zakona o pobujanju draginje, ki je dal poljedelcu svobodo pri določevanju cen. — Zanimivo je, da se delavstvo na deželi težje preživlja, nego v samem Mariboru.

Brezposelnost je stalno enaka in se brezposelnost veča z dotokom iz vseh industrijskih panog. Kot kuriozum navaja izvestje, da je zelo težko dobiti poljedelske delavce, ker kmečki sinovi iščejo dela v mestu, a posest-

niki pa tam iščejo delavce. Glavni vzrok tem žalostnim razmeram vidi poročilo v zgrešeni agrarni reformi.

V nadaljnjem govoru izvestje o problemu kolonizacije oziroma praktične industrializacije nerodovite zemlje. Zato naj bi se Inspekcijam dela priključili poseben ekonomski oddelek. Treba je pa tudi, da se Inspekcije v večji meri brigajo za duševno prosveto delavstva in da sodelujejo pri ustanavljanju novih, prepotrebnihih strokovnih šol. Strokovne organizacije se, glasom izvestja, vse preveč izključno pečajo z meznim vračanjem in so preveč prežete s strankarskim, nestrokovnim duhom. Tudi skrb za pošteno razvedrilo delavstva spada tu sem. Alkoholizem in nemoralnost ranilca naravnata mnogo je temu kriva tudi stanovanjska revščina.

Poročilo nato navaja, da so Inspekcije dela prepoznele z opravili, ki spadajo v pristojnost političnih oblasti ali strokovnih združenj. Dalje se glas poročilo: »Skrajna: Inspekcija dela je postala preveč stroji za birokratične posle, za katere je tudi premalo osebja, vsled česar se ves aparat izčrpa v neproduktivnem delu, namesto da bi se tehnični del urada intenzivneje posvetil vsaj nadzorovanju zunaj ter z večjo kontrolo ustavil številne pribože. Vsaka redukcija v naših uradih bi bila usodopolna. nujno potrebno pa je da dobe Inspekcije dela tudi jurista, ki vodi politično-pravni oddelek.«

Vsa ta opozorila in ugotovitve, da je nadalje dovoljno funkcioniranje Inspekcij najresneje ogroženo, niso nič zalegle. S l. aprilom t. l. so se izvršile brezobzirne redukcije osebja v ljubljanski in mariborski Inspekciji. V Ljubljani je bil odstranjen nadzorni organ in 1 pisarniški uradnik, ki je bil uradu pridelen. Ironija usode je hotela, da ministrstvo socialne politike brez odgovora odpušča uradnika z mnogoletno prakso in z najboljšimi ocenami, ki je nešteviliim delavcem in nameščencem pomagal do njihovega zakonitega plačnega odgovornega roka.

Po redukciji šteje ljubljanska Inspekcija samo še enega nadzornega organa, mariborska ravno tako samo enega nadzornega uradnika. V Mariboru je bil pa reducirani celo pisarniški vodja. Treba ugotoviti, da je imelo nekdanje Obrtno nadzorništvu v Ljubljani, ki je predhodnik današnje Inspekcije dela, od ustanovitve l. 1903 naprej vedno vsaj dva inspeksijska uradnika. Tako je torej današnja Inspekcija položaj, ko se teritorij ljubljanske Inspekcije ni zmanjšal (bivše obrtno nadzorništvu v Ljubljani je obsegalo vse deželo Kranjsko), saj obsega vsa ljubljanska oblast, stanje industrije pa se je neprimerno ogromno povečalo, slabši nego je bil pred 23 leti. K temu pride še okoliščina, da so se naloge Inspekcije dela nesorazmerno povečale in razširile, število osebja je zmanjšano, krediti pa reducirani do skrajnosti.

Do kakšnih rezultatov more tako neutemeljeno in neopravičljivo reduciranje privedi, se bo točno moglo spoznati šele v prihodnjih letih. V interesu delavstva in posredno vsega narodnega gospodarstva, zlasti industrije je, da se delovanje Inspekcij osvobodijo birokratičnih vezí in da se usmeri povsem smer v tehnične in socialne zaščite delavskega sloja. Zato je nemprimljeno redukcije osebja treba čim prej korigirati, da bosta obe slovenski Inspekciji v Ljubljani in Mariboru tudi nadalje mogli izvršivati svoje socialno tako važno in nepogrešljivo delovanje. Dolej je Slovenija in tem pogledu brez ugovora predstavlja svetel vzor ostalim Inspekcijam po državi.

Po slovanskem svetu

Slavnosti v Turčanskem sv. Martinu

V Turčanskem sv. Martinu, v tem prosvetnem centru Slovaške, so se vršile prateklo soboto in nedeljo velike svečanosti, ki se jih je udeležil sam prezident dr. Masaryk in celokupna češkoslovaška vlada z ministri. Predsednikom Černim na čelu. Glavni dan svečanosti je bila nedelja 28. t. m. Ta dan je bila otvorjena nova palača »Matic« Slovenske, odkrit je bil spomenik slovaškemu pesniku Svetozaru Hurbanu-Vajanskemu in izročeno svojemu namenu poslopje zavoda, krščenega na ime prvega vojnega ministra Češkoslovaške Republike dr. Milana Rastislava Štefanika. Ob pol 8. je prišel v Turč. sv. Martin ministrski predsednik Černy v spremstvu prosvetnega ministra dr. Krčmara, ob pol 10. pa prezident dr. Masaryk, ki sta ga spremljala ministar za Slovaško dr. Kalay in veliki župan dr. Orszagh. Prezidenta je pričakovala na glavnem trgu nepregledna množica, ki mu je prirejala navdušene ovacije. V imenu mestne občine ga je pozdravil mestni odžupan Frano, v imenu legionarjev pa Lamoš, v imenu vojne pa komandant general Škoor. Prezident se je nato napotil v palačo »Matic« Slovenske. Tu so ga sprejeli predsednik »Matic« škof dr. Marjan Blaho, ministri predsednik Černy z ostalimi ministri in »Matičina« upravitelja dr. Vlček in dr. Skultety. Pred palačo je bila postavljena slavnostna tribuna, kjer so bili zbrani poslanci in senatorji, škofje katoliški in protestantski, zastopniki uradov in narodnih truštev. Ko se je pojavil na balkonu palače prezident, ga je tisočglašna množica spoštljivo pozdravila z navdušenimi klici slava in nazdar, predsednik »Matic« škof dr. Blaho pa ga je nagovoril tako-le: »G. prezident, osem let držite v svojih rokah krmilo Češkoslovaške Republike, osem let smotritno in primerjamo z Vami vladarje sosednih držav in s hvaležnostjo občudujemo modro mirnost, vztrajnost in rodoljubnost našega prezidenta. Zato se Vam danes oddoljuje od Vas osvobodena »Matic« Slovenska, Vašo slavo razglašja Vaš dragi Turjec in ponosna je na Vas in bo ponosna na veke, na svojo kri, na svojega velikega prednika vsa Slovaška. Naj Vas Gospod Bog poživi!« Nato je izročil dr. Blaho palačo v upravo »Matičinemu« odboru, v čigar imenu jo je prevzel prof. dr. Vlček, pevske zbor slovaških učiteljev pa je zapel slavnostno kantato, nalašč v ta namen zloženo »Svati« Slovensko. svati«. Ko so izvenili akordi kantate, je ob navdušenih ovacijah vsega občinstva sprejeli prezident dr. Masaryk. Zahvalil se je za prisrčen pozdrav, se spominjal uspešnega dela »Matic« in kulturnih delavcev, kakor sta bila Jan Kollar in Svetozar Hurban Va-

jansky in končal svoja izvajanja tako-le: »Danes, na teh slavnostih govori k Vam Vaš prezident. Imate svojo vlado, ministrskega predsednika, ministre in med njimi tudi ministra za Slovaško, in sin preganjanega Vašega pesnika, ki ga danes proslavljamo, je naš poslanik. Na današnji svečanosti govori k Vam Vaši škofje in Vaši učenjaki. Slovaška in ves narod sta svobodna, imamo svojo demokratsko državo, imamo svoje ugledno stališče v svetu neodvisnih narodov in držav. Toda zavedajmo se, da je svoboda dragocen dar, ki pa pomenja veliko dolžnost za vsakega državljan. Svoboda si očuvamo, ako izpolnjujemo zakone in ako se posamični in stranke medsebojno spoštujemo. Pota so lahko različna, eden pa mora biti naš cilj: sodelovanje nas vseh na prospah naroda in države. Bolj kakor kdaj je danes potrebno sodelovanje vseh poštenih in sposobnih ljudi. Vem, da v politiki ne morejo biti vse glave pod enim klukom, toda različnost prepričanj se ne sme pretvriti v boj, ki škoduje državi in narodu.« Prezidentova izvajanja so izvala vihar navdušenja. Nato so še govorili ministar za Slovaško dr. Kalay za vlado, v imenu senatorjev in slovaških pisateljev bivši min. dr. Šrobar, v imenu poslanec dr. Slavik, za Češko akademijo dr. Skultety, za bratavsko univerzo rektor dr. Weingart, za Slovaško Ligo predsednik bel župan dr. Bella in za podkarpatske Ruše posl. Vološin.

Pri odkritju spomenika Svetozaru Hurbanu-Vajanskemu je imel slavnostni govor minister dr. Slavik, za njim pa je govoril predsednik zveze slovaških študentov Millo. Po prečitjanju brzjoavnih pozdravov in polizivi vencev je vse občinstvo zapelo himno »Hej Slovanci, s čimer je bila slavnost zaključena.

V prisotnosti prezidenta dr. Masaryka je bil končno otvorjen tudi zavod, posve

Sport

Ilirija : Atena 4 : 3 (3 : 0)

Nezasluženi poraz Atene

Včeraj sta se na jubilejni proslavi Atene srečali najmočnejši hazena družini ljubljanskega okrožja Ilirija in Atena; tekma je končala s težko zmago Ilirije in bi bil rezultat lahko ravnotako v prid Ateni, da ni sodnik z nekaterimi svojimi krivimi odločitvami oškodoval družino Atene in dovolil obrambi Ilirije preostro igrati, ki ni dovolila napadu Atene posebno v drugem polčasu na dovoljen način streljanje na gol. Tudi tretji gol, ki ga je dosegla Ilirija po Privškovi, ne bi smel priznati, ker je bil streljan iz očiščenega prestopa, dočim ni malo pred tem priznal Ateni regularen gol dosežen po Zupančičevi.

Vsekakor bodo morali sodniki pri bodoših tekmah na katerikoli način preprečiti preostro igrati, ki marsikateremu navdušenemu prijatelju hazene odvrača od tega lepega sporta.

Tekmo samo bi ločili v dva dela. V prvem polčasu dela družina Ilirije v stilu svojih najboljših nastopov, izgleda kot stroj, čigar najboljši del je napad, ki predvaja krasno, hitro kombinacijsko igrati. Vsek lepo zasnovani napad konča z lepo in točno plasiranim strelom na gol. Atena se ne more znati, predvaja raztrgano, in precej nezmiselno igrati, v kateri se posebno odlikuje napad; da ni v tem razdobju bil rezultat še ugodnejši za Ilirijo, je brezdvomno zasluha izborna disponirane ožje obrambe Atene. V drugem polčasu se slika menja. Ilirija znatno popusti, Atena se vedno bolj uveljavlja in stalno ogroža Ilirijin gol. Da ni v tem razdobju sodnik s svojimi krivimi odločitvami oškodoval Ateno, ki jo je tudi precejšnja smola spremljala v streljanju na gol, ker so trije krasni vjaki Zupančičeve in eden Černetove zadeli vratnice, bi si Atena bila izvojevala težko, toda sigurno zmago.

V zmagovitalni družini, ki nam je v prvi polovici predvedla krasno igrati, moramo predvsem omeniti krilko Tratinikovo, ki je bila brezdvomno najboljša igralka na terenu, toda preostara. V napadu se je tudi toplot najbolj odlikovala Bernikova s svojimi razantnimi streli na gol. Četrti gol dosežen po tej igralki ni bil pravičen, ker bi bil moral sodnik pred tem prisoditi proti Iliriji prosti strel zaradi tehnične pogrške Bernikove, ki je vrgla žogo ob tla štirikrat zaporedoma. Z druge strani pa bi bil moral sodnik takoj začetkom drugega polčasa priznati krasen gol Bernikove, ko se je žoga odbila od notranjosti treh drog in nato povrnila v igrišče. Ožja obramba dobra, posebno Jermolova v голу, ki je efektivno lovila ostre vjake Zupančičeve in nevarne strele Černetove. Vidrova bolj agilna, kakor po navadi, toda tudi toplot preostara.

Atena, ki nam je v prvi polovici predvedla zelo raztrgano igrati posebno v napadu, je imela svojo najboljšo moč v vratarici Cimpermanovi, ki je v drugi polovici nudila eno svojih najboljših obramb.

V drugi polovici je družina predvedla krasno igrati, ker je vsaka igralka dala vse iz sebe in se ima vsekakor zahvaliti smoli in nekoliko tudi sodniku, da ni izšla iz bosja kot zmagovalka. V napadu je bila izborna Zupančičeva, ki pa toplot s svojimi vjaki ni imela posebne sreče. V prvi polovici jih je mnogo zastreljala v out, v drugi polovici pa so bile vratarice ovirane. Černetova in Jandigajeva v prvi polovici slabi v drugi polovici izborni. Krilka vrsta, ki je v prvi polovici bila vsled slabe igrate napada prisiljena nastopati skoraj samo defenzivno, je v drugi polovici uspešno podpirala kakor na pad tako tudi ožjo obrambo. Priporočati bi bilo v bodoče, da sodijo tekme taki sodniki, ki ne pripadajo nastopajočim klubom.

Proslava 25letnice TKD Atena se zaključila v nedeljo s hazeno tekmo Primorje : Atena, ki se vrši ob 11. dopoldne na igrišču Atene pod Tivolijem.

Borba za podsavetni pokal

V nedeljo dne 12. t. m. se bo odigrala finalna pokalna tekma, katere bo odločila o letošnjem pokalnem prvenstvu.

Tekma za podsavetni pokal se bo pričele odigravati šele lansko leto ter je izšel iz teh bojev kot pokalni prvak LNP. I. SSK Maribor. Tudi letos se je Maribor kvalificiral za finale, kar dovolj jasno osvetljuje kondicijo, v kateri se nahaja njegovo moštvo. Oba kluba bosta nastopila v najmočnejšo postavbo, torej s svojo prvo gardo. Kajti pokalno prvenstvo se smatra enako važno, po nekod se še bolj ceni kot ostalo prvenstvo. Zategadelj je razumljivo, da polagata oba kluba važnost na ta boj.

Tekma se bo igrala na igrišču SK Ilirije ob 16.30. Predtekma, ki se prične ob 15., bo tudi zanimiva. Tu nastopi reprezentanca B proti homogeni enajststori ASK Primorje.

LLAP. (Službene objave). Sporoča se vsem klubom, članom LLAPa, da je JLAS z brzojavnim sporočilom odgodil damsko prvenstvo Jugoslavije od 11. in 12. septembra do 18. in 19. septembra radi kolizije z olimpijskim dnevom. Tekmovanje se vrši po preje objavljenih propozicijah, dočim se poslednji rok za prijave v smislu pravil podaljša tudi za teden dni, t. j. do 11. septembra, na kateri dan morajo biti prijave od strani podsavezov v posesti JLASa. Pozivajo se vsled tega vsi klubi, da nemudoma oddajo prijave tehn. ref. LLAPa Savu Sancin, Tavčarjeva ul. 1.

SK Trbovlje : SK Sava 6 : 1 (1 : 0). Na praznik v sredo je nogometno moštvo SK Trbovlje gostovalo v Sevnici proti tamonjmu SK Sava ter po lepi igri zmagalo s 6 : 1 (1 : 0).

SK Mura : SK Ptuj 16 : 4 (10 : 0). V sredo je gostovala v Murski Soboti hazena družina SK Ptuj. Mura je predvedla brezhibno igrati in diktrala tak tempo, da ga Ptujčanke sploh niso mogle vzdržati in niso od igre imele absolutno nič. Tekmi je prisostvovalo precej publike, ki je z velikim zanimanjem sledila igri. Mura se je jako pobjoljšala in je zopet v svoji nekdanji formi ter bo v prvenstvu mariborske oblasti dala zlasti mariborskim družinam mnogo posla.

Sport v Novem mestu. V nedeljo je gostovalo v Novem mestu izbrano moštvo iz Brezice v prijateljski nogometni tekmi z SK Elanom. Tekma je končala s 3 : 1 (1 : 1) v korist domačih. Po običajni tremi v prvih 15 minutah, se je razvila napeta igra, ki je nudila gledalcem lep sportni užitek. SK Elan je bil posebno v drugem polčasu v premoči ter je zmago zaslužil; napadalna vrsta je izvedla več zmiselnih kombinacij kratkih pasov po zemlji, kar je gledalce po-

sebno navdušilo, dočim so gostje forsirali visoko igrati, kateri pa niso bili kos. Sodnik je imel težko nalogo, ker se je igralo v ostrem tempu na majhnem igrišču. Prezrl je več foulov. Sicer pa je bil nepristranski. Občinstvo se je odzvalo v lepem številu, kar je na domače moštvo zelo ugodno vplivalo ter mu bo to gotov vzpodbuda za nadaljnje delovanje. V nedeljo dne 12. IX. se vrši revanšna tekma v Brezicah.

S. K. Slovan. Člani nogometne sekcije se ponovno opozarjajo na današnji sestanek, kateri se vrši točno ob 20. uri v restavraciji »Lloyd«. Važno zlasti za one, kateri niso pridržani v nobeno moštvo.

Medklubiški odbor za izvedbo juniorskih tekem SK Ilirije ima svojo zaključno sejo danes v petek ob 20.30 uri v kavarni »Evropa«. Na sejo se izrecno vabita delegata SK Jadrana in SK Panonije. — Predsednik.

SK Ilirije nogometna sekcija. Trening za 1. moštvo in rezervno se vrši radi izpadnih treningov v tekočem tednu tudi danes, v petek ob 17.30. Polnoštevilo! — Danek.

ASK Primorje (Hazena sekcija). Danes ob 18. uri trening za sledeče igralce: Kaiser, Podboj II., Vatovac, Sajovic, Jerina I. in II., K. I. in II., Modic II., Kramer II., Jeglič, Kump, Ruppel, Hauptmann, Grilanc, Sever in Vidic II. — Načelnik.

Dopisi

VIČ. V noči od sobote na nedeljo dne 5. t. m. so se večinoma v vseh hišah naše občine pojavili komunistični letaki s pestro vsebino. Podpisani so od Zveze Komunistične Mladine Jugoslavije (sekcija Komunistične Mladinske Internacionalne) in izdani v septembru 1926 povodom proslave XII. internacionalnega mladinskega (komunističnega) dneva. Kakor je razvidno iz tajne kolportaze teh letakov, je bila organizacija zelo dobra, kajti letaki so kar čez noč obučili na posteljah, mizah in drugod. Menda je v zvezi z razpečevanjem komunističnih letakov neki študent, ki je kolportazo vodil. Pozivljamo pristojno oblast, da na take ljudi nekoliko bolj pazi, kajti mi Vičani in Rožendolčani o komunističnih letakih in eksperimentih ne maramo ničesar slišati.

D. M. V POLJU. Šolsko poslopje, električna napeljava in železniško postajališče. To so besede sedanjega poljskega »evangelija«, v katerih ni ironije. Mnogo let je potekalo življenje v naši vasi mirno svojo pot, brez pravega zanimanja in hrepenenja po napredku. In to vse radi nelepih argumentov ali sploh neutemeljenih vzrokov. Malodušje in omahljivost sta obvladovala naše može pri občinskem zastopu. Pa tudi brezbržnost in strankarska strast je nekatere tako zasleplila, da niso videli v tej slepoti smrti pred seboj. Vsemu temu pa je dala povod gotova zavist; komu se bo pela namreč slava radi napredka in razvoja gospodarskih in kulturnih naprav v vasi? Ako se je kdo potrudil dati le kak migljaj za kak dalekosežnejši ukrep v raznih panogah napredka, že je imel gotovo ducat nasprotnikov. Toda, naj si je bilo dolgo časa tako ali tako, našel se je vseeno mož, ki je znal uveljaviti svojo avtoriteto. Zaznamovati imamo v času, ko se je usidral na županjski stolček župan g. Garbroža, mnogo večjih dogodkov, med katerimi je pač najvažnejši poprava šolskega poslopja. Da je bila naša šolska bajta res bajta, podobna bolj kakim temni in tesni čumnatim kakor šoli, je stara pesem, večkrat že premlata. Lahko trdim, da je imela živina sorazmerno lepše hleve kot naša deca šolske prostore. To je bila pravcata dimnica, ta šola! Na Amazonskem otoku so imeli gotovo čednejše! Po neumornem razmišljanju sedanjega občinskega zastopa, seveda pod tehno taktirko g. župana, pa je razcvetela naša trhlja bajti lepa in bujna pomlad. Ne bom se norčeval, če pravim, da so sedanji, vrlo prenovljeni šolski prostori podobni bančnim uradom! In poleg vsega — povrhu še električna razsvetljava, ki je napeljana tudi po vsej vasi. Bajno! Ali smo res v Polju? Tega bodo posebno veseli naši »obrtinjak«, katere so do sedaj zmerjali gotovi elementi s »poprtinjak«. Kakor od učencev vsakdanje šole, tako je pričakovati tudi od njih, da se bodo sedaj, ko so odstranjene vse ovire, lotili še z večjo vneto zlatih nauk svojega učitelstva. — Pa klop! In voditeljska pisarna — kakor ona egiptovskega kralja! Z eno besedo: vredno si je ogledati sedanjo poljsko šolo! Saj se bodeš sedaj lahko kmalu do nje pripeljal, ko je gradnja železniškega postajališča več kot gotova stvar. In to itak po obilni zaslugi našega g. župana in onih, ki ga podpirajo. Pa še kaj več si bomo lahko pripravili, če se bomo otresli — vsaj za čas seje — strankarskih strasti, spletk in intrig! Kot epilog lahko omenimo, da smo sedaj precej očiščeni in poveličani iz temnega groba naše napredne omrtvelosti. Zdravo g. župan — še na mnoga leta!

Bleod.

BOŠTANJ. Nedeljska slavnost blagoslovitve brizgalne gasilskega društva je prav lepo uspeła. Vsem, ki so k temu pripomogli, iskrena zahvala, posebno kumici g. Fr. Jaklovič, ki je društvo krepko podprla z darom 5.000 Din.

JARENINA. Kaj pravilo astronomi? Da ostanejo zatvornice neba zaprte dole, da se vrši domovinska pritrdivet v Jarenini, to je v nedeljo, dne 12. septembra, 13. septembra pa že pride baje hvalječni dežek in oživi polje in log, hrib in dol. Pa ne pozabiti, da bodo nedeljski šotori krog »Ipe« v Jarenini nudili izborni lek duši in telesu, želodcu in očesu, kavarna, vinito, gibanice itd. Pa še nekaj vam g. urednik na uho povem: Naš znani mojster g. Martin Cvilak ima skrivnostno kapljico treznosti. Kdor pije eno kupico, si več ne upa, steer se povese. To pa že veste, da je Jarenina »staroslavna«, zato pa ji je državna železnica dovolila ojačene vlake, popoldne ob pol dveh na Pesnico, zvečer ob 9 pa nazaj v Maribor. Izleti v Jarenino so vedri in ljubki. Pridite v duhu vzajemnosti in sloge.

Železniška zveza Slovenije z morjem

O železniški zvezi Slovenije z morjem je napisal v beograjski »Revue économique et financière« ing. Zdravko Vasković lep članek, v katerem pravi med drugim:

Proga, ki vodi iz hrvatskega zaledja na Reko, se nahaja v zelo težkem tehničnem položaju, kajti njen vzpon znaša do 25 promilov. Kljub vsem tehničnim težkostem se je pa Madžarom pred vojno posrečilo, progo tako urediti, da je njen dnevni promet dosegal do 52 vlakov v 24. urah. Čeprav so na tej progi vozile najmočnejše lokomotive (106 ton), vendar ni bilo mogoče pomnožiti na njej prometa.

Po vojni je izgubila ta proga svojo važnost in njen promet je za polovico manjši kakor pred vojno. Luka na Sušaku, ki jo je dobila Jugoslavija in ki je naša edina moderna opremljena luka v severni Adriji, služi predvsem za izvoz slovenskega in hrvatskega lesa. Les pa zahteva mnogo prostora za skladiščenje in ukrcavanje. Sušak temu ne odgovarja popolnoma in izvozniki so prisiljeni, posluževati se tudi bakrske luke, kamor vozijo les na vozovih.

Zemljepisno ugodni položaj te severne jadranske obale zahteva, da zgradi tu naša država moderno luko, ki bi zadoščala domači trgovini kakor tudi trgovini sosednjih držav. Jugoslavija lahko ostane v dobrih prijateljskih odnosih s svojimi najmočnejšimi sosedom, z Italijo, a si mora napraviti svobodno in od nikogar zavisno pot do morja. Tega ji ne more nihče odrekati.

V proračunu za 1926.—27. je predviden kredit za zgradbo železnice od Sušaka do Bakra in Kraljevice (18 km). Prepotrebno pa bi bilo, podaljšati to železnico ob obali do Senja in od tam zgraditi zvezo z liško železnico.

Kar se pa tiče zveze Slovenije z morjem, od katerega jo je odrezala nova laška meja, izvaja pisec, da je treba zgraditi še nekaj stranskih prog. Predvsem bo treba zvezati Brod-Moravice s Kočevjem. Ta proga, dolga 61 km, je tehnično težko izvedljiva, ker gre za gorato pokrajino. Stala bi brez tračnic in voznega materiala 17 milijonov zlatih dinarjev.

Ostali dve progi, ki se morata zgraditi, da dobi Slovenija boljše zvezo z morjem, sta Straža-Kočevje (41 km) in St. Janž-Sevnica (12 km). Ti dve progi ne bi mnogo stali; proračunjeni sta na kakih 10 milijonov zlatih dinarjev.

Da se zveže železniško omrežje Slovenije z onim Hrvatske, bi bilo potrebno zgraditi še eno progo, to je Črnomelj-Ogulin. Zgradba te 40 km dolge proge bi bila zelo lahka in bi stala samo štiri in pol milijona zlatih dinarjev.

Torej bi zgradba 144 km železnice, ki bi stali 31 in pol milijona zlatih Din, popolnoma rešila vprašanje železniškega omrežja Slovenije in njene zveze s Kvarnerom. Na ta način bi se z izboljšanjem prometnih zvez poživila ta obala in postala bi ena najlepših rivijer Jadranskega morja.

Na veseleju v Lipskem

R. Lipsko, 4. septembra.

Vzgojeni v naših skromnih razmerah malom vedno na domače prilike in zato ni čuda, da šele v tujini občutimo, kako smo majhni. 500 let že obstoji Lipski veselejem. Organizacija je pa tako precizna, da gre vse kakor po stroju. Na kolodvoru vprašaj za stanovanje. Nakazil je dovolj in za 8 zlate marke dobiš lično stanovanje. Na nakaznici je gospodarjev naslov in tudi označen tramvajski voz, s katerim se pelješ tja. Na načrtu pokaže sejmiki uradnik natančno pot, po kateri prideš do kolodvora, tako da prav rad odrineš tisto marko, ki jo plačaš za vse informacije že na kolodvoru. Veličina Lipskega se na ta način skrči kar za polovico; ker imaš stanovanje, veš, kje ga boš našel, in vsi tudi, kam potem. Izkaznica, ki jo daje ljubljanski zastopnik Lipskega veselejša, pove, da se oglasi na »Treffpunkt« za Jugoslavijo, kjer dobiš znak, katalog — vse, kar potrebuješ. Če potrebuješ nadalje kakih informacij, stopiš do stražnika ali drugega cestnega »informatorja«, ki so na večjih križiščih, pa takoj vse poiščeš. Za službeno vrnitost in točno informiranje bi bilo treba poslati marširko od nas v Nemčijo v šolo.

Promet po cestah je velikanski in gledalec se kar tare povsod, kamor pride. Primerjati Lipski veselejem z našim, bila bi velika napaka, ker je to nemogoče. Razstave so razvrščene po posameznih palačah, od katerih je največja palača na Ringu. Tu je razstavljeno športno orodje, igrače in okrasila za božična drevesca. Privoščili bi naši deci, da vidi to upravičeno deželo igraček. Prav prijetno sem bil iznenaden, videč v tej palači tudi dobro aranžirano propagandno razstavo za tujski promet — iz naše kraljevine. Prvi okraj je narejen; to bi se prav lahko napravilo tudi v Berlinu, Parizu in Londonu. Z razstavo slik je združena razstava hrvatskih ročnih del, ki so tudi na prodaj. Škoda, da niso povedali tega še kod drugod, da bi se tudi drugi Jugoslovenci kaj razstavlili, n. pr. šipke. Kakor smo poučeni, je baš gotov velik propagandni album za naše šipke. Škoda je nadalje, da manjkajo barvaste pokrajinske slike. Po vzorcu nemških Verkehrsbürojev bi se lahko napravilo tudi par tabel s programi iz Londona, Pariza, Berlina in drugih krajev k nam na Rab, v Split, Dubrovnik, Boinj, na Bled, Kranjsko goro in se opremilo s cenami za potovanja. Take kratke informacije, in sicer grafične, so najboljše, najcenejše in najbolj uspešne. Kar toplo mi je bilo pri srcu, ko sem videl dobro uspešno propagandno razstavo, češ, vse bo šlo tudi pri nas, samo dela je treba.

Draginja je v Lipskem precejšnja, pa je slovec vsaj pošteno in solidno postrežen. Marke so hudirjevo težke, gredo pa kakor naši dinarčki. Mene so zanimala v prvi vrsti ročna dela, ki jih je zelo mnogo. Cene so mi povedale, da bi mi mogli v maršičem konkurirati, če se organizira propaganda tudi v tem pravcu. Za nekaj tisočakov bi se že ne naredilo. Tudi Nemčija razstavlja precej šipk, ki pa imajo v tovarniški konkurenci opasne tekmovalke. Poskrbeti bo treba, da se prihodnjo pomlad razstavijo tudi naši izdelki. Neki trgovec iz Plaua je vprašal, ali

so žirovske šipke še na svetu. Vesel sem bil, da sem mu lahko dal informacije in naslove.

Posebno lep oddelek tvorijo umetne obrti. Tu najdemo moderno pohištvo z intarzijami, množino keramičnih izdelkov od najfinjšega Meissnerjevega porcelana do priprostih lončen, steklenino vseh vrst v formi in gravuri ter barvasto steklo za okna. Igračk je nebroj, ki jih izdelujejo tudi obrtne šole. Najlepše predmete razstavljajo obrtni šoli iz Münchena, Nürnberga in pa Bayrischer Kunstgewerblicher Verein iz Münchena.

Posebno pozornost obrača na sebe tvrdka Albert Reiss iz Lipskega. Peča se izključno z izdelovanjem in osnutki sportnih daril, ki so bila v zadnjem času že čisto navadno bazarско blago. Osnutki so originalni in so našli tudi v tamošnjih krogih vse priznanje. Tvrdka je dobila prvo nagrado za najboljši osnutek darila za zmagovalce v lahki atletiki. Polikanega, oziroma patroniranega blaga se vidi dovolj, tudi nekaj najmodernejših vzorin na tilu je videti, vendar za enkrat še ne ogrejejo.

Kupčije pa so povprečno zelo slabe, ker je nemški denar predrag. Vse toži, da ni za službo, in išče novih izhodov iz zagate, v katero je prišla industrija.

V tehničnem oddelku razstavljajo med drugim ruski svetovi sirovine in pa izdelke ljudske umetnosti. Na zunaj zelo skromen paviljon odkriva v svoji notranosti ogromno bogastvo Rusije. Vse vrste kož so razstavljene, perjad najrazličnejših vrst, žima, lan, konoplja, medicinske rastline, les, rude in rudnine. Organizacija je uvedena mojsrsko. Statistike, diagrami in slike pojasnjujejo vse natanko, da dobi trgovec takoj lahko vpogled v količino razpoložljivega blaga, ceno in druge eksport zadevajoče prilike. Katalogi so opremljeni s številnimi, celo barvastimi slikami in poučijo interese do vseh podrobnosti. Igračke, ki jih izdeluje ruski mužik, imajo posebno privlačno silo in se prav dobro prodajajo.

V tehničnem oddelku se vidi vedno dovolj novosti, ki bi služile tudi našim obrtnikom prav dobro. Zato bi bilo prav, da bi razne strokovne zadruge pošiljale v Lipsko svoje zastopnike, ki bi si ogledali sejem in tudi nakupili, kar potrebujejo. Jezikovnih težkoč se ni bati, ker je tudi v tem oziru zelo dobro preskrbljeno. Prestavljalni biro, ki ga vodijo po večini visokošolci, razpolaga s tolmači za 42 jezikov in skrbi tudi za tolmače na sejmju.

V razgovoru z domačini sem opazil, da so Nemcem Bolgari posebno pri srcu in tudi za bolgarska ročna dela je precej zanimanja. Ali se ne bi moglo v tem oziru storiti tudi kaj od naše strani? Ljudje, ki so videli med vojno naše kraje, hvalijo njihovo lepoto in bogastvo našega poljedelstva. Prav potolažen gre človek zopet domov, da se tu znova loti dela in izkoristi to, kar je videl v tujini.

Hmeljska poročila

Zatec (CSR), 8. septembra. Mirno povpraševanje. Cene nespremenjene. 3700—4120 Kč za 50 kg.

Nürnberg (Nemčija), 8. septembra. Dovo 150, prodanih 80 bal. Mirno. Zeleni hmelj se prodaja precej nespremenjeno, ostali hmelj počasi.

Tržna poročila

Zagrebiški tedenski sejem (9. t. m.). Doga zelo slab. Cene svinjam so zaradi slabege dogona poskočile. Notirajo za kg žive teže: voli I. 7.50—8, II. 6—7, III. 5—5.50, bosanski II. 5.75—6, III. 4.50—5, krave domače I. 6—7, II. 4—5, III. 3.50—4, junci I. 6—7, II. 5—5.75, junice II. 4—5, teleta 8—10 (zaklana 11—12), svinje domače nepitane 10—11 (zaklana domače 14—14.50), sremeke 13—13.50 (zaklana sremeke 14.50—15.50), prasci do 1 leta 10—11 Din. Konji 9000—10000 Din za par. Krma: seno I. 100—110, II. 75—100, detlja in otava 100 Din za 100 kg.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (8. t. m.). Ameriški tečaji čvrsti. Na Dunaju majhen interes in majhna kupčija. Uradno notirajo v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg bal Dunaj: pšenica: domača 37.25—38.25, potiska 42 do 43; rž: 25—26.75; ječmen: I. 34—38; turšiča: 24.50—25.50; oves: domači 24—24.50; moka »0« (veletrgovina): domača 72—75, madžarska 68—73, jugoslovenska 67—71.

— Začetek pogajanj za sklenitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Grčijo. Iz Beograda poročajo, da so se včeraj začela v Skopju trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Grčijo.

— Za revizijo davka na imovino. Iz Beograda poročajo: Finančno ministrstvo je prešlo v zadnjem času celo vrsto spomenice od gospodarskih korporacij, organizacij, srezov in občin, ki zahtevajo revizijo davka na imovino in dohodke, ker postaja gospodarska kriza vedno občutnejša.

— Proti ukinitvenju konzularnega oddelka ministrstva za zunanje posle. Iz Beograda poročajo: Po projektirani uredbi o organizaciji ministrstva se ukinja konzularni oddelk v ministrstvu zunanjih poslov. Proti temu ukinitvenju se izjavlja beograjska Trgovska zbornica. Temu protestu se pridružujejo tudi ostali gospodarski krogi Beograda.

— Znižana cena soli. Uprava državnih monopolov se je odločila znižati s 1. t. m. ceno drobni soli za živino od 195 na 150 Din za 100 kg franko rudnik Kreka.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 9. septembra 1926

Višina barometra 308.2

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra in brzina v m	Obilnost: 0—10	Vrsta padavine
opazovanja							
Ljubljana (dvorec)	7.	768.9	17.8	72	NE 1	9	1.3
	8.	769.0	18.4	74	N 1	9	
	14.	767.1	23.2	55	N 1	5	
	21.	767.9	20.6	69	N 1	8	
Maribor	8.	769.3	16.0	90	E 1	10	
Zagreb	8.	769.4	19.0	65	NE 1	10	
Beograd	8.	768.9	19.0	73	mirno	2	
Sarajevo	8.	767.8	20.0	76	mirno	0	
Skopje	8.	766.7	24.0	48	NW 3	0	
Dubrovnik	7.	765.5	26.0	42	mirno	1	
Praga	7.	769.8	11.0	—	SW 1	5	

Povprečni barometer v Ljubljani je višji kot včeraj za 2.1 mm.

Solnce vzhaja ob 5:30 zahaja ob 18:24 luna vzhaja ob 07:21 zahaja ob 19:43.

Dunajska vremenska napoved za petek: Na zapadu malo izpremembe, na vzhodu malo dežja, manj oblačno, toplo. Tržaška vremenska napoved za petek: Razni lahki vetrovi, nebo večinoma jasno, temperatura od 22 do 30 stopinj, morje mirno.

— Nadaljnje povišanje gibljevih uvoznih carin na žito v Avstriji. Ponoven padec pšenice cen tekem 14dnevne preračunske dobe je imel za posledico nadaljnje povišanje gibljevih žitnih carin v Avstriji. Carina, ki je znašala 26. avgusta 0.25 zlate krone, se je, kakor znano, povišala na 1.10 zlate krone in sedaj 8. t. m. dalje na 1.40 zlate krone.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. t. m. ponudbe za dobavo 36 komadov pil za skobelnike, do 16. t. m. pa za dobavo 10.000 kg živega apna. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 10. t. m. ponudbe za dobavo 50 sodov, 3500 kg vulkanskega olja. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 16. t. m. pri direkciji državnega rudnika v Zabukovci pri Celju glede dobave raznega železa, matičnih vijakov, 25 komadov lencenjskih žag ter navadnih žičnikov; 18. t. m. pri intendaturi Vrbske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave mesa za čas od 1. oktobra t. l. do konca septembra 1927; pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 1200 kg bencina in 1000 kg denaturiranega spirita; 22. t. m. pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu glede dobave 80.000 m lanenega platna; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave raznih barv, terpentina, firneža, formalina itd.; 24. t. m. pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 320.000 kg ovsa; pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu glede dobave 4500 komadov trodelnih žimnic in 2000 komadov blazin (vse polnjene s konjsko žimo); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave krtač, čopičev in metelj; 25. t. m. pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu glede dobave 100.000 m američanskega platna, 4000 parov usnjenih copat za bolnike, 4000 m platna in 5000 m blaga za zavijanje — šir. 114 cm; 27. t. m. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih matic, podloženih plošč itd.; pri mariborskem vojnem okrogu v Mariboru glede dobave 150.000 kg sena in 50.000 kg slame. Natančnejše v Zbornici za trgovino, obrt

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

3rzojavke. Kredit, Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 605 in 80

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovane in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Prirrediti

Cevljarska zadruga v Ljubljani
vabi vse članke na zelo važen sestanek
ki se vrši v petek, dne 10. septembra t. l. ob 8. uri
v prostorih restavracije-kem salona g. Mraka, Rimška cesta. — Nadelstvo. 25804

Službe

Natakarica in deklaro
za vsa hišna dela
Iščemo takoj gostilna Javorje, Nova. — Starost 18-24 let. 25775

Zastopnika
spretnega in vpeljane —
Išče za Ljubljano in okolice posredovanje, izredno strogojstvo in strogojstvo sprejme takoj Golob & K., tovarna kem. izdelkov, Ljubljana-Viž. 24098

Trg. učenca
za specijerijo in delikateso, kateri ima vso oskrbo pri starih, sprejem. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25766

Kontoristinja
izredno, samostojno in samostojno delovanje in nemalo korepondentije, izredno strogojstvo in strogojstvo sprejme takoj Golob & K., tovarna kem. izdelkov, Ljubljana-Viž. 24098

Cevljarska pomočnica
izredno, sprejem. takoj za mešano delo. Brana v hiši. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25769

Kovaški pomočnik
sposobni starjša moč s podkovno kolo in sposoben za vsa, tudi preciznejša dela, se išče v neposredni bližini Ljubljane. — Iščemo trajno in samostojno delo. Poudarimo na znanju in ličnosti. — Poudarimo na znanju in ličnosti. — St. Vid nad Ljubljano. 25812

Učenca
s primerno količino izredno sprejem. v specijerijo trgovino. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25792

Trgovski pomočnik
vsestranski, izredno vseh stroških mešane trgovine, se sprejme v večjo trgovino na deli kot l. mod. Poudarimo pod značko »V 127« na oglašni oddelku »Jutra«. 25787

Učenca ali učenka
s primerno količino izredno sprejme trgovino s mešanim blagom Jolko Kraino Silivica pri Celju. Nastop takoj. 25842

Strojnik
s strojnimi in izredno, večje količine svoje stroje, sprejem. takoj. Poudarimo sprejem. ter uspešnim znanjem in ličnosti. — Naslov: M. Modic, Nova vas pri Rakeku. 25841

Prodajalka
zmožna, dober, samostojno in posredniški del sprejem. takoj. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25846

Zastopnike (ce)
išče za razpisovanje dobro izredno higijenski predmeta. Dopise na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Erosos«. 25844

Gospodično
ki govori dobro nemško, solidno, simpatično in ki bi pomagala pri posredovanju. Iščemo k. 8 in 12 letna otrokoma. Naslov: Poljak — Sombor. 25845

Službe

Kovaški pomočnik
dobro izredno vseh delih te stroje, išče službo. Naslov: Anton Milnarčič, Irje, Reg. Slatina. 25776

Kletarski delavec
priden, trezen in samostojno, s lepimi pričevanji, št. 15. oktobra premeniti službo. Naslov: pove oglašni oddelku »Jutra«. 25784

Krojaški pomočnik
s dobriimi sprejem. Iščemo službo za takoj, najraje v Ljubljani ali v bližini. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25839

Knjigovodja

bilančni, slov. in nemški korepondent, več vseh pisarniških poslov, Iščemo mesto. Poudarimo pod »Nastop takoj« na oglašni oddelku »Jutra«. 25782

Plač. natakarica
zmožna kavičev, vajena v kavarni in restavraciji — stara 24 let, Iščemo službo za takoj. Cenjeno ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Kavčija 55«. 25785

Gospodično

vajena vsa dela, kakor tudi šivanja. Iščemo službo v trgovini kot pomagalka. Gre tudi kot šeparica ali nam drugam. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25817

Mlad trg. pomočnik
Iščemo službo. 2 meseca gre brezplačno, samo za hrano. Cenjeno ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Prida in pošten 820«. 25820

Pouk

Pouk v francoščini
Mme. Arsenjeva, profesorica cerne francosa, poučuje po najnovejši metodi in hitri metodi posameznike in skupine. Pojavila se dobe v vili Hadji. Mirjo, Gorjupova 16, vsak dan od 3 1/2 do 4 1/2 in od 7 do 8 ure. 25726-b

Leçons et cours de convers. française.
Mme. Arsenjeva, prof. od Cerne francosa. Nouvelle méthode, rapide, facile. Remplacement: Villa Hadji. Mirjo, Gorjupova 16. — Cours les jours de 3 1/2-4 1/2 et de 7-8 p. m. 25726-a

Ljubitelji glasbe!
Poudarimo začetnike osnovno glasbeno teorijo (metode, Riemann) in klavir štiri prostostopje I. letnika konservatorija kot učenec prof. J. Ravnika. Privatno korepetram slov. vaj, Concours, Effort itd. Klavir za vrhunske prosti po nekaj ur vsak dan. V službi potreba bi glasbenemu pouku pridružil tudi instruktore v vseh predmetih cele kusa. znanje, ker sem absolvent univerze. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25802-a

Gosli poučije
pravi učitelj konservatorija Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24587

Italijanščino
in italijansko korepondenčno poučujem. — Vprašanja pod šifro »Korepondenčni« na oglašni oddelku »Jutra«. 25803

Učiteljica
sprejme nekaj učenec ali učenec ljudske šole v vrhu poučevanja proti niškemu plačilu. — Cenj. ponudbe pod šifro »Vesta in marjita 34« na oglašni oddelku »Jutra«. 25834

Prodaj

»Ford« avto
najnovejši letniški model, v stanju kot nov, poceni napredaj pri »Jugo-Auto«, Ljubljana, Dunsjeva c. 81. 25727

Starinsko avbo
krasno, prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25199

Trgovci!
Prodajam 45.000 težkih kron. Poudarimo na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Govtovina št. 38«. 25811

Lahek, polkrit voz
malo lahke, mesarski voz ter 1 kobilu s 2 opremama. Proda Valentin Ačkun, Hrastnik. 25798

Daljnogled
»Zelo in ognja varna« solarna kasetna naprava. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25803

Lesteneč
zelo lep in druge stvari prodam po zelo ugodni ceni. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25828

Danes ob 9. uri dopolne
prostovoljna javna dražba raznega sobnega in kuhinjskega pohištva radi selitve po jako nizkih cenah. — Pred škofijo 21, II. nadst. 25821

Pisalni stroji
se oeno prodajajo. Najboljše znamke. Kupujem za menjavam. Popravila vseh vrst pisalnih strojev. — Poudarimo na oglašni oddelku »Jutra«. 25818

Dvodružinsko vilo
krasno, s lepim vrtom, oddaljeno 15 minut od glavne trga, tik elektr. cest. Selesnje, prodam za Din 350.000. — Plačilo pogoj zelo ugodni. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25799

Posestvo
in sicer hiša, blav. vinograd, njive, travniki, gozd ob občinski cesti, pripravno za gradbo milna ali taje, pol ure oddaljeno od rušnic. Po jako ugodni ceni prodam. Anton Strnad, veleposrednik, Sevnica ob Savi. 25798

Daljnogled

prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25819

Motorno kolo
»Douglas«, 3 1/2 x 11 HP, skoraj nerabljeno, ugodno napredaj. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25830

Fotoaparat
10 x 15 prodam. (od 2-5). Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25833

Otroški voziček
dobro ohranjen prodam. — Novi Vodmat, Ciglarjeva št. 198. 25836

Obleka
popolnoma nova, moderna, zelena velour-čifon z roza crepe de chin kombinirana ugodno napredaj na Metnem trgu št. 11/1, vrata 1. 25836

Več damskih
lepih oblek malo nošenih, zimski plašč, kakor tudi več parov tosenih damskih čevljev zelo ugodno napredaj na Metnem trgu št. 11/1, vrata 1. 25835

Otroški voziček
prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25830

3 fotoaparate
in sicer 1 Goerz 9 x 12 in 2 Reiskamere 13 x 18, rad selitvenih strokov zelo ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25840

Kompletno posteljo
in etajero za lektikon prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25843

Kupim

Suhih drv
Kupim več vagonov. Poudarimo na oglašni oddelku »Jutra« pod »la blagos«. 25716

Vse vrste
stare kovine železo, litino, medenino, baker itd. kupujemo po najvišjih dnevnih cenah in v vsaki množini. Zvonarna in livarna, St. Vid nad Ljubljano. 25813

Za plesiranje
in kufiranje kupim dobro ohranjen stroj. — Ponudbe pod »Ročno delo« na oglašni oddelku »Jutra«. 25833-a

Pridelki

Koruzne otrobe
lepe in sveže, v močnatih jutilih vroč dobavljiva takoj po 80 para kg franco postalja Zidan most Polane, valjani milin, Radeče pri Zidanem mostu. 25670

2 vagona sena
vezanega, lepo sušenega, prodam po jako ugodni ceni. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25815

Obt

Pisalni stroji
se oeno prodajajo. Najboljše znamke. Kupujem za menjavam. Popravila vseh vrst pisalnih strojev. — Poudarimo na oglašni oddelku »Jutra«. 25818

Dve sobi
neopremljeni ali manjše stanovanje v bližini dramske gledališča Iščemo vodo a odraščo hčerko a 1. oktobra t. l. Event. s celodnevno hrano. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25827

Gospodično
išče skromno sobo s hrano a 1. oktobrom v bližini Sv. Petra ceste. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Skromna soba«. 25825

Prazno sobo
s posebnim vzhodom Iščemo trgovce. — Ponudbe pod »Soba 100« na oglašni oddelku »Jutra«. 25837

Prazno sobico
oddam visokotleno ali bolj. — Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra«. 25798

Prazno sobo
v središču mesta ceno oddam onemu, kateri bi drž. vstopnec posesti 3000 D. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25831

Sobo
s posebnim vzhodom in elektr. razsvetljavo oddam 2 gospodinjstva s hrano, v središču mesta. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25849

Krasno posestvo

z dobro dobo gostilno in pekarno napredaj. Ima lepo enonadstropno hišo s lepimi lokali, lepo gospodarsko postolpo, s lepimi sadonosi, s njivami, travniki in gozdom, vse v najlepšem red. Pojavila daje Kosi, trgovec v Soštanju. 25673

Stanovanje

z 2 sobama in uporabo kuhinje. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25771

Veliko prazno sobo
oddam takoj onemu ali dvema preprostim gospodoma. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25803

V separirano sobo
sprejem. sestanovalec, ev. tudi gospode. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25796

Prazno sobo
išče v bližini Tabora. — Iščemo na oglašni oddelku »Jutra« pod značko »Zelo mirna stranka II.«. 25827

Sobo oddam
2 gospodoma s 1. oktobrom. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25794

Stanovanje
3 sob zamenjam s manjšim — grem tudi v Sp. Šiško. Ponudbe pod šifro »Spodnja Šiška« na oglašni oddelku »Jutra«. 25800

Lepo sobo
oddam gospodu. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25795

Sobo
z elektr. razsvetljavo oddam v Gosposki ulici 10/1. 25809

Kot sostanovalec
s hrano, v središču mesta sprejem. solidnega gospodina. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25833

Sobo
s posebnim vzhodom oddam 2 gospodoma, tudi dijakom a ojetrko po Din 275.— v Vodmatu. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25790

Stanovanje
1-2 sob in kuhinjo Iščem v Rožni dolini ali na Viču s 1. oktobrom ali pozneje. Plačam tudi naprej. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod značko »Mirna stranka 20«. 25836

Kot sostanovalec
sprejem. gospodično ali dijakinjo na hrano in stanovanje v Tavčarjevi (Sodni) ulici. Cena niska. — Vstanem naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25816

Sobo in kuhinjo
v stari ali novi hiši Iščem za takoj zakonski par brez otrok. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Mirna 33«. 25818

Dve sobi
neopremljeni ali manjše stanovanje v bližini dramske gledališča Iščemo vodo a odraščo hčerko a 1. oktobra t. l. Event. s celodnevno hrano. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25827

Gospodično
išče skromno sobo s hrano a 1. oktobrom v bližini Sv. Petra ceste. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Skromna soba«. 25825

Prazno sobo
s posebnim vzhodom Iščemo trgovce. — Ponudbe pod »Soba 100« na oglašni oddelku »Jutra«. 25837

Prazno sobico
oddam visokotleno ali bolj. — Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra«. 25798

Prazno sobo
v središču mesta ceno oddam onemu, kateri bi drž. vstopnec posesti 3000 D. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25831

Sobo
s posebnim vzhodom in elektr. razsvetljavo oddam 2 gospodinjstva s hrano, v središču mesta. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25849

Sobo z vso oskrbo

oddam gospodu blizu obrtnice kole. Kje, pove oglašni oddelku »Jutra«. 25806

Stanovanje
(dijaka)

Dijaka
sprejem. v popolno oskrbo v Gradšču št. 7/II, levo. 25689

Dijaka trg. akad.
sprejem. na vso oskrbo na 600 Din mesečno. Kje, pove oglašni oddelku »Jutra«. 25791

Sobo
prazno ali opremljeno, Iščem na takoj ali pozneje visokotleno. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Travniki«. 25797

Dva dijaka
sprejem. na dobro oskrbo. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25793

Mirna dijakinja
išče primerno sobo s vso oskrbo. Cenjeno ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Mirna 22«. 25822

Dijaka
sprejem. v središču mesta. Nemška konverzacija. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 25833

Dijakinjo
z vso oskrbo, nemško konverzacija in uporabo klavira sprejem. poleg obrtnice. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25847

Kapital

200.000 Din
vključno v prvotno, aktivno in rentabilno podjetje ali industrijo, kjer bi doseglo kot družabnik. — Ponudbe s opisom in pogojem pod »Rentabilnost« na oglašni oddelku »Jutra«. 25786

Dopis

Kamnik
plec znanih pisma naj pod diskrekcijo javi s oje ime 25809 a M. P

V oglašnem oddelku »Jutra«
naj se dvignejo sledeča pisma Analisa, Aparat 7, Aglen 885, Aglen 2000, 29 avgust 1926. A. B. 2, Bodočnost zagotovljena 40, Bodočnost, nadočnost 150, Bukova drva, Cistost 361, Crazoka, Osta 73, Orestja 1, Dekla ta vse, Dobra gospodinja 33, Dobro preskrbljena 800, Domača družba 46, Dom 77, D. Z. 34, Flat, Floky, Foto 7, Fordsystem 190, Gorizia 1918, Galsus 100, Gorizia 3000, Hodi takoj, Importer 99, Jesen 49, Jugosloven 40, Islothen aranžer 3000, Krompir 15, Kontoristinja 53, Kavčija 73, Klavir 10, Konfort 7, Korepondentinja 5, Loharčič, Lepa 12, Lohje, Lasten dom, Letna najemnika, Letna budočnost 87, Mir 87, Mirna 100, Mirna 32, Mirja 5, Maria 1, Mladost 735, Mirna obrt, Motor 40, Natanša 105, Nagrada 3000, Nemščina 67, Niska plača 69, 15. oktobar ali novem-

Vijolino

dobro izigrano, s škafijo poceni prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25807

Živali
Srnljak 1 1/2 leta star, napredaj. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 25829

Črna ruto

s dolgimi pramni, sem ugubila na pramnik, 8. septembra svojo med 7. in 8. ure na velesejnu pred Dolničarjevo restavracijo. Pošten najditelj naj jo odda v Knjižnici ulici št. 15/1. 25843

Ženitve

Boljša ločenka
teli idealni zakon s boljšim gospodom do 40 let. Dopise na oglašni oddelku »Jutra« pod »Neerčna«. 25814

Olaska

Gramofon. plošče
malo rabljene kupim. Ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Meka«. 25788

Naznanilo preselitve.
Naznanjam cenj. damam, da sem preselila svoj

modni atelje Goli
iz Levčeve ulice 9 Pred škofijo 21

ter se cenj. damam najtoleje priporočam.

6468 Julija Goli-Smerdelj.

Išče se

prvovrstni komercialni strokovnjak

voljan redno obiskovati odjemalce, za

tvornico pocinkanega blaga in sodov.

Ponudbe pod »Za 9449« na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11 6490 a

Hipotekarna banka

jugoslovanskih hranilnic

v Ljubljani

izvršuje vse bančne

posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice

in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakovrstne kredite in predjume.

Nakup in prodaja valut in deviz.

se dobe

v knjigarni Tiskovne Zadruga

Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

(Nasproti glavne pošte).

V času od 1. do 15. septembra 1926 dobi vsak peti odjemalec, ki je kupil v Tiskovni zadrugi katerikoli knjig vsaj za Din 50.—, posebno nagrado v knjigah.

Ne zamudite!

Razno

Akordant
s kavčijo prevzame kamnolom, manjši rudokop ali

Oevre Richter Frich:

Rdeča megla

Roman.

»Ti bi zmerom bil okoli sebe, Pietro Cerani,« je odvrnil, prižigaje debelo črno smotko. »Ta lastnost ti je skupna z večino ljudi, ki iz kaj vem kakih prismojenih razlogov prezirajo tobak in alkohol. Dobra smotka napravi umnega človeka še bolj umnega in nikotin vpliva alkalčno na žolč. Moje mnenje o alkoholu pa itak poznaš. On ohranja nagone človeškega rodu; zaveznik je velikih zavojev v naših možganih. On je najprelestnejša hrana duha — esencija, ki dela močnega še močnejšega in šibkega še šibkejšega. In za slepca...«

Cerani je stisnil bodalo. »Ti lahko govoriš,« je zarohnel. »Ti, ki vidiš...!«

»Nezmislil. Ali se vam še ni zasukalo, kaj nas muči vse, kar nas je? Zmerom je treba računati z omejenostjo človeškega duha. Našel sem sredstvo, s katerim je bilo mogoče gledati v temi. Bilo je zelo učinkovito. Takrat še nisem mislil na to, da mora žarek, ki absorbira meglo, vplivati tudi na človeško zrenico. Zdaj mi je vse to jasno. Počasi in brez bolečin nam je izžgalo oči... celico za celico... Vsi smo slepi.«

Cerani je izpustil nož in jel stokaje tipati okoli sebe, da bi našel stol.

»Žalostno je in kriv sem jaz. Toda veruj mi, da nisem slutil, kako bodo vplivali novi žarki na staničje. Tudi jaz sem izprva mislil, da sem edini, ki izgubljam vid...«

»Vsi smo mislili tako,« je zamrmral Cerani.

»Ko pa si jel tudi ti govoriti o tem, da imaš bolne oči, sem razumel vse. Samo dva človeka na tem otoku še vidita: pevka in zamorec Sam. Ako spozna, da je tako, smo vsi v oblasti tega vruga. Ferre ne moremo več stražiti. Sam uvidiš, da mora umreti. Pravkar sem poslal zamorca k njej, da jo zadavi.«

Cerani je planil s stola; a že se je stokaje zrušil nazaj.

»Nu,« je zamrmral, »saj smo itak vsi na poti v pekel. Ostane nam pač samo še nekaj...«

»Škoda je, da se v svojih mladih letih nisi ukvarjal s filozofijo. Moral bi se bil seznaniti s Schopenhauerjem in Nietzschejem — s tem globokim, zdravim pesimizmom, ki daje človeku moč, da gleda brez grenkobe in brez predsodkov z viška na življenje. Ali mar ne čutiš nekakšnega zadovoljstva, kadar se oziraš nazaj na svoja dejanja? In predvsem na naš veliki, nesmrtni udarec: ki bo navdajal človeška srca z grozo, dokler bo živel človeški rod? Herostrat je zapalil efeški hram, da bi se odel z nesmrtno slavo. Bodočnost bo imenovala mimo njegovega še dve imeni... Jamesa Mortona in Pietra Ceranija...«

»Strašno,« je zamrmral Cerani. »Megla mi pleše pred očmi, rdeča megla... Prav kakor bi kapljala kri na mojo vest... Ali si čul takrat tisti krik, Morton? En sam vzvik neizmernega strahu... izraz

34

desettisočerne groze v enem edinem zvoku...?«

Starec se je malomarno zganil.

»Otročji postajaš, Cerani,« je rekel porogljivo. »Nedostaja ti izvestnih lastnosti, brez katerih se nihče ne razvije v velikega zločinca. Najbolj ti manjka neomajnega cinizma. Znanja imaš veliko in tudi čustva dovolj; zato pa nimaš ne humorja ne domišljije. In pekel se ti očividno strašno upira.«

Cerani se je zdrznil.

»Tudi to je relikvija iz tvojega sicilskega otroškega vrtca,« je neusmiljeno nadaljeval Morton. »Jaz za svojo osebo skoro ne verjamem, da bi bile te znamenitosti na onem svetu kaj več od pravljice. Če pa je res kaj na tem, tedaj paješ tam dobre prijatelje. Tako na primer svoja bivša predstojnika Jozijo Saimlerja in molčečega Holandca Jaapa van Huysmana. To je družba, kakršne se menda niti veliki Lucifer ne brani.«

Cerani je trudoma vstal. Zdelo se je, da ga je teh nekaj dni postaralo za dvajset let. Njegovi lici sta bili vpadli, oči kakor ugaste. S pobešeno glavo je krenil k vratom.

»Ostani zdrav, James Morton,« je rekel tiho. »Ne vidiva se nikoli več. Ostavljam ti svoja bogastva, svoje umore, svojo neumrljivo dušo in...«

»To so velike stvari, Cerani,« ga je mrzlo prekinil starec. »Upravljati jih hočem po svoji najboljši moči. A ne pozabi vzeti noža s seboj. Taka priprava ni odveč, kadar dela človek oporoko. In pa — dober svet ti dam. Poizkusi...« A tisti mah je utihnil in vstal s svojega sedeža.

Zakaj iz drugega krila hiše se je začul baš tedaj strašen vzvik, bedni krik ženske, ki je videla smrt pred seboj.

Cerani je obstal pri vratih. Hropeč glas se mu je izvil iz grla. Izdril je samokrel, kakor bi hotel planiti na pomoč. Toda bil je slepec, nesrečnež brez oči. Zgrudil se je na kolena, nastavlil orožje na senec in sprožil.

XXXIX.

Zamorec.

Pevka se je zdramila iz svoje omotice in se je nagnila skozi odprto okno. Lahna, hladna večerna sapa ji je milovala blede lice. Še nikoli je ni davila tako strašna, neznosna tesnoba kakor nocoj.

Ves otoček je bil odet v mrtvaško tišino. Visoke palme so stale s pobešenimi glavami in spavale pod zvezdnim nebom. Petje ptic je zdavnaj utihnilo. Le zdaj pa zdaj se je slišalo iz močvirja regljanje zab.

Tedajci pa je začula v veliki, razsvetljeni veži glasove. Vsak večer so tam sedeli možje in pili. Toda nocoj so se zdeli njihovi glasovi veliko bolj razburjeni kakor po navadi. Razločila je posamezne besede, vendar pa ni razumela, o čem govoré.

Kaj naj stori? In kaj je prej mislil tisti, ki je rekel, da hoče poslati Sama k njej in da jo bo tako najmanj bolelo? Z grozo je pomislila na grdega zamorca z okrutnim, krvoločnim obrazom... Trepetala je po vsem telesu. Vrata so bila zaklenjena, a kaj ji

je to pomagalo? Vlomili bi jih v nekaj minutah. In še, ko ni imela nikakega orožja, da bi se branila z njim.

Čuj, kaj je bilo to...?

Zdelo se ji je, da sliši iz grmovja na desni strani hiše pritajene korake. Napetost živcev ji je nenaravno ostrila čute. Ali se ni plazila tamle ob zidu črna senca?

Pritegnila je sapo in prisluhnila. Toda slišala in videla ni ničesar več. Njen poslednji up je ugasnil.

Poizkusila je zapeti napolitansko pesem, ki je bila Ceraniju draga. Klicala je svojega edinega branitelja v njegovem domačem jeziku. Glas ji je drhtel, toda pesem je zvenela rahlo in nežno kakor pridušene gosli. Oh, da bi jo slišal Cerani!

A ni bilo odgovora iz teme. Njena poslednja boječa prošnja za rešitev je bila zaman. Zdrznila se je. Nekdo je glasno potrkal na vrata.

Pevka ni bila strahopetna. A vedela je, da trka na njena vrata smrt. In kakor levinja se je borila z omedlevico, ki ji je hotela zamegliti oči.

»Odprite!« je kriknil surov glas izpred vrat. »Sporočilo vam prinašam.«

Spoznala je srditi bas zamorca Sama.

»Počakajte malo,« je odgovorila z zamolklim brezzvočnim glasom, ki je bil podoben glasu potapljalškega zvona.

Treba je bilo pridobiti časa in najti kako orožje.

»Ne morem čakati!« je neusmiljeno kričal prišlec. »Odprite, ali pa razbijem vrata!« Ines Ferra ni imela več toliko moči, da bi mu odgovorila. Z očmi razširjenimi od groze je obstala pri oknu.

Začul se je tresk — Sam je vlomil vrata s pritiskom svojih mogočnih ramen. Ko je priletel v sobo, je udaril z glavo ob marmornato mizico. Pobral se je preklinjaje, z grdo razbitim čelom.

»Zakaj ne odklenete?« je zarjul, obračaje se k bledi krasotici ves besen od bolečine.

»Kaj pa hočete?« je vprašala tako mirno, da se je ustrašila svojega glasu.

Črnc je za trenutek nepremično obstal. Kuštravi lasje so mu viseli okoli zgrbančenega čela in tenak curek krvi mu je lil iz rane. Zdelo se je, da ga nagon črne pasme sili, da bi se uklonil.

»Sto tisoč dolarjev vam dam, ako me spravite od tod,« je rekla naglo. Dih ji je zastajal.

Odurno lice starega zamorca je spet dobilo prejšnji okrutni izraz. Glasno se je zagrohotal in stopil proti njej, krvoločno kriveč svoje silne gorilske roke.

Pevka se je okretno sklonila podnje, da bi skočila za zofo. Toda zapletla se je v svoja dolga krila in v naslednjem trenutku je bil črnc nad njo. Njegovi prsti so iskali njenega belega vratu.

»Umreti morate,« je sikal s hrupavim glasom. »Bela miss mora umreti...«

In tedaj je zagnala tisti strašni krik, ki je postal smrtna pesem Pietra Ceranija, ko se je z razbito glavo utrlil v veliko nezavest. Zamežala je in jela čakati smrti.

Globoko znizane cene!!

Sezijska prodaja po amerikanskem sistemu

se vrši samo do 15. septembra

Kdor rabi kakršnokoli obutev, takoj k

„PEKO“ Aleksandrova cesta šte. 1.
Breg šte. 20.

Znižane cene knjigam Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Bros.	Vez.	Bros.	Vez.	Bros.	Vez.
Andrejev, Plat zvona, novela	10*—	16*—	Hobhouse, Liberalizem	15*—	—
Povest o 7 obešenih	10*—	16*—	Ibsen, Gospa z morja, drama	12*—	18*—
Barbusse, Ogenj, vojni roman	20*—	30*—	Jenko Simon, Pesmi	6*—	12*—
Cankarjev zbornik	20*—	30*—	Kaš I., Dalmatinske povesti	6*—	13*—
Carinska tarifa	20*—	30*—	Lah dr. Iv., Angelin Hidar, povesti	—	20*—
Cervantes, Tri novele	8*—	16*—	Knjiga spominov I.	30*—	40*—
Coster, Ulenspiegel, roman	40*—	56*—	Levstik Vlad., Deček brez imena, povest	20*—	30*—
Cehov, Sosedje, novele	6*—	14*—	Linhart Ant., Zupanova Micka, drama	14*—	—
Cermelj, Materija in energija	—	35*—	Melih A., Jugoslavija I. del	40*—	50*—
Čika Jova, Kalamandarija, otroške pesmi	—	10*—	II.	40*—	50*—
Pisani oblaki	—	10*—	Milčinski, Drobiž, črtice	14*—	20*—
Corovič, Rasa in vera v srbski prošlosti	6*—	—	Tolovaj Mataj, povesti	16*—	26*—
Debeljak Ante, Solnce in senca	6*—	12*—	Zgodbe kraljeviča Marka	—	16*—
Derč dr. Bogdan, Dojenček	6*—	—	Najedly, Bedřich Smetana	10*—	—
Dokumenti o jadranskem vprašanju	6*—	—	Novčan A., Samosilnik, novele	30*—	38*—
Feigel D., Tik za fronto, humoreske	14*—	20*—	Veleja, drama	12*—	18*—
Filip Dom., Kako so se vrage ženili	24*—	30*—	Ogris, Borba za jugosl. državo	10*—	—
Fogazzaro, Svetnik, roman	40*—	56*—	Pastuškin, Križev pot Petra Kupljenika, po-	—	—
France Anatole, Pingvinski otok, roman	10*—	18*—	vest	16*—	26*—
Goncourt Edmonde, Dekle Eliza, povest	10*—	18*—	Petrovič, Ploha, drama	10*—	—
Goršič dr. A., Socialna zaščita dece in mladine	10*—	—	Pregelj Iv., Azazel, drama	14*—	20*—
Prijatelj dr. Iv., Predhodniki in idejni uteme-	—	25*—			
ljitelji ruskega realizma	—	30*—			
Puškin, Kapitanova hči, povest	20*—	30*—			
Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj	6*—	—			
Shakespeare-Zupančič, Sen kresne noči	14*—	20*—			
Macbeth	14*—	20*—			
Othello	20*—	26*—			
Sienkiewicz-Mole, Z ognjem in mečem, roman	80*—	94*—			
Stare Jos. Lisjakova hči. povest	6*—	16*—			
Stojanovič, Kumanovska bitka	20*—	—			
Stribny, Simon Gregorčič	10*—	15*—			
Strug, Jutr. Povest	10*—	16*—			
Sorli dr. Ivo, Bob in Tedi, povest za mladino	10*—	18*—			
V deželi Cirimurcev	16*—	24*—			
Zadnji val, roman	30*—	38*—			
Thoma L., Lokalna železnica, drama	12*—	—			
Waschietova I., pravljice	—	16*—			
Vajansky Hurban, Leteče senice, povesti	20*—	28*—			
Veber, Uvod v filozofijo	—	25*—			
Znanost in vera	—	30*—			
Zbašnik Fr., pesmi	10*—	18*—			

Zahtevajte najnovejši cenik.

Zahtevajte najnovejši cenik.

Naročila na knjigarno Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica 54., nasproti glavne pošte.